

Chulalongkorn University

Chula Digital Collections

Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD)

2020

บทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร

เมธิกานต์ กลิ่นหอม
คณะครุศาสตร์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd>

Part of the [Early Childhood Education Commons](#)

Recommended Citation

กลิ่นหอม, เมธิกานต์, "บทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร" (2020). *Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD)*. 4190.
<https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/4190>

This Thesis is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD) by an authorized administrator of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

บทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล
ในกรุงเทพมหานคร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CAREGIVERS' ROLES IN PROMOTING TRANSITION FROM CHILDCARE CENTERS TO
PRESCHOOLS IN BANGKOK

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Early Childhood Education

Department of Curriculum and Instruction

FACULTY OF EDUCATION

Chulalongkorn University

Academic Year 2020

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	บทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร
โดย	น.ส.เมธิกานต์ กลิ่นทุม
สาขาวิชา	การศึกษาปฐมวัย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณัฐรณ จารุชัยนิวัฒน์

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จิระพันธุ์ พูลพัฒน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณัฐรณ จารุชัยนิวัฒน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิลักษณ์ ขยันกิจ)

เมธิกานต์ กลิ่นทุม : บทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร. (CAREGIVERS' ROLES IN PROMOTING TRANSITION FROM CHILDCARE CENTERS TO PRESCHOOLS IN BANGKOK) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.ปณัฐชนน จารุชัย
นิพนธ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร ใน 2 ด้าน ได้แก่ 1) การส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน และ 2) การสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้ดูแลเด็กที่ดูแลเด็กอายุ 2-3 ปี จำนวน 291 คน จากสถานรับเลี้ยงเด็กในกรุงเทพมหานคร 3 สังกัด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร และ กรมกิจการเด็กและเยาวชน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กโรงเรียนอนุบาล โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.25 ด้านที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน เท่ากับ 4.62 ส่วนด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.89 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) การส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน ผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติด้านอารมณ์และสังคมสูงสุด เท่ากับ 4.78 รองลงมาคือ ด้านสุขภาพและร่างกาย เท่ากับ 4.68 ด้านภาษาและการสื่อสาร เท่ากับ 4.58 และ ด้านสติปัญญา เท่ากับ 4.43 ตามลำดับ และ 2) การสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด คือ การสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง เท่ากับ 3.98 รองลงมา คือ การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เท่ากับ 3.85 และ การสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็ก เท่ากับ 3.80 ตามลำดับ

ปัญหาที่ผู้ดูแลเด็กพบมากที่สุด คือ การสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล เนื่องจากการขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมเด็กเพื่อปรับตัวเข้าสู่โรงเรียนอนุบาล โดยมีข้อเสนอแนะว่า ผู้ดูแลเด็กควรให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมความพร้อมทางการเรียนให้แก่เด็กเพื่อใช้ในการปรับตัวเข้าสู่โรงเรียนอนุบาล ส่วนด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน พบว่า ผู้ดูแลเด็กให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม ด้านสุขภาพและร่างกาย และด้านภาษาและการสื่อสาร มากกว่า การส่งเสริมด้านสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะว่า ผู้ดูแลเด็กควรส่งเสริมพัฒนาการอย่างเหมาะสมกับวัยให้ครบทั้ง 4 ด้านอย่างเป็นองค์รวม

สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย

ลายมือชื่อนิสิต

ปีการศึกษา 2563

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6083343627 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEYWORD: caregivers' roles, transition, childcare centers, preschools

Metikarn Klintum : CAREGIVERS' ROLES IN PROMOTING TRANSITION FROM CHILDCARE CENTERS TO PRESCHOOLS IN BANGKOK. Advisor: Asst. Prof. Panutsorn Jaruchainiwat, Ph.D.

The purpose of this research was to study caregivers' roles in promoting transition from childcare centers to preschools in Bangkok in 2 aspects which were 1) promoting school readiness and 2) building transition to preschool. Samples were 291 caregivers of 2-3 years in childcare located in Bangkok are under 3 offices which were childcare under the Office of the Private Education Commission, the Department of Social Development, Bangkok Metropolitan, and the Department of Children and Youth. The research instruments were questionnaire and interviewing form. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The research finding found that caregivers' roles in promoting transition from childcare centers to preschools performance at high level at 4.25. The aspects which the highest level were promoting school readiness aspect at 4.62 building transition to preschool aspect were high level at 3.89. The results of each aspects can be summarized as follows: 1) promoting school readiness aspects, caregivers had the highest level of school readiness promoting which were social - emotional at 4.78, health and body at 4.68, language and communication at 4.58 and intellectual at 4.43, respectively; 2) building transition to preschool aspects, caregivers had the highest level of building transition to preschool which were communication and collaboration with parents at 3.98, continuing professional development at 3.85 and continuity of learning for children at 3.80, respectively.

The most problem that caregivers encounter was building transition to preschool. Due to lack of cooperation from parents in preparing children to adapt to preschool. The suggestion was caregivers should educate parents to realize the importance of educational preparation for children to adjust to preschool. As the aspect in promoting school readiness, it was found that caregivers focus on promoting social - emotional development, health and body, and language and communication more than promoting intellectual. In accordance with the recommendation, caregivers should promote holistic development in all 4 areas appropriately to their age.

Field of Study: Early Childhood Education

Student's Signature

Academic Year: 2020

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเมตตากรุณา ความเอาใจใส่และการให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณัฐชนัน จารุชัยนิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ให้ความรู้ คำปรึกษา คำชี้แนะ และคอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยอยู่เสมอจนผู้วิจัยมีแรงผลักดันในการทำวิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านอาจารย์เป็นอย่างสูง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ ประธานกรรมการสอบและรองศาสตราจารย์ ดร. ศศิลักษณ์ ขยันกิจ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ตลอดจนให้ความรู้หรือข้อคิดต่างๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. วรนาท รักสกุลไทย อาจารย์ ดร. ประภาศรี นันทนฤมิต และอาจารย์ ดร. อรชา ตูลานันท์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้ความกรุณา และสละเวลาในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะอันมีค่า สำหรับการการพัฒนาเครื่องมือวิจัยให้มีความสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสถานรับเลี้ยงเด็ก ผู้ดูแลเด็ก และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานรับเลี้ยงเด็กทุกท่านที่อนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บข้อมูลโดยให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ตลอดจนให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยในการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างที่มากขึ้น จนงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์และบุคลากรสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย และคณะครุศาสตร์ทุกท่านที่มอบประสบการณ์ ความรู้ คำแนะนำ และให้การช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยด้วยความเมตตาเสมอมา

ขอขอบคุณเพื่อนๆ รุ่นพี่ และรุ่นน้อง สาขาการศึกษาปฐมวัยทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ และกำลังใจแก่ผู้วิจัย

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณครอบครัวและญาติพี่น้อง ที่คอยสนับสนุน ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยอย่างเต็มที่ตลอดมา

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้รับการสนับสนุนจากทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2563 ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

เมธิกานต์ กลิ่นทุม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญรูปภาพ.....	ญ
บทที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญ	1
คำถามการวิจัย	5
วัตถุประสงค์	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์.....	5
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
1. ความพร้อมทางการเรียนของเด็กอายุ 2-3 ปี.....	9
1.1 ความหมายของความพร้อมทางการเรียน	9
1.2 คุณลักษณะความพร้อมทางการเรียนของเด็กอายุ 2-3 ปี	9
1.3 หลักการในการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนรู้ของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ.....	17
2. การสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล	19
2.1 ความหมายของรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา	19
2.2 หลักการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล	20

2.3 แนวปฏิบัติของครูหรือผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา จากสถานรับเลี้ยง เด็กสู่โรงเรียนอนุบาล	26
3. หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดูแลเด็กปฐมวัย	36
3.1 ความหมายของสถานรับเลี้ยงเด็ก	36
3.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษาปฐมวัย	37
3.3 หน้าที่ของผู้ดูแลเด็กในการพัฒนาเด็กปฐมวัย	43
4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
4.1 งานวิจัยในประเทศ	47
4.2 งานวิจัยต่างประเทศ	48
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	51
1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น	51
2. การกำหนดประชากรและตัวอย่าง	56
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	57
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล	62
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล	63
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ดูแลเด็ก	66
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจาก สถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล	70
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการสร้างรอยเชื่อมต่อ ทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล	89
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและ ข้อเสนอแนะ	93
สรุปผลการวิจัย	93
อภิปรายผลการวิจัย	97
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	103

ภาคผนวก.....	105
บรรณานุกรม.....	146
ประวัติผู้เขียน.....	153

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 สังกัดที่มีการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กในกรุงเทพมหานครที่ใช้ในงานวิจัย.....	42
ตารางที่ 2 กรอบแนวคิดบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา จากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล จำแนกตามประเด็นที่ศึกษาและพฤติกรรมบ่งชี้	52
ตารางที่ 3 จำนวนประชากรและตัวอย่าง จำแนกตามสังกัด	56
ตารางที่ 4 จำนวนผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมในการตอบแบบสัมภาษณ์ จำแนกตามสังกัด.....	57
ตารางที่ 5 โครงสร้างเนื้อหาและข้อคำถามในแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย จำแนกตาม จำนวนข้อ และค่าน้ำหนัก	59
ตารางที่ 6 โครงสร้างเนื้อหาและข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย จำแนกตาม จำนวนข้อ และค่าน้ำหนัก	60
ตารางที่ 7 ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและประเด็นปรับปรุงแก้ไข.....	61
ตารางที่ 8 จำนวนร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับคืน จำแนกตามสังกัด	63
ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลเด็ก ที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน	67
ตารางที่ 10 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ดูแลเด็กที่ตอบแบบสัมภาษณ์.....	69
ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อ ทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล ในภาพรวม	70
ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อ ทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล ในรายด้าน.....	71
ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กด้านการส่งเสริมความพร้อม ทางการเรียน องค์ประกอบด้านสุขภาพและร่างกาย.....	73
ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กด้านการส่งเสริมความพร้อม ทางการเรียน องค์ประกอบด้านอารมณ์และสังคม	75
ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กด้านการส่งเสริมความพร้อม ทางการเรียน องค์ประกอบด้านภาษาและการสื่อสาร.....	76

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กด้านการส่งเสริมความพร้อม ทางการเรียน องค์ประกอบด้านสติปัญญา	78
ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อ ทางการศึกษา องค์ประกอบการสื่อสารและสร้างร่วมมือกับผู้ปกครอง.....	81
ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อ ทางการศึกษา องค์ประกอบการสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็ก	83
ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อ ทางการศึกษา องค์ประกอบการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง	84
ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อ ทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลแต่ละสังกัด โดยภาพรวม	86
ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กด้านการส่งเสริมความพร้อม ทางการเรียน ในแต่ละสังกัด เป็นรายด้าน	87
ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อ ทางการศึกษา ในแต่ละสังกัด เป็นรายด้าน.....	88
ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์ปัญหาที่พบในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็ก สู่โรงเรียนอนุบาล	90
ตารางที่ 24 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา IOC ของแบบสอบถามบทบาทของผู้ดูแลเด็ก ในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล	108
ตารางที่ 25 ผลการตรวจสอบค่าความตรงเชิงเนื้อหา IOC ของแบบสัมภาษณ์	113
ตารางที่ 26 รายชื่อสถานรับเลี้ยงเด็กที่ทดลองใช้เครื่องมือ จำแนกตามสังกัด.....	138
ตารางที่ 27 รายชื่อสถานรับเลี้ยงเด็กที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำแนกตามสังกัด	141

สารบัญรูปภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 1 การสังเคราะห์ความพร้อมทางการเรียนของเด็กในการเข้าศึกษาชั้นอนุบาล.....	16
แผนภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมทางการเรียนและรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา.....	23
แผนภาพที่ 3 รูปแบบรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาเชิงนิเวศและพลวัต.....	24
แผนภาพที่ 4 การสังเคราะห์แนวปฏิบัติของครูหรือผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา จากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล.....	35
แผนภาพที่ 5 การสังเคราะห์บทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจาก สถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล.....	50

บทที่ 1

ความเป็นมาและความสำคัญ

การพัฒนามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพควรเริ่มตั้งแต่ช่วงปฐมวัย ซึ่งองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติระบุว่าการศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 8 ปี (UNESCO and UNICEF, 2012) โดย Heckman (2012) นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล กล่าวเพิ่มเติมว่า การลงทุนเพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้ความเข้าใจ การพัฒนาลักษณะนิสัย และการให้การศึกษาที่มีประสิทธิภาพแก่เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 5 ปี ช่วยให้สังคมมีประชากรที่มีคุณภาพและมีความสามารถมากยิ่งขึ้น จึงกล่าวได้ว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุดและสามารถนำประเทศไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน เนื่องจากใช้เงินในการลงทุนที่น้อยกว่าค่าใช้จ่ายในการแก้ปัญหาสังคมที่เกิดจากการขาดคุณภาพของประชากร (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจของประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนาได้ข้อสรุปร่วมกันว่าการลงทุนในช่วงปีแรกของชีวิต และการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากจะให้ผลตอบแทนในอัตราที่สูงสุดต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติแล้ว และยังช่วยลดปัญหาทางเศรษฐกิจ ความรุนแรง และอาชญากรรมในสังคมได้ (United Nations Children's Fund [UNICEF], 2013)

การพัฒนาสมองในช่วงปฐมวัยเป็นการสร้างรากฐานการเรียนรู้และการประสบความสำเร็จในโรงเรียนและชีวิตในอนาคต เด็กอายุ 0 - 3 ปี เป็นช่วงวัยที่สมองมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและเสี่ยงต่อการมีความเครียดที่เป็นพิษ (Toxic stress) ซึ่งจะส่งผลเสียต่อพัฒนาการทางสมองของเด็ก (Australian Early Development Census, 2019; First Things First, n.d.) ผู้ปกครองหรือผู้ที่ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กจึงควรเลี้ยงดูเด็กด้วยความรัก สร้างความผูกพันความไว้วางใจ ตอบสนองความต้องการ และสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยให้แก่เด็กเพื่อให้เด็กมีความมั่นใจ และสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ในทางกลับกัน หากเด็กได้รับการดูแลที่ไม่เหมาะสม จะส่งผลต่อบุคลิกภาพของเด็กในอนาคต (Erikson, 1969 as cited in McLeod, 2018)

การจัดศึกษาปฐมวัยในประเทศไทยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี อย่างเหมาะสมกับวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ และนำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งประกอบด้วยการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560) แบ่งการดูแลและให้การศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยออกเป็น 2 ช่วงอายุ คือ 1) เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี และ 2) เด็กอายุ 3 - 6 ปี จึงเป็นสาเหตุหนึ่ง

ที่ทำให้การจัดการศึกษาขาดความต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542; สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560) ส่งผลให้เด็กอายุ 3 ปี ต้องเผชิญกับการปรับตัว เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กไปสู่วิทยาลัย โรงเรียนอนุบาล ผลงานวิจัยของ Barblett et al. (2011) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจและการปฏิบัติของครูอนุบาล ในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา และการจัดประสบการณ์ที่ต่อเนื่องให้แก่เด็กที่เข้าเรียน ในโรงเรียนอนุบาล พบว่า ความต่อเนื่องระหว่างการจัดประสบการณ์ของสถานรับเลี้ยงเด็กไปยัง โรงเรียนอนุบาลเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง การที่เด็กได้รับการสนับสนุนจากพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู ผู้สอน และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องจะช่วยให้เด็ก 2-3 ปี มีความพร้อมและสามารถปรับตัวเข้าสู่โรงเรียน อนุบาลได้อย่างราบรื่น (U.S. Department of Health and Human Services, n.d.; สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา, 2560) โดย High (2008) ได้กล่าวถึง หลักการ ในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาเมื่อเด็กเข้าสู่โรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความพร้อมของเด็ก หมายถึง การที่เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม วิธีการเรียนรู้ ภาษาและสติปัญญา 2) ความพร้อมของโรงเรียน หมายถึง การปฏิบัติของ โรงเรียนในการสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาที่ราบรื่นให้เด็ก รวมถึงการใช้วิธีการสอนที่มีคุณภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และ 3) ความพร้อมของครอบครัวและชุมชน หมายถึง การให้การดูแลที่ดีสำหรับแม่ก่อนคลอด การให้การดูแลด้านสุขภาพและโภชนาการที่เหมาะสมแก่เด็ก การให้เด็กเข้าถึงโรงเรียนอนุบาลที่มีคุณภาพ และการที่ครอบครัวใช้เวลาด้วยกันเพื่อสนับสนุน การเรียนรู้ของเด็ก

U.S. Department of Health and Human Services (2018c) ได้กำหนดความพร้อม ทางการเรียนรู้สำหรับเด็กอายุ 3 ปี แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านวิธีเรียนรู้ หมายถึงพฤติกรรมที่เด็ก แสดงออกถึงการให้ความสนใจ มีความเพียรพยายาม มีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมและ การเรียนรู้ ด้านพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ หมายถึงพฤติกรรมที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก กับผู้ใหญ่ที่คุ้นเคย การร่วมเล่นกับเพื่อน มีความเข้าใจและสามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเอง และ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวและกลุ่มเพื่อน ด้านภาษาและการสื่อสาร หมายถึง พฤติกรรม หรือความสามารถของเด็กในการมีส่วนร่วม ตอบสนองและเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ทางภาษาและ การสื่อสารร่วมกับผู้อื่น ด้านสติปัญญา หมายถึง พฤติกรรมหรือความสามารถของเด็กในการเรียนรู้ สิ่งต่าง ๆ รอบตัว ใช้วิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหา การใช้มีโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ ในการทำกิจวัตรประจำวัน และใช้การเลียนแบบเพื่อทำความเข้าใจสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ ประจำวันและวัฒนธรรมภายในบ้าน และ ด้านการรับรู้ การใช้กล้ามเนื้อ และพัฒนาการด้านร่างกาย หมายถึง พฤติกรรมหรือความสามารถของเด็กในการควบคุมกล้ามเนื้อมัดเล็กและมัดใหญ่รวมถึง การใช้ประสาทสัมผัสในการเรียนรู้ การช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน และการแสดงพฤติกรรมที่ดี

ต่อสุขภาพและความปลอดภัยของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี แบ่งตามพัฒนาการ 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย การที่เด็กมีร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขภาพดี และการใช้อวัยวะร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กัน พัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ ประกอบด้วย การที่เด็กมีความสุขและแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย การรับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว และการช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย และ พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย การสื่อความหมายและ ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย และ สนใจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560)

สภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยในปัจจุบันที่เข้าสู่ระบบแรงงานและมีความเป็นอยู่แบบ สังคมเมืองมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองหลวงและเป็นเมืองที่มีจำนวนเด็กอายุ 3 ปี มากที่สุดถึง 57,544 คน (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2561) จากสภาพครอบครัวส่วนใหญ่ซึ่งเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มีเพียง พ่อ แม่ และลูก และภาวะกดดันทางเศรษฐกิจทำให้พ่อ แม่ ไม่สามารถลางานมาเลี้ยงดูบุตรที่บ้านได้ มีความจำเป็นต้องพาบุตรไปฝากเลี้ยงที่สถานรับเลี้ยงเด็ก (จงจิตต์ ฤทธิรงค์ และ สุภรต์ จรัสสิทธิ, 2560) ดังนั้นผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กจึงเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด มีบทบาทสำคัญ ต่อการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และช่วยเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้และพัฒนา ทักษะต่าง ๆ ให้แก่เด็กวัย 0 – 3 ปี

สถานรับเลี้ยงเด็กในกรุงเทพมหานครมีการดำเนินการในหลากหลายรูปแบบและ มีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ให้การดูแลเด็กอายุตั้งแต่ 2 – 6 ปี (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2559) ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ของกรุงเทพมหานคร อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย ให้การดูแลเด็กอายุตั้งแต่ 2-6 ปี (สำนักพัฒนาสังคม, 2560) สถานรับเลี้ยงเด็ก ซึ่งมีการจัดตั้งในสถานที่ต่าง ๆ เช่น โรงพยาบาล สถานประกอบกิจการ และโรงเรียนเอกชน อยู่ในความรับผิดชอบของกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ ให้การดูแลเด็กตั้งแต่ แรกเกิด - 6 ปี (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2562) นอกจากนี้ ยังมีสถานรับเลี้ยงเด็กในสังกัดอื่น ๆ เช่น กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข และกองสวัสดิการ กระทรวงแรงงาน (กองสวัสดิการแรงงาน, 2560) ซึ่งการมีหลายหน่วยงานทำหน้าที่รับผิดชอบ เกี่ยวกับการดูแลเด็กปฐมวัย ทำให้เกิดความแตกต่างเกี่ยวกับนโยบายและการปฏิบัติ ในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานรับเลี้ยงเด็กที่ไม่มีชั้นอนุบาลรองรับ ซึ่งอาจส่งผลต่อความสามารถของเด็กในการปรับตัวเข้าสู่โรงเรียนอนุบาลได้

U.S. Department of Health and Human Services (2020) ระบุว่า การสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาที่มีคุณภาพจะช่วยลดความเครียด เพิ่มความสามารถทางอารมณ์และสังคม และเรียนรู้ได้ดีขึ้นเมื่อเด็กเข้าเรียนในระดับชั้นต่อไป และการส่งเสริมให้เด็กสามารถปรับตัวในระยะเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลได้อย่างราบรื่นและต่อเนื่องต้องอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ดูแลเด็กครูปฐมวัยและผู้ปกครอง โดย ระบุถึง แนวปฏิบัติของครูหรือผู้ดูแลเด็กในการสนับสนุนเด็กและครอบครัวเพื่อสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาให้แก่เด็กอายุ 0 - 8 ปี (U.S. Department of Health and Human Services, 2018a) ได้แก่ การสื่อสารและสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ดูแลเด็กกับครอบครัว หรือระหว่างผู้ดูแลเด็กกับผู้ดูแลเด็ก การสร้างความต่อเนื่องของประสบการณ์การเรียนรู้จากการที่พูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้ดูแลเด็กและครูปฐมวัยเกี่ยวกับแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การให้พ่อแม่เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ และการพัฒนาวิชาชีพของผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับแนวทางการสนับสนุนเด็กและครอบครัวในระยะเชื่อมต่อทางการศึกษา โดย Minnesota Department of Education (2017) ได้ระบุถึง แนวปฏิบัติที่ดีของครูหรือผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย โดยการพาเด็กเยี่ยมชมโรงเรียนอนุบาลและการเปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับครูปฐมวัย และเด็กอนุบาลด้วยกัน การแนะนำให้ครอบครัวพูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล การจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อหารือเกี่ยวกับหลักสูตรและ กิจกรรมในโรงเรียนอนุบาล และร่วมกันหาคำตอบเกี่ยวกับความกังวลใจของเด็กที่มีต่อการเข้าโรงเรียนอนุบาล และ การสื่อสารของผู้ดูแลเด็กกับผู้เกี่ยวข้องในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา นอกจากนั้นนโยบายขององค์กรสนับสนุนการดูแลและให้ การศึกษาเด็กเล็กอย่างมีคุณภาพทางภาคตะวันตกเฉียงใต้ของรัฐเพนซิลเวเนีย ระบุเพิ่มเติมถึงแนวปฏิบัติในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาและการปรับตัวของเด็กเพื่อเข้าสู่โรงเรียนอนุบาล ได้แก่ การจำลองกิจกรรมในโรงเรียนอนุบาลให้เด็ก การเปิดโอกาสให้ครูปฐมวัยเยี่ยมชมสถานรับเลี้ยงเด็ก ผู้ดูแลเด็กเยี่ยมชมโรงเรียนอนุบาล การส่งต่อข้อมูลของเด็กให้โรงเรียนอนุบาล และ การสื่อสารกับครูปฐมวัยเกี่ยวกับตัวเด็กและหลักสูตร (Trying Together, 2018)

การศึกษาเอกสาร ตำราและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัย 3 ปี และสถานรับเลี้ยงเด็กมีบทบาทสำคัญในการดูแลเด็กวัยนี้เป็นอย่างมากกับสภาพสังคมในปัจจุบัน แต่จากการศึกษางานวิจัยในประเทศไทยพบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาของเด็กวัย 3 ปีจำนวนไม่มากนัก ได้แก่ งานวิจัยของ สิริธิดา ชินแสงทิพย์ (2560) ที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาที่ราบรื่นจากบ้านสู่โรงเรียนอนุบาล และงานวิจัยของ พนิดกานต์ อรรถสุขวัฒนา (2560) ที่วิเคราะห์แนวปฏิบัติของครู

ในการสร้างรอยเชื่อมต่อบ้านสู่โรงเรียนอนุบาล ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวเป็นงานที่ศึกษาบทบาทและแนวปฏิบัติของครูและผู้ปกครองเด็กอนุบาลในการสร้างรอยเชื่อมต่อบ้านสู่โรงเรียนอนุบาล แต่ยังไม่มียานวิจัยที่ศึกษาการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาในบริบทของสถานรับเลี้ยงเด็ก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใช้เป็นแนวปฏิบัติสำหรับผู้ดูแลเด็กหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการดูแล ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ให้เด็กอายุ 2-3 ปี ให้มีความพร้อมทางการเรียนเพื่อเป็นรากฐานสำคัญในเรียนรู้และสามารถก้าวข้ามรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลได้อย่างราบรื่นต่อไป

คำถามการวิจัย

ผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กมีบทบาทการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลอย่างไร

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานครใน 2 ด้าน ได้แก่ การส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน และการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร คือ ผู้ดูแลเด็กที่ทำหน้าที่ดูแลเด็กอายุ 2-3 ปี ในสถานรับเลี้ยงเด็กในกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม 3 สังกัด ได้แก่ 1) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 2) สำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร และ 3) กรมกิจการเด็กและเยาวชน

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล 2 ด้าน ได้แก่ การส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน และการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

นิยามศัพท์

รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล หมายถึง ช่วงเวลาที่เด็กย้ายออกจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลทำให้เด็กต้องพบเจอผู้คน ประสบการณ์ การคาดหวัง และกิจวัตรประจำวันในรูปแบบใหม่ ซึ่งเด็กต้องเรียนรู้และปรับตัวโดยได้รับการสนับสนุนการช่วยเหลือจากพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

สถานรับเลี้ยงเด็ก หมายถึง สถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ให้เด็ก อายุตั้งแต่แรกเกิด - 6 ปี ให้มีความพร้อม ด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา สถานรับเลี้ยงเด็กที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา ได้แก่ สถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สังกัดสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร และ สังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน

บทบาทของผู้ดูแลเด็ก หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของครูหรือผู้ดูแลในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก อายุ 2-3 ปี รวมถึงการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ การจัดหาสื่อให้ตรงกับความต้องการและความสนใจของเด็กทุกคน การปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลภาวะโภชนาการ สุขภาพ อนามัยและการรักษาความสะอาดของร่างกายเด็ก และการปฏิบัติหน้าที่ในการประสานสัมพันธ์กับพ่อ แม่ ผู้ปกครอง เพื่อช่วยกันพัฒนาเด็กให้มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับช่วงวัย

บทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล หมายถึง การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในการอบรมเลี้ยงดู ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กอายุ 2 - 3 ปี ให้มีความสามารถที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และสามารถปรับตัวกับสภาพแวดล้อมใหม่ในโรงเรียนอนุบาลได้อย่างราบรื่น โดยการประสานความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง เพื่อนร่วมงาน และครูอนุบาล ซึ่งการเตรียมความพร้อมครอบคลุมระยะเวลา 6 เดือน ก่อนที่เด็กย้ายออกจากสถานรับเลี้ยงเด็กเข้าสู่โรงเรียนอนุบาลเพื่อให้พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน และด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน หมายถึง การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในการอบรมเลี้ยงดู ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และความสามารถตามวัยของเด็ก เพื่อเตรียมเด็กให้มีความสามารถที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้และสามารถปรับตัวกับสภาพแวดล้อมใหม่ในโรงเรียนอนุบาลได้อย่างราบรื่น ประกอบด้วย ด้านสุขภาพ และร่างกาย ด้านอารมณ์และสังคม ด้านภาษาและการสื่อสาร และด้านสติปัญญา

ด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในการสนับสนุนและช่วยเหลือเด็กให้มีความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล โดยการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง เพื่อนร่วมงาน และครูอนุบาล เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวเข้าสู่สภาพแวดล้อมใหม่ในโรงเรียนอนุบาลได้อย่างราบรื่น ประกอบด้วย การสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง การสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็ก และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับผู้ดูแลเด็กและผู้เกี่ยวข้องในการเสริมสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล
2. เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับสถานรับเลี้ยงเด็กและผู้เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายการเสริมสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

- 1 ความพร้อมทางการเรียนของเด็กอายุ 2-3 ปี
 - 1.1 ความหมายของความพร้อมทางการเรียน
 - 1.2 คุณลักษณะความพร้อมทางการเรียนของเด็กอายุ 2-3 ปี
 - 1.3 หลักการในการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ
- 2 การสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล
 - 2.1 ความหมายของรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา
 - 2.2 หลักการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล
 - 2.3 แนวปฏิบัติในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล
 - 2.3.1 แนวปฏิบัติเชิงนโยบายภาครัฐ
 - 2.3.2 บทบาทของผู้ดูแลเด็ก
- 3 หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดูแลเด็กปฐมวัย
 - 3.1 ความหมายของสถานรับเลี้ยงเด็ก
 - 3.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษาปฐมวัย
 - 3.3 หน้าที่ของผู้ดูแลเด็กในการพัฒนาเด็กปฐมวัย
- 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. ความพร้อมทางการเรียนของเด็กอายุ 2-3 ปี

ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์เอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมทางการเรียน คุณลักษณะความพร้อมทางการเรียนของเด็กอายุ 2-3 ปีรวมทั้งหลักการในการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนของเด็กวัยทารกเตาะแตะ ไว้ดังนี้

1.1 ความหมายของความพร้อมทางการเรียน

U.S. Department of Health and Human Services (2018b) ระบุว่า ความพร้อมทางการเรียนหมายถึง การที่เด็กมีทักษะ ความรู้ และทัศนคติที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในโรงเรียน อย่างประสบความสำเร็จ

Integrated Early Years Service (2016) ให้ความหมายของความพร้อมทางการเรียนว่าหมายถึง การที่เด็กมีทักษะ และความรู้ขั้นพื้นฐานที่หลากหลายซึ่งจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในโรงเรียน

Australian Government (2017) กล่าวว่า ความพร้อมทางการเรียน หมายถึง การพัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ์ ทักษะทางร่างกาย ทักษะทางการสื่อสาร และทักษะทางการเรียนรู้ของเด็กอย่างเป็นองค์รวม ซึ่งช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในโรงเรียน

ความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า ความพร้อมทางการเรียน หมายถึง การที่เด็กได้รับการพัฒนาทักษะอย่างเป็นองค์รวม มีทัศนคติ และมีความรู้ขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการปรับตัวและการใช้ชีวิตในโรงเรียนอนุบาล สถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยอื่น ๆ หรือในโรงเรียนอย่างประสบความสำเร็จ

1.2 คุณลักษณะความพร้อมทางการเรียนของเด็กอายุ 2-3 ปี

โปรแกรม Head Start Early learning ของ U.S. Department of Health and Human Services (2018c) ได้กำหนดกรอบแนวคิดผลการเรียนรู้ของเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี เพื่อเป็นเป้าหมายในการส่งเสริมให้เด็กมีความพร้อมทางการเรียนครอบคลุมด้านทักษะและความรู้ที่เด็กควรได้รับเมื่ออายุ 3 ปี หรือก่อนเข้าโรงเรียนอนุบาล โดยระบุถึงความพร้อมทางการเรียนสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ไว้ 5 ด้าน ดังนี้

1) ด้านวิธีเรียนรู้ ได้แก่

1.1) การจัดการกับความรู้สึก อารมณ์ และพฤติกรรมโดยมีผู้ใหญ่คอยช่วยเหลือ

1.2) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และการแสดงออกถึงความมั่นใจ ความพยายามและความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ การค้นพบ และการแก้ปัญหา

1.3) การแสดงออกถึงความคิดริเริ่ม ความสนใจ และความกระตือรือร้นที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการสำรวจสิ่งของและบุคคลรอบตัว

1.4) การแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการในการเล่น การเรียนรู้และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

2) ด้านพัฒนาการด้านสังคมและอารมณ์ ได้แก่

2.1) การมีส่วนร่วมในการมีปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวกกับผู้ใหญ่ที่คุ้นเคยผ่านความสัมพันธ์ที่มั่นคง และปลอดภัย

2.2) การพัฒนาความสัมพันธ์ส่วนตัว และการเล่นอย่างสนุกสนานกับเด็กคนอื่น

2.3) การเริ่มที่จะจัดการกับอารมณ์ของตนเอง มีความเข้าใจ และมีการแสดงออกทางอารมณ์ที่หลากหลาย

2.4) การเริ่มพัฒนาความเป็นตัวตนและความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว และกลุ่มเพื่อน

3) ด้านภาษาและการสื่อสาร ได้แก่

3.1) การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ทางภาษา และการสื่อสารรวมถึงการใช้ภาษามือ

3.2) การใช้ภาษาท่าทางและภาษาพูดที่มากขึ้น หรือการใช้ภาษามือเพื่อแสดงความต้องการหรือการมีส่วนร่วมกับคนอื่น

3.3) การมีความเข้าใจ และมีการใช้จำนวนคำที่เพิ่มมากขึ้นในการสื่อสาร และการมีส่วนร่วมในการสนทนากับคนอื่น

3.4) การมีส่วนร่วมในการพูดคำหรือวลีซ้ำ ๆ ในนิทานหรือเพลง

3.5) การมีส่วนร่วมในการฟังนิทาน และเรื่องราว

3.6) การสร้างสัญลักษณ์ทางการเขียนเพื่อสื่อความหมายเกี่ยวกับสิ่งของหรือการกระทำ

4) ด้านสติปัญญา ได้แก่

4.1) การสำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวอย่างกระตือรือร้นเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับคน สิ่งของ การทำงานของสิ่งของต่าง ๆ และการเกิดขึ้นของสิ่งต่าง ๆ

4.2) การใช้วิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหา รวมถึงการใช้เหตุผล และการวางแผน

4.3) การเริ่มใช้มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ในการทำกิจวัตรประจำวัน รวมถึงการรับรู้เชิงจำนวนและปริมาณ การรับรู้เชิงพื้นที่ และการจำแนก

4.4) การใช้คิดเชิงสัญลักษณ์ และการเลียนแบบ ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับ มโนทัศน์ สิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน และวัฒนธรรมภายในบ้าน

5) ด้านการรับรู้ การใช้กล้ามเนื้อ และพัฒนาการด้านร่างกาย ได้แก่

5.1) การนำข้อมูลจากการรับรู้มาเป็นแนวทางในการสำรวจสิ่งของ สร้างประสบการณ์ และการมีปฏิสัมพันธ์

5.2) การพัฒนาการควบคุมกล้ามเนื้อมัดใหญ่เพื่อใช้ในการเคลื่อนไหว การสำรวจ และการช่วยเหลือตนเอง

5.3) การนำข้อมูลที่ได้จากการใช้ประสาทสัมผัส และการตระหนักรู้ทางร่างกายมาใช้ในการทำความเข้าใจ และปรับการเคลื่อนไหวร่างกายในสภาพแวดล้อม

5.4) การพัฒนาการควบคุมกล้ามเนื้อมัดเล็กเพื่อใช้ในการสำรวจ การเล่น และการทำกิจวัตรประจำวัน

5.5) การเริ่มแสดงพฤติกรรมที่ดีต่อสุขภาพและความปลอดภัยของตนเอง และเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์โดยมีผู้ใหญ่ให้คำแนะนำ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้ระบุถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ซึ่งเป็นพฤติกรรมหรือความสามารถตามวัยที่คาดหวังให้เกิดขึ้นในเด็ก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560) ดังนี้

1) การมีร่างกายที่เจริญเติบโตตามวัยและมีสุขภาพดี ประกอบด้วย

1.1) การมีน้ำหนัก ส่วนสูงและเส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์อายุ

1.2) การมีร่างกายแข็งแรง ได้แก่ การมีภูมิคุ้มกันโรค ขับถ่ายเป็นเวลา รับประทานอาหาร นอนหลับพักผ่อนเหมาะสมกับวัย เป็นต้น

2) การใช้วัยวะของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กัน ประกอบด้วย

2.1) การใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ได้เหมาะสมกับวัย ได้แก่ การทรงตัว การเดิน ถอยหลัง การกระโดดอยู่กับที่ เป็นต้น

2.2) การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและประสานสัมพันธ์ มือ - ตาได้เหมาะสมกับวัย ได้แก่ การจับสั้เทียนเพื่อขีดเขียน เป็นต้น

3) การมีความสุขและแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย ประกอบด้วย

3.1) การมีความร่าเริงแจ่มใส ได้แก่ การมีอารมณ์ดี ยิ้มแย้ม หัวเราะง่าย แววตามีความสุข เป็นต้น

3.2) การแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมกับวัย ได้แก่ การแสดงออกตามอารมณ์ การแสดงความรู้สึกเมื่อทำสิ่งต่าง ๆ เสร็จ เป็นต้น

3.3) การสนใจและมีความสุขกับธรรมชาติ สิ่งสวยงาม ดนตรีและจังหวะ การเคลื่อนไหว ได้แก่ การตอบสนองต่อธรรมชาติ เสียงเพลง จังหวะดนตรี และสิ่งสวยงามต่าง ๆ อย่างเพลิดเพลิน

4) การรับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ประกอบด้วย

4.1) การปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใกล้เคียงได้ ได้แก่ การแสดงออกถึงการรับรู้ทางอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่นอย่างง่าย การเริ่มคุ้นเคยกับคนอื่น และการเก็บของของตนเองไว้ใกล้ตัวและไม่ชอบแบ่งปันผู้อื่น เป็นต้น

4.2) การเล่นและร่วมทำกิจกรรมกับผู้อื่นได้ตามวัย ได้แก่ การรอคอยช่วงสั้นๆ และการเล่นร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น

5) การช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย ประกอบด้วย

5.1) การทำกิจวัตรประจำวันด้วยตนเองได้ตามวัย ได้แก่ การรับประทานอาหารด้วยตนเอง การแต่งตัวด้วยตนเอง และการดูแลรักษาความสะอาดร่างกาย เป็นต้น

6) การสื่อความหมายและใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย ประกอบด้วย

6.1) การรับรู้และเข้าใจความหมายของภาษาได้ตามวัย ได้แก่ การปฏิบัติตามคำสั่ง การร้องเพลงได้บางคำ ร้องเพลงคลอตามทำนองและ สนใจดูหนังสือนิทานภาพ เป็นต้น

6.2) การแสดงออก และ/หรือพูดเพื่อสื่อความหมายได้ ได้แก่ การพูดเป็นวลีสั้น ๆ และถามคำถาม “อะไร” และ “ทำไม” เป็นต้น

7) การสนใจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว ประกอบด้วย

7.1) การสนใจและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว ได้แก่ การอยากเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ การถามคำถามซ้ำ และการจดจ่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้นานขึ้น เป็นต้น

7.2) การเรียนรู้ผ่านการเลียนแบบ ได้แก่ การเลียนแบบพฤติกรรมคนใกล้ตัว การเลียนเสียงต่าง ๆ เป็นต้น

7.3) การสำรวจโดยใช้ประสาทสัมผัส ได้แก่ การค้นหาของที่ถูกต้อง และ การขบเคี้ยวสิ่งของด้วยมือ เป็นต้น

Office of Planning Research and Evaluation (2016) ระบุถึงความพร้อมทางการเรียนของเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี โดยแบ่งเป็น 5 ด้านดังนี้

1) การรับรู้ การใช้กล้ามเนื้อ และและการพัฒนาการทางร่างกาย (perceptual, motor and physical development) เป็นการเจริญเติบโต และการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย ซึ่งประกอบด้วย

1.1) การมีพัฒนาการทางน้ำหนักและส่วนสูง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของน้ำหนักและส่วนสูง ตามเกณฑ์ทั่วไปของเด็ก

1.2) การมีทักษะการใช้กล้ามเนื้อ หมายถึง การที่เด็กมีพัฒนาการทางร่างกายเพิ่มขึ้น สามารถใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและกล้ามเนื้อมัดเล็กมัดใหญ่ได้ตามเกณฑ์เฉลี่ยของพัฒนาการทางกล้ามเนื้อของเด็ก

1.3) การมีพัฒนาการทางการรับรู้ หมายถึง การมองเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น รับรู้รสและการสัมผัส การได้รับการพัฒนาทางการรับรู้ทำให้เด็กสามารถใช้ประสาทสัมผัสในการสำรวจและรวบรวมข้อมูล

1.4) การมีพัฒนาการทางสมอง หมายถึง การเชื่อมต่อของเซลล์ประสาทในช่วง 3 ปีแรก ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เซลล์ประสาทมีการเชื่อมต่อมากที่สุด

1.5) การมีสุขภาพและโภชนาการที่ดี หมายถึง การที่เด็กได้รับอาหารที่อุดมด้วยคุณประโยชน์เหมาะสมกับวัยในปริมาณที่พอดี เพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดโรคอ้วนในเด็ก

2) พัฒนาการทางอารมณ์และสังคม (social and emotional development) เป็นความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ทางบวกอย่างยั่งยืนอันเป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ประกอบด้วย

2.1) พื้นอารมณ์ หมายถึง พัฒนาการทางอารมณ์และสังคมที่ติดตัวเด็กตั้งแต่ก่อนคลอด ซึ่งมีอยู่ 3 แบบ คือ พื้นอารมณ์เป็นเด็กเลี้ยงง่าย พื้นอารมณ์เป็นเด็กที่ปรับตัวช้า และพื้นอารมณ์เป็นเด็กเลี้ยงยาก

2.2) การควบคุมอารมณ์และพฤติกรรม หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ตนเอง ซึ่งพัฒนามาจากการเรียนรู้ลักษณะอารมณ์ต่าง ๆ จนเกิดทักษะในการปรับตัวภายในและพัฒนาเป็นความสามารถในการควบคุมตนเอง

2.3) การสร้างความผูกพัน หมายถึง ความสัมพันธ์ที่เด็กมีต่อผู้เลี้ยงดู หรือผู้ดูแลหลัก ซึ่งความผูกพันที่มั่นคงจะส่งผลต่อความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ของเด็กในอนาคต

2.4) การสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน หมายถึง การที่เด็กสามารถสร้างมิตรภาพกับเพื่อนวัยเดียวกัน ซึ่งเป็นการพัฒนามาจากรูปแบบความผูกพันที่เด็กได้รับ

3) วิธีการเรียนรู้ (approaches to learn) ที่ครอบคลุมพฤติกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ การให้ความสนใจ การทำงานด้วยตนเอง และความอยากรู้ เป็นพื้นฐานของการนำไปสู่พฤติกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย

3.1) การมีความสนใจ หมายถึง การที่เด็กทำอะไรซ้ำ ๆ หรือ มีการตอบสนองต่อเนื้อหาต่าง ๆ ซึ่งแสดงออกถึงความอยากรู้อยากเห็น และการสำรวจ

3.2) การมีความเพียรพยายาม หมายถึง การที่เด็กมีความสามารถในการควบคุมตัวเองในการมีส่วนร่วม

3.3) การทำงานของสมองด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การที่เด็กสามารถยับยั้งความรู้สึกพึงพอใจ การไตร่ตรองก่อนลงมือกระทำ โดยคำนึงถึงความสนใจและสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้มาก่อน

4) ภาษาและการสื่อสาร (language and communication) ทักษะการสื่อสารเป็นจุดเริ่มต้นของความสามารถทางภาษาและการประสบความสำเร็จในโรงเรียน มโนทัศน์สำคัญของพัฒนาการทางภาษา ประกอบด้วย

4.1) การมีความพยายามในการสื่อสารแรกเริ่ม หมายถึง การแสดงออกของเด็กทารกในการสื่อสารกับผู้ใหญ่ เช่น การร้องไห้ การใช้สายตา ซึ่งพัฒนาต่อมาเป็นการส่งเสียงอ้อแอ้ การออกเสียงง่าย ๆ ติดกัน และการแสดงท่าทางประกอบการสื่อสาร รวมถึงในเด็กวัยเตาะแตะที่สามารถคิดและประดิษฐ์คำขึ้นเองเพื่อบอกความต้องการโดยมีท่าทางประกอบ

4.2) การมีความสามารถทางภาษาในการรับเข้าและส่งออก หมายถึง การทำความเข้าใจกับสารที่ได้รับ และตอบสนองด้วยการพูด ก่อนที่จะสามารถพูดโต้ตอบได้ เด็กจำเป็นต้องเรียนรู้คำศัพท์ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการสร้างประโยค

4.3) การมีความสนใจร่วม หมายถึง การพูดคุยระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ที่แสดงถึงความสนใจร่วมกันในสิ่งที่เกิดขึ้น โดยเด็กวัยเตาะแตะจะสามารถเล่นไปพร้อมกับการสนทนากับผู้ใหญ่เกี่ยวกับสิ่งที่กำลังเล่นได้

4.4) การอยู่ในสภาพแวดล้อมทางภาษา หมายถึง การที่เด็กได้รับการส่งเสริมทางภาษาด้วยการใช้คำศัพท์ที่หลากหลาย การใช้คำถามปลายเปิดจากผู้ใหญ่เพื่อกระตุ้นให้เด็กได้พูดเพื่อพัฒนาคำศัพท์ของตนเอง

4.5) การมีพัฒนาการทางภาษาที่หลากหลาย หมายถึง จำนวนภาษาที่เด็กได้เรียนรู้จากการสื่อสารกับผู้ใหญ่แต่ละคน

5) สติปัญญา (cognition) เป็นความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นต่อการประสบความสำเร็จในการเรียนในอนาคต และมโนทัศน์สำคัญของพัฒนาการทางสติปัญญา ประกอบด้วย

5.1) กระบวนการรับข้อมูลและการประมวลผล แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

5.1.1) การให้ความสนใจ หมายถึง ความสามารถในการสังเกตผู้คน เหตุการณ์กิจกรรม และวัตถุต่าง ๆ อย่างใส่ใจ

5.1.2) การจดจำ หมายถึง การจดจำข้อมูลลักษณะวัตถุ หรือแสดงออกจากการเล่น ซึ่งการจดจำจะเกิดขึ้นหลังจากเด็กเกิดความสนใจ

5.1.3) การจำแนกประเภท หมายถึง วิธีที่ได้จัดระเบียบข้อมูล เพื่อสร้างความคิดรวบยอดในการจำแนกประเภทสิ่งต่าง ๆ

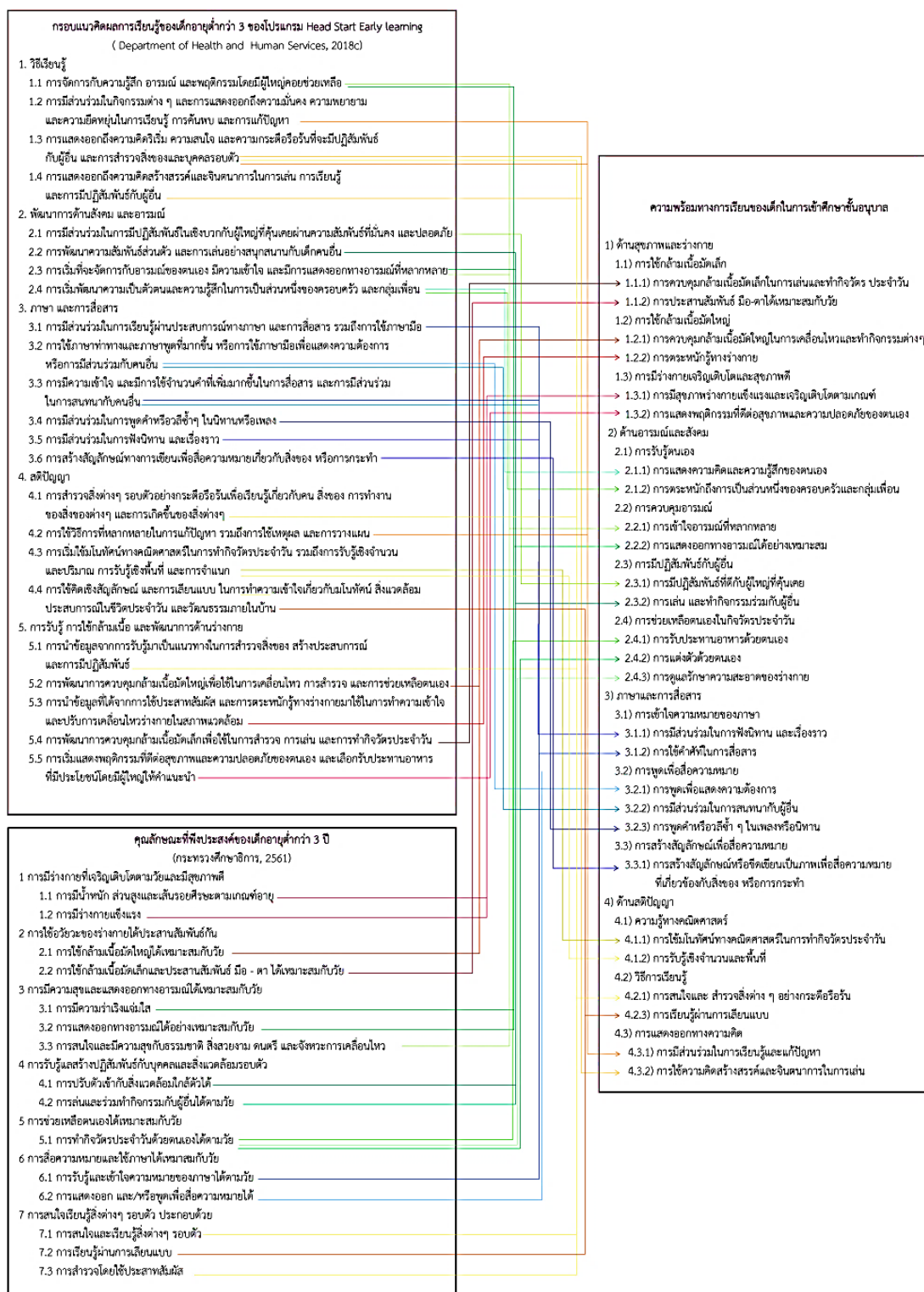
5.2) การเลียนแบบ หมายถึง การเลียนแบบท่าทางและการพูด จากบุคคลรอบข้าง

5.3) การเล่นบทบาทสมมติ หมายถึง การพัฒนาความสามารถ ในการเลียนแบบ เป็นการแสดงมุมมองของเด็กที่มีความเข้าใจต่อโลก ซึ่งเป็นขั้นสำคัญ ของการพัฒนสติปัญญา

คุณลักษณะความพร้อมทางการเรียนของเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัย ได้นำมาสังเคราะห์เป็นความพร้อมทางการเรียนของเด็กอายุ 3 ปี โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านสุขภาพและร่างกาย ประกอบด้วย การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก การใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ และการมีร่างกายเจริญเติบโตและสุขภาพดี
- 2) ด้านอารมณ์และสังคม ประกอบด้วย การรับรู้ตนเอง การควบคุมอารมณ์ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน
- 3) ภาษาและการสื่อสาร ประกอบด้วย การเข้าใจความหมายของภาษา การพูดเพื่อสื่อความหมาย และการสร้างสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมาย และ
- 4) ด้านสติปัญญา ประกอบด้วย ความรู้ทางคณิตศาสตร์ วิธีการเรียนรู้ และการแสดงออกทางความคิด ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 การสังเคราะห์ความพร้อมทางการเรียนของเด็กในการเข้าศึกษาชั้นอนุบาล

1.3 หลักการในการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนรู้ของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

Office of Planning Research and Evaluation (2016) ระบุถึง หลักการและแนวคิดในการส่งเสริมพัฒนาการ และความพร้อมทางการเรียนของเด็กอายุ 0 - 3 ไว้ดังนี้

1) วัยทารกและวัยเตาะแตะ เป็นช่วงเริ่มต้นของการมีพื้นฐานความพร้อมทางการเรียน ผู้ใหญ่ที่มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กทารกและเด็กวัยเตาะแตะ ต้องให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการพัฒนาทางทักษะและความสามารถของเด็ก

2) พัฒนาการของเด็กทารกและเด็กวัยเตาะแตะมีลักษณะเฉพาะ การสนับสนุนความพร้อมทางการเรียนของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะจำเป็นต้องมีวิธีการที่เหมาะสมกับอายุ ต้องใช้เทคนิค และวิธีการที่แตกต่างกับเด็กโต โดยพัฒนาผ่านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเด็ก และการสำรวจสิ่งรอบตัวด้วยตนเองและการสำรวจสิ่งรอบตัวร่วมกับผู้อื่น ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทางร่างกาย ภาษา สังคม อารมณ์ และสติปัญญา ตลอดจนทักษะความพร้อมทางการเรียน

3) การสนับสนุนความพร้อมทางการเรียนในวัยทารกและวัยเตาะแตะ จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับพัฒนาการทุกด้านแบบเป็นองค์รวม โดยพัฒนาการในด้านหนึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการอีกด้านหนึ่ง ดังนั้นโปรแกรมและนโยบายที่สนับสนุนความพร้อมทางการเรียนของเด็กทารกและเด็กวัยเตาะแตะจึงควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนาการ

4) พัฒนาการของเด็กทารกและเด็กวัยเตาะแตะเป็นแบบปัจเจกบุคคลและถูกปลูกฝังโดยครอบครัว วัฒนธรรม และอิทธิพลอื่น ๆ ทางสังคม ดังนั้น โปรแกรมและนโยบายการดูแลเด็กทารกและเด็กวัยเตาะแตะ ควรให้ความสำคัญและตอบสนองต่ออิทธิพลที่หลากหลาย เช่น ความแตกต่างของอัตราพัฒนาการเด็ก ลักษณะพันธุกรรม การส่งเสริมภาษาแม่ เป็นต้น

5) การออกแบบและการใช้หลักสูตรควรอ้างอิงจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของทารกและเด็กวัยเตาะแตะ กล่าวคือ การวิจัยในปัจจุบันเน้นย้ำถึงบทบาทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การมีส่วนร่วมของผู้ใหญ่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลเด็กและครอบครัว อัตราส่วนการดูแลที่เหมาะสม รวมถึงความต่อเนื่องในการดูแลที่ส่งผลต่อความพร้อมทางการเรียนของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ

6) การพัฒนาทางวิชาชีพของนักการศึกษาปฐมวัยและผู้ดูแลเด็กเป็นสิ่งสำคัญ ควรมุ่งเน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ และวิธีการสนับสนุนทักษะความพร้อมทางการเรียนอย่างเหมาะสม

7) ครอบครัว ชุมชน และผู้กำหนดนโยบายต้องตระหนักถึงโอกาสในการวางรากฐานความสำเร็จในโรงเรียนสำหรับเด็กทารกและเด็กวัยเตาะแตะในช่วงปีแรกของชีวิต โดยครอบครัวต้องมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างปฏิสัมพันธ์ และการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้

ในบ้านที่เหมาะสม ชุมชนจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการสนับสนุนครอบครัวที่มีเด็กเล็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 3 ปี และเพื่อสนับสนุนนโยบายและแนวทางปฏิบัติในสังคม และผู้กำหนดนโยบายต้องมีความรู้เกี่ยวกับเด็กทารก เด็กวัยเตาะแตะและครอบครัว เพื่อพัฒนานโยบายที่เกี่ยวข้องต่อไป

8) การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานเป็นสิ่งจำเป็นในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทารกและเด็กวัยเตาะแตะ โดยครอบครัว สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานบริการทางสุขภาพ โปรแกรมการสนับสนุนครอบครัว และผู้กำหนดนโยบายควรทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ และครอบครัวมีการสร้างความพร้อมทางการเรียนแก่เด็กทารกและเด็กวัยเตาะแตะ ในด้านการแบ่งปัน วิสัยทัศน์ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และนโยบายและโปรแกรมที่สนับสนุนผู้ร่วมทำงานในแต่ละฝ่าย

ตัวบ่งชี้ความก้าวหน้าในเด็กปฐมวัยของรัฐมนตรีนิโซดา ระบุไว้ว่า การวางแผนจัดทำหลักสูตรสำหรับวัยทารกและวัยเตาะแตะ ควรคำนึงถึงพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน (Minnesota Department of Education, 2017) ดังนี้

1) ด้านอารมณ์และสังคม

การพัฒนาสุขภาพและการเรียนรู้ที่ดี จะเกิดขึ้นในบริบทของความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจ การสร้างความมั่นคงทางอารมณ์ระหว่างเด็กเล็กกับผู้ดูแลหลักจึงเป็นสิ่งสำคัญ ครอบครัวและผู้ดูแลเด็กควรทำงานอย่างใกล้ชิดกับเด็กแต่ละคน และสร้างความไว้วางใจให้แก่เด็ก เพื่อให้มีความรู้สึกปลอดภัยในการสำรวจสิ่งต่าง ๆ มีการเติบโตอย่างอิสระ กล้าแสดงออก และมีความมั่นใจ ซึ่งความสามารถทางสังคมและอารมณ์ที่พัฒนาขึ้นในช่วงเวลานี้จะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็กในช่วงต่อมา

2) ด้านกล้ามเนื้อและประสาทสัมผัส

เด็กในวัยนี้ต้องการการใช้ประสาทสัมผัส และประสบการณ์ ครูและผู้ดูแลเด็กควรวางแผนเพื่อสร้างโอกาสให้เด็กได้สัมผัส ได้รับรู้ และสำรวจวัตถุต่าง ๆ ด้วยการใช้มือคว้า หยิบจับ ของเล่น การสำรวจสิ่งต่าง ๆ บนโลก เช่น น้ำ ทราย สิ่งมีชีวิต เป็นต้น และมีโอกาสในการคลาน การเดิน การปีนป่าย และการวิ่ง โดยผู้ใหญ่ควรจัดสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัยสำหรับการสำรวจของเด็ก และควรให้การดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด

3) การเรียนรู้ภาษา

การมีปฏิสัมพันธ์ผ่านการพูดคุยระหว่างเด็กกับครูและผู้ดูแล ขณะเปลี่ยนผ้าอ้อม หรือป้อนอาหารเด็ก การให้เด็กมีส่วนร่วมในการสนทนา และการถามคำถาม การกระตุ้นให้เด็กได้พัฒนาการออกเสียงและการเปล่งคำแรกเริ่ม รวมทั้งการวางแผนให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางภาษาผ่านหนังสือ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

4) การสำรวจและการแก้ปัญหา

เด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะสร้างความรู้ด้วยการหยิบจับและสำรวจสิ่งรอบตัว ผู้ดูแลเด็กควรคัดเลือกวัสดุที่น่าสนใจ และเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจและแก้ปัญหา

สรุปได้ว่า หลักการในการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ แบ่งได้เป็น 4 หลักการ คือ 1) การส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน โดยให้ความสำคัญกับพัฒนาการทุกด้าน คำนึงถึงพื้นอารมณ์และความแตกต่างของเด็กแต่ละคน 2) การออกแบบหลักสูตรการดูแล โดยคำนึงถึงพัฒนาการทุกด้านของเด็ก บริบททางสังคมและวัฒนธรรม และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ดูแลเด็กและครอบครัว 3) การพัฒนาวิชาชีพของผู้ดูแลเด็ก มุ่งเน้นที่ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ และวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสม และ 4) การทำงานร่วมกันระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็ก เพื่อกำหนดนโยบายการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และสร้างความพร้อมทางการเรียนแก่เด็กทารกและเด็กวัยเตาะแตะ

2. การสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล

การเปลี่ยนจากสถานรับเลี้ยงเด็กเข้าสู่โรงเรียนอนุบาล ส่งผลให้เด็กต้องเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งทางสภาพแวดล้อม บุคคลรอบข้าง กิจกรรมประจำวัน และการเรียนรู้ ผู้ดูแลเด็กจึงเป็นบุคคลสำคัญในการเตรียมความพร้อมทางการเรียน เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับสถานที่ใหม่ได้อย่างราบรื่นเกิดการเรียนรู้และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ความหมายของรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

องค์กรสนับสนุนการดูแลและให้การศึกษาเด็กเล็กอย่างมีคุณภาพทางภาคตะวันตกเฉียงใต้ของรัฐเพนซิลเวเนีย ระบุว่า การสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาที่มีคุณภาพช่วยสร้างความต่อเนื่องในด้านของหลักสูตร ความคาดหวัง และประสบการณ์ระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กและโรงเรียนอนุบาล เพื่อสนับสนุนพัฒนาการเด็กด้านสังคมและอารมณ์ (Trying Together, 2018)

Early Childhood Australia (2013) ให้ความหมายรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา ว่าเป็นช่วงเวลาที่เด็กเคลื่อนย้ายและปรับตัวสู่สถานที่ใหม่ ได้พบเจอผู้คน ประสบการณ์ ความคาดหวัง กิจกรรมประจำวันในรูปแบบใหม่ โดยเด็กอาจได้รับประสบการณ์การเปลี่ยนผ่านในลักษณะต่างๆ ได้แก่ การย้ายจากบ้านหรือชุมชนเข้าสู่สถานรับเลี้ยงเด็ก การเปลี่ยนห้องเรียน การเปลี่ยนสถานรับเลี้ยงเด็ก และการย้ายจากสถานรับเลี้ยงเด็กเข้าสู่โรงเรียนอนุบาล

Organization of American States (2009) ระบุว่า รอยเชื่อมต่อทางการศึกษา เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญทั้งช่วง “ก่อน” และ “หลัง” ที่ได้แก่ออกจากสถานรับเลี้ยงเด็ก ซึ่งกระบวนการนี้ไม่เพียงมีผลกระทบต่อเด็กเท่านั้น แต่ยังส่งผลถึงผู้ปกครอง ครู โดย Head Start Program Performance Standards (HSPPS) ได้กำหนดให้ผู้ดูแลเด็กและครอบครัววางแผน การเตรียมเด็กให้พร้อมสำหรับการเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาล เป็นระยะเวลา 6 เดือนก่อนเด็ก ย้ายออกจากสถานรับเลี้ยงเด็ก (U.S. Department of Health and Human Services, n.d.)

Fabian and Dunlop (2002) กล่าวว่า รอยเชื่อมต่อทางการศึกษา คือ กระบวนการ การเปลี่ยนแปลงที่เด็กเปลี่ยนผ่านจากสถานศึกษา หรือช่วงชั้นการศึกษาหนึ่ง ไปยังสถานศึกษา แห่งใหม่

ยศวีร์ สายฟ้า (2557) กล่าวว่า รอยเชื่อมต่อทางการศึกษา หมายถึง สภาพการจัด การเรียนรู้ที่แตกต่างกันของระดับการศึกษาหรือชั้นเรียนหนึ่งกับระดับการศึกษาหรือชั้นเรียน อีกระดับหนึ่ง เช่น ความแตกต่างในการจัดการเรียนรู้ระหว่างชั้นอนุบาลและชั้นประถมศึกษา ที่มีจุดเน้นและ ลักษณะในการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า รอยเชื่อมต่อทางการศึกษา คือช่วงเวลาที่เด็กมีการเปลี่ยนแปลง ทางสภาพแวดล้อม ได้แก่ การเปลี่ยนสถานศึกษา การเปลี่ยนจากชั้นเรียนหนึ่งไปสู่อีกชั้นเรียนหนึ่ง ทำให้เด็กต้องพบปะผู้คน ประสบการณ์ กิจกรรมประจำวัน และสภาพแวดล้อมใหม่ กระบวนการเปลี่ยนแปลงจะให้ความสำคัญทั้งช่วงก่อนและหลัง ดังนั้นเด็กจึงจำเป็นต้องได้รับ การสนับสนุน และการช่วยเหลือจากผู้ดูแลเด็ก พ่อแม่ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้เด็ก สามารถก้าวข้ามรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาได้อย่างราบรื่น

2.2 หลักการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล

High (2008) กล่าวถึง องค์ประกอบสำคัญในการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน เมื่อเข้าสู่โรงเรียนอนุบาล ที่ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา และร่างกาย ที่เหมาะสมไว้ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1) ความพร้อมของเด็ก ประกอบด้วย

1.1) พัฒนาการทางกล้ามเนื้อและร่างกายแข็งแรง ประกอบด้วย การมีสุขภาพที่ดี และการเจริญเติบโต

1.2) พัฒนาการทางอารมณ์และสังคม ประกอบด้วย การพูดคุย ความร่วมมือ ความเห็นอกเห็นใจ และความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์

1.3) วิธีการเรียนรู้ ประกอบด้วย ความกระตือรือร้น ความอยากรู้อยากเห็น
พื้นอารมณ์ วัฒนธรรม และค่านิยม

1.4) พัฒนาการทางภาษา ประกอบด้วย การฟัง การพูด การรู้คำศัพท์
ทักษะการรู้หนังสือ ได้แก่ การตระหนักรู้เกี่ยวกับตัวหนังสือ การรับรู้เรื่องราว การเขียนและการวาด

1.5) สติปัญญา และความรู้ทั่วไป ประกอบด้วย การออกเสียงพยัญชนะ
ความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ และมโนทัศน์เกี่ยวกับจำนวน

2) ความพร้อมของโรงเรียน ประกอบด้วย

2.1) การอำนวยความสะดวกในการก้าวข้ามรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา
อย่างราบรื่นระหว่างบ้านและโรงเรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม

2.2) ความมุ่งมั่นในการสร้างความต่อเนื่องระหว่างสถานศึกษาและ
สถานรับเลี้ยงเด็กปฐมวัยและโรงเรียนประถมศึกษา

2.3) การใช้วิธีการสอนที่มีคุณภาพสูง มีความเหมาะสม และการตระหนักว่า
การเรียนรู้เกิดขึ้นในบริบทของความสัมพันธ์

2.4) การแสดงออกถึงความมุ่งมั่นในความสำเร็จของเด็กทุกคน โดยตระหนัก
ถึงความต้องการส่วนบุคคล

2.5) การแสดงออกถึงความมุ่งมั่นของครูในการประสบความสำเร็จ
ตามเป้าหมาย

2.6) การนำเสนอวิธีการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก เช่น
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า เป็นต้น

2.7) การปรับเปลี่ยนกิจกรรมหรือหลักสูตรเพื่อประโยชน์ของเด็ก

2.8) การให้บริการแก่เด็กในชุมชน

2.9) การรับผิดชอบต่อผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น

2.10) การเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง

3) ความพร้อมของครอบครัวและชุมชนที่เอื้อต่อการสนับสนุนความพร้อมของเด็ก
ประกอบด้วย

3.1) การให้การดูแลที่ดีสำหรับแม่ก่อนคลอด การให้การดูแลด้านสุขภาพและ
โภชนาการที่เหมาะสมแก่เด็ก การให้เด็กออกกำลังกายเป็นประจำทุกวัน เพื่อให้เด็กมีสุขภาพร่างกาย
และสุขภาพจิตใจที่แข็งแรง

3.2) การเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนเข้าถึงโรงเรียนอนุบาลที่มีคุณภาพสูง

3.3) การที่ครอบครัวใช้เวลาด้วยกันเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก และ
การเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ และการได้รับการสนับสนุนจากครู

Unicef (2012) อธิบายถึง ความเชื่อมโยงระหว่างความพร้อมทางการเรียนและรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาว่า ความพร้อมทางการเรียนเป็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันระหว่างความพร้อมของเด็ก ความพร้อมของโรงเรียน และความพร้อมของครอบครัว ความสัมพันธ์ทั้ง 3 มิติดังนี้มีการสนับสนุนกันและกัน และเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาที่ราบรื่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

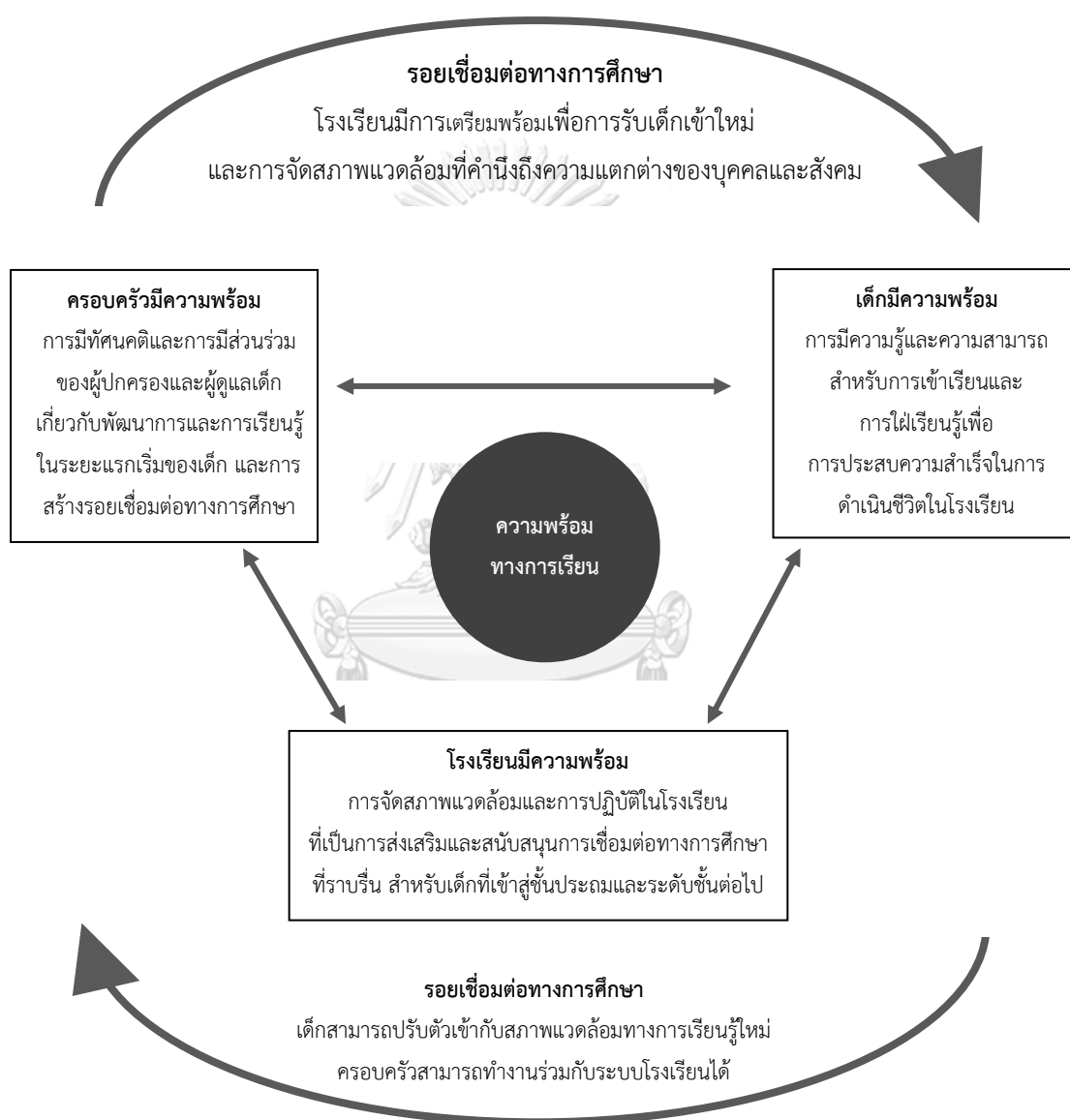
1) ความพร้อมของเด็ก มุ่งเน้นที่การเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก หมายถึง การที่เด็กมีความรู้ความสามารถที่จำเป็นต่อการเข้าเรียนในโรงเรียน ซึ่งช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในระยะเชื่อมต่อไปสู่สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในรูปแบบโรงเรียน ความสำเร็จในโรงเรียนถูกกำหนดโดยพฤติกรรมและความสามารถ เช่น การรู้หนังสือ การรู้เรื่องจำนวนและตัวเลข ความสามารถในการทำตามคำแนะนำ การทำงานร่วมกับเพื่อน และการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งพฤติกรรมและความสามารถเหล่านี้มีความสัมพันธ์ต่อพัฒนาและการเรียนรู้ โดยแบ่งเป็นพัฒนาการทางกล้ามเนื้อและมีสุขภาพที่ดี พัฒนาการทางอารมณ์และสังคม วิธีการเรียนรู้ พัฒนาการทางภาษา สติปัญญาและความรู้ทั่วไป และพัฒนาการด้านจิตใจและคุณธรรม

2) ความพร้อมของโรงเรียน มุ่งเน้นที่การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน รวมถึงการจัดกิจกรรม ที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กก้าวข้ามระยะรอยเชื่อมต่อไปสู่โรงเรียนอย่างราบรื่น และการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กทุกคน ลักษณะของโรงเรียนที่มีความพร้อม คือ มีการสร้างความต่อเนื่อง ความคาดหวังในการเรียนรู้ของเด็ก การปฏิบัติเพื่อเชื่อมโยงวัฒนธรรมระหว่างบ้านและโรงเรียน โดยโรงเรียนสามารถลดช่องว่างความแตกต่างได้ด้วยการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง และมีการปฏิบัติที่คำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม เช่น การให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาแม่ ซึ่งเป็นการสร้างความเท่าเทียมต่อชนกลุ่มน้อย การให้ความเคารพต่อเด็กที่มีความบกพร่อง โดยโรงเรียนที่มีความพร้อมต้องคำนึงถึงการบูรณาการเพื่อจัดการศึกษาพิเศษอีกด้วย

3) ความพร้อมของครอบครัว มุ่งเน้นที่ทัศนคติของผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็ก และการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การพัฒนาและการก้าวข้ามระยะเชื่อมต่อไปสู่โรงเรียนของเด็ก การเลี้ยงดูแบบให้การสนับสนุน และการจัดสภาพแวดล้อมในบ้านที่กระตุ้นการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตในโรงเรียนและในอนาคต สิ่งสำคัญของการประสบความสำเร็จในโรงเรียน คือ เป้าหมายทางการศึกษา ความเชื่อ ทัศนคติ และความมุ่งมั่นของผู้ปกครอง การใช้เวลาแก่เด็ก การจัดสภาพแวดล้อมในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและผู้ปกครองในการเรียนรู้กิจกรรมต่างๆ เช่น การร้องเพลง การอ่านหนังสือ การเล่นนิทาน และการเล่นเกม ความสัมพันธ์ที่เกื้อหนุนและตอบสนองระหว่างกันภายในครอบครัวซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมของเด็ก ที่มีความจำเป็นต่อความสำเร็จในโรงเรียน โดยความสัมพันธ์ของทั้ง 3 มิติ ได้แก่ โรงเรียนมีความพร้อม และครอบครัวมีความพร้อมจะช่วย

สนับสนุนซึ่งกันและกันในการสร้างความต่อเนื่องทางการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เด็กมีความพร้อมและประสบความสำเร็จในการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังแผนภาพที่ 2

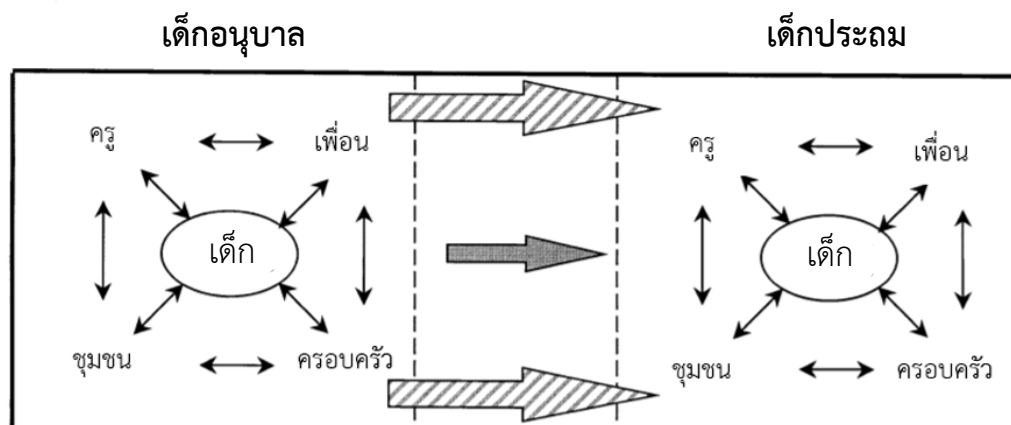
แผนภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมทางการเรียนและรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

Patton and Wang (2012, as cited in Fonseca 2017) กล่าวว่า การประสบความสำเร็จในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล เป็นกระบวนการที่ต้องมีการวางแผน มีการสื่อสาร มีความมุ่งมั่น มีภาวะผู้นำ และใช้เวลา ซึ่งพื้นฐานความสำเร็จในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา คือการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ เด็ก ครอบครัว ผู้ดูแลเด็ก ครูอนุบาล เพื่อนของเด็ก และชุมชน

รูปแบบรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาเชิงนิเวศและพลวัต (The Ecological and Dynamic Model of Transition) ของ Rimm-Kaufman and Pianta เป็นโมเดลที่พัฒนามาจากโมเดลระบบเชิงบริบท (contextual system model) ของ Pianta and Walsh และโมเดลเชิงชีวนิเวศวิทยา (bioecological model) ของ Bronfenbrenner and Morris โมเดลเชิงนิเวศและพลวัตในระยะรอยเชื่อมต่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในระยะเชื่อมต่อจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล ระหว่างเด็ก ผู้ปกครอง ครู เพื่อน และบุคคลในชุมชน เน้นการพัฒนาความสัมพันธ์ที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กผ่านช่วงเวลาของความเปลี่ยนแปลงในระยะรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาได้อย่างราบรื่น ซึ่งคุณภาพของความสัมพันธ์จะส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความสำเร็จในการเรียนรู้และความสามารถในการปรับตัวในระยะรอยเชื่อมต่อของเด็ก โดยรูปแบบการเชื่อมต่อทางการศึกษานี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนเด็กเพื่อใช้ในการปรับตัวจากสถานรับเลี้ยงเด็กไปสู่โรงเรียนอนุบาล และจากโรงเรียนอนุบาลต่อไปยังโรงเรียนประถม (Fonseca, 2017; ปณัฐรณ จารุชัยนิวัฒน์, 2560) ดังแสดงในแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 รูปแบบรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาเชิงนิเวศและพลวัต
(Rimm-Kaufman & Pianta, 2000)

กระทรวงศึกษาธิการของรัฐบาลนอร์เทิร์นเทรริทอรี ประเทศออสเตรเลีย ได้ระบุว่า ความพร้อมทางการเรียนเกี่ยวข้องกับทุกด้านในชีวิตของเด็กซึ่งส่งผลกระทบต่อความสามารถในการเรียนรู้ การสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้ทักษะที่จำเป็นในช่วงปฐมวัยช่วยให้เด็กสามารถก้าวข้ามรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาได้อย่างราบรื่น การประสบความสำเร็จในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากช่วงก่อนอนุบาลไปยังชั้นอนุบาล หรือจากชั้นอนุบาลไปสู่ชั้นประถมศึกษา เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการใช้ชีวิตในสังคมระยะยาว โดยองค์ประกอบของความพร้อมทางการเรียนประกอบด้วย 4 มิติ (Department of Education, n.d.) ดังนี้

- 1) เด็กพร้อม หมายถึง เด็กได้รับประสบการณ์ทางสังคม อารมณ์ และการเรียนรู้จากที่บ้าน ชุมชน และสถานรับเลี้ยงเด็ก
- 2) โรงเรียนพร้อม หมายถึง โรงเรียนให้การดูแลและให้การสนับสนุนแก่เด็กทุกคนในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากอนุบาลสู่ชั้นประถม มีการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของเด็กอย่างหลากหลาย และครูมีความเข้าใจในพัฒนาการของเด็กปฐมวัย
- 3) ครอบครัวพร้อม หมายถึง ครอบครัวมีแนวทางการดูแล มีสภาพแวดล้อม และทัศนคติในการเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับเด็ก
- 4) ชุมชนพร้อม หมายถึง ชุมชนเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กสามารถเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นต่อเด็ก แลกเปลี่ยนความรู้ในการพัฒนาเด็ก สร้างโอกาสให้ครอบครัวแลกเปลี่ยนข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อตัวเด็ก รวมถึงการให้บริการทางสุขภาพ ห้องสมุด การจัดตั้งศูนย์ดูแลเด็ก หรือสถานศึกษา

สรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลคือ ความพร้อมทางการเรียน ซึ่งประกอบด้วย 1) ความพร้อมของเด็ก คือการที่เด็กมีพัฒนาการทางสุขภาพร่างกาย มีพัฒนาการทางอารมณ์และสังคม การมีพัฒนาการทางภาษา การทำงานร่วมกับผู้อื่น การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การปฏิบัติตามคำแนะนำ และการรู้เรื่องจำนวนและตัวเลข 2) ความพร้อมของโรงเรียน คือการที่โรงเรียนสร้างความต่อเนื่องทางการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมและการสอนที่มีคุณภาพ รวมถึงการปฏิบัติที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก 3) ความพร้อมของครอบครัว คือการที่ครอบครัวจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็ก การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว การดูแลสุขภาพและโภชนาการ การสนับสนุนการเรียนรู้ การให้ความรู้และการช่วยเหลือแก่เด็ก และ 4) ความพร้อมของชุมชน คือการที่ชุมชนหรือรัฐบาลเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองหรือผู้เกี่ยวข้องกับเด็กสามารถเข้าถึง

ข้อมูลที่เป็นต่อเด็ก การจัดสถานที่บริการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเลี้ยงดูและให้ความรู้แก่เด็ก และการที่ภาครัฐกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

2.3 แนวปฏิบัติของครูหรือผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา จากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล

แนวปฏิบัติของครูหรือผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา
จากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลมีดังนี้

2.3.1 แนวปฏิบัติเชิงนโยบายภาครัฐ

Trying Together เป็นองค์กรสนับสนุนดูแลและให้การศึกษาแก่เด็กเล็กอย่างมีคุณภาพของภาคตะวันตกเฉียงใต้ของรัฐเพนซิลเวเนีย ได้กำหนดนโยบายการส่งเสริมการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาสู่โรงเรียนอนุบาล โดยให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการสนับสนุนรอยเชื่อมต่อสู่ชั้นอนุบาลที่มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นความสัมพันธ์ใน 4 มิติ คือ เด็กกับโรงเรียน ครอบครัวกับโรงเรียน โรงเรียนกับโรงเรียน และชุมชนกับโรงเรียน (Trying Together, 2018) มีรายละเอียดดังนี้

1) รัฐบาลจัดตั้งทีมงานสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา ประกอบด้วย ครูก่อนชั้นอนุบาล ครูอนุบาล ผู้อำนวยการ และครอบครัว เพื่อร่วมกันแบ่งปันข้อมูลและร่วมกันวางแผนในการสร้างความต่อเนื่องทางการเรียนรู้

2) รัฐบาลควรให้คำแนะนำแก่โรงเรียนในชุมชนเกี่ยวกับการหาแหล่งทุนเพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

3) รัฐบาลสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงข้อมูล เพื่อช่วยแก้ปัญหา และอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อมูลการสังเกตและประเมินผลเกี่ยวกับพัฒนาการทางอารมณ์ สังคม และทักษะวิชาการเบื้องต้นของเด็กระหว่างชั้นปฐมวัยกับโรงเรียน

4) องค์กรบริหารโรงเรียนส่วนท้องถิ่นสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกระบวนการเปลี่ยนผ่านทางการศึกษา เนื่องจากการที่เด็กต้องย้ายไปสู่สถานที่ใหม่ก็มีผลกระทบต่อนักเรียนเช่นกัน ดังนั้นการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวจะทำให้โรงเรียนจะสามารถตอบสนองความต้องการทางสังคมและอารมณ์ของเด็กได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและครอบครัวในการสนับสนุนความก้าวหน้าของเด็ก อันเป็นรากฐานของการประสบความสำเร็จในการก้าวข้ามรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาของเด็กได้

5) องค์กรบริหารโรงเรียนส่วนท้องถิ่นสนับสนุนให้โรงเรียนอนุบาลมีการประกันคุณภาพ และให้การพัฒนาเด็กอย่างเหมาะสม ครูอนุบาลควรมีความเข้าใจ

ในพัฒนาการเด็ก และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการเล่น ครูสามารถนำนโยบายการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาตั้งแต่ก่อนอนุบาลถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเด็ก และความเข้าใจเกี่ยวกับความคาดหวังในชั้นอนุบาลที่เหมาะสม และสามารถใช้เป็นแนวทางในการคัดกรองเด็กเข้าสู่โรงเรียนอนุบาลได้

6) รัฐบาลและองค์กรบริหารโรงเรียนส่วนท้องถิ่นสนับสนุนการมีความสัมพันธ์และสร้างความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างชั้นก่อนอนุบาลและโรงเรียนอนุบาล ด้วยการส่งเสริมการสื่อสาร โดยเฉพาะการสื่อสารเกี่ยวกับหลักสูตรและความคาดหวังของโปรแกรมการเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย ซึ่งความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างครูก่อนชั้นอนุบาลและครูอนุบาล จะช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของห้องเรียนใหม่ ซึ่งส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในโรงเรียนต่อไป

7) รัฐบาลและองค์กรบริหารโรงเรียนส่วนท้องถิ่นร่วมกันทบทวนเกี่ยวกับความสำคัญของความพร้อมทางการเรียนซึ่งมีความสัมพันธ์กับรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา เนื่องจากเด็กแต่ละคนมีพัฒนาการที่แตกต่างกัน และใช้ระยะเวลาในการพัฒนาที่ไม่เท่ากัน ผู้กำหนดนโยบาย นักการศึกษา และครอบครัวควรให้การพัฒนาเด็กอย่างเหมาะสมตามเป้าหมายของความพร้อมทางการเรียน โดย The National Association for the Education of Young Children (NAEYC) ระบุว่าหน้าที่ของโรงเรียนคือการตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก และจัดบริการสิ่งจำเป็นเพื่อช่วยให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่ มากกว่าการมุ่งเน้นไปที่แบบวัดความพร้อมทางการเรียนที่ผู้ใหญ่เป็นคนสร้างขึ้น

Loewenberg (2017) นักการศึกษาของสำนักพิมพ์ New America ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์ภาครัฐเพื่อสร้างการเปลี่ยนผ่านทางการศึกษาจากชั้นก่อนอนุบาลไปสู่ชั้นอนุบาลอย่างราบรื่น โดยให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแก่ภาครัฐดังนี้

1) การใช้เงินทุนจากภาครัฐในการจัดกิจกรรมสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

กฎหมาย Every Student Succeeds Act [ESSA] เปิดโอกาสให้รัฐบาลและองค์กรบริหารโรงเรียนส่วนท้องถิ่นมีความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนรู้ช่วงปฐมวัยมีการทำกองทุนจากรัฐบาลในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาที่ราบรื่นตั้งแต่ก่อนชั้นอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษา รวมถึงการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาให้กับผู้ดูแลเด็กและครูอนุบาล และ คำแนะนำเกี่ยวกับการส่งต่อข้อมูลของเด็กในระดับชั้นต่อไป

2) การจัดหาอุปกรณ์และการให้คำแนะนำเพื่อช่วยเหลือในการวางแผนการจัดกิจกรรมสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

รัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการสร้างแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับกระบวนการเปลี่ยนผ่านทางการศึกษา ตัวอย่างเช่นการกำหนดกรอบแนวคิดความพร้อมทางการเรียนของรัฐเวสต์เวอร์จิเนียที่ได้ใช้ชื่อว่า West Virginia's Ready, Set, Go! School Readiness Framework ได้จัดทำชุดวิดีโอให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาให้บุคลากรส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง การจัดหาเครื่องมือหรือการช่วยเหลือสำหรับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาที่หลากหลาย ช่วยให้องค์กรการบริหารโรงเรียนส่วนท้องถิ่นสามารถเลือกใช้วิธีที่ดีที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของครอบครัวและเด็กในชุมชนอันนำไปสู่การประสบความสำเร็จในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาให้แก่เด็กได้

3) การพิจารณาการจัดสรรเงินทุนที่คำนึงถึงความสำคัญของรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

การจัดสรรเงินทุนช่วยให้องค์กรบริหารโรงเรียนส่วนท้องถิ่นตระหนักถึงความสำคัญของรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา และยังสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษารูปแบบต่างๆ

4) การร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยและผู้บริหารโรงเรียนประถมเพื่อพัฒนาการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา และหาแนวทางการจัดการเรียนรู้ระหว่างชั้นอนุบาลและประถมศึกษา

การจัดประชุมร่วมกันเพื่หารื้อเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา การแบ่งปันข้อมูล และการทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับมาตรฐานและหลักสูตรการศึกษาของทั้งสถานศึกษาปฐมวัยและโรงเรียนประถม เป็นการแก้ไขปัญหาความแตกต่างทางบริบทอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาที่ราบรื่นได้

สรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากขั้นก่อนอนุบาลเข้าสู่โรงเรียนอนุบาล ได้ว่า ภาครัฐควรจัดตั้งทีมงาน จัดสรรงบประมาณ จัดหาอุปกรณ์ และให้ความช่วยเหลือแก่องค์กรบริหารโรงเรียนส่วนท้องถิ่นเพื่อจัดกิจกรรมสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา รวมถึงการอำนวยความสะดวกในการส่งต่อข้อมูลระหว่างครูก่อนชั้นอนุบาลและครูชั้นอนุบาล ในระดับองค์กรบริหารโรงเรียนส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนให้ผู้ดูแลเด็ก ครูอนุบาล ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องความร่วมมือที่เข้มแข็งและมีส่วนร่วมในกระบวนการเปลี่ยนผ่านทางการศึกษา นอกจากนี้้องค์กรการบริหารโรงเรียนส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนให้โรงเรียนอนุบาล

มีการประกันคุณภาพ และส่งเสริมให้ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการและการส่งเสริมเด็กอย่างเหมาะสม

2.3.2 บทบาทของผู้ดูแลเด็ก

U.S. Department of Health and Human Services (2018a) ระบุถึงแนวปฏิบัติของครูหรือผู้ดูแลเด็ก ในการสนับสนุนเด็กและครอบครัว เพื่อสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1) การสื่อสารและความร่วมมือ เป็นการสื่อสารและสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ดูแลเด็กกับครอบครัว หรือระหว่างผู้ดูแลเด็กกับผู้ดูแลเด็ก มีแนวทางดังนี้

1.1) การติดต่อสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจลักษณะเฉพาะของแต่ละครอบครัว สิ่งที่ครอบครัวคาดหวังหรือความกังวลที่มีต่อตัวเด็ก

1.2) การเปิดโอกาสให้แต่ละครอบครัวมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาของเด็ก

1.3) การเปิดโอกาสให้ครอบครัวและเด็กได้พบคุณครูคนใหม่และห้องเรียนใหม่ที่เด็กต้องเข้าเรียนในระดับชั้นต่อไป

1.4) การจัดประสบการณ์ ช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาที่มีความสนุกสนาน และมีความหมายต่อเด็ก เช่น กิจกรรมสำรวจห้องเรียนใหม่ และการให้เด็กกลุ่มพี่มาเล่าประสบการณ์ในโรงเรียนอนุบาลให้น้องฟัง เป็นต้น

2) ความต่อเนื่อง เป็นความสม่ำเสมอและความต่อเนื่องของประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กซึ่งเกิดขึ้นจากการที่ผู้ดูแลเด็กและครูอนุบาลมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อหาแนวทางในการช่วยเด็กให้ประสบความสำเร็จในการก้าวข้ามรอยเชื่อมต่อ สามารถส่งเสริมความต่อเนื่องในช่วงรอยต่อของเด็ก ได้ดังนี้

2.1) การให้คำแนะนำหรือข้อมูลต่างๆ แก่ครอบครัว เพื่อให้เด็กและครอบครัวมีความมั่นใจเมื่อเด็กต้องย้ายไปสู่สถานที่ใหม่ ซึ่งมีการทำกิจกรรม ความคาดหวังการเรียนรู้ และตารางกิจกรรมประจำวันที่เปลี่ยนไป

2.2) การวางแผนการสร้างแนวทางที่เด็กสามารถคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เด็กต้องพบเมื่อย้ายไปยังโรงเรียนอนุบาล

2.3) การร่วมวางแผนกับครอบครัวเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กต้องการความช่วยเหลือ หรือการสนับสนุนเมื่อย้ายไปยังสถานที่ใหม่

2.4) การเปิดโอกาสให้พ่อแม่เข้ามาอยู่ร่วมกับเด็กในห้องเรียนใหม่ จนกว่าเด็กจะรู้สึกปลอดภัย

3) การให้พ่อแม่เด็กเป็นผู้นำ และผู้สนับสนุน เป็นการให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ ผู้ดูแลเด็กควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วม ดังนี้

3.1) การสนับสนุนให้ผู้ปกครองแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับความเครียด ความกดดันหรือ ความท้าทายที่อาจเกิดขึ้น เมื่อเด็กย้ายไปสู่โรงเรียนอนุบาล

3.2) การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองพูดคุย อภิปรายถึงความแตกต่างระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็ก และโรงเรียนอนุบาล

3.3) การให้ความเคารพและการตอบสนองที่ดีในสิ่งที่ ผู้ปกครองมีความรู้สึกกังวลใจเกี่ยวกับประสบการณ์ช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาของเด็ก และการจัดหาข้อมูลหรือให้ความช่วยเหลือผู้ปกครองและเด็กอย่างเต็มที่

3.4) การสะท้อนความคิดให้ผู้ปกครองเห็นแนวทางในการช่วยเหลือและสนับสนุนเด็ก เมื่อเด็กย้ายไปสู่โรงเรียนอนุบาล

4) การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการสนับสนุนเด็กและครอบครัวในระยะรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา ผู้ดูแลเด็กสามารถพัฒนาตนเองได้ดังนี้

4.1) การประเมินการปฏิบัติของตนเองเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาว่าวิธีใดส่งผลดีต่อเด็ก หรือวิธีใดที่ควรปรับเปลี่ยน เพื่อให้เด็กสามารถก้าวข้ามรอยเชื่อมต่อได้อย่างราบรื่น

4.2) การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับครอบครัวในช่วงรอยเชื่อมต่อ

4.3) การพูดคุยแลกเปลี่ยนกับประสบการณ์ช่วงรอยเชื่อมต่อกับครอบครัว หรือเด็กที่จบแล้ว

4.4) การร่วมกันสะท้อนความคิด ความรู้สึกและประสบการณ์ที่ได้รับในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาของเด็ก

Minnesota Department of Education (2017) ระบุถึง ข้อควรคำนึงในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาของเด็กทารก เด็กวัยเตาะแตะ และเด็กอนุบาลในการเปลี่ยนห้องเรียนหรือเปลี่ยนรูปแบบโปรแกรม ว่า เมื่อเด็กย้ายจากห้องเรียนหนึ่งไปอีกห้องเรียนหนึ่ง ครูหรือผู้ดูแลเด็กจะต้องสื่อสารกันอย่างใกล้ชิดกับเด็ก ครอบครัว และครูหรือผู้ดูแลเด็กคนใหม่ เพื่อให้เด็กสามารถก้าวข้ามรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาได้อย่างราบรื่น ซึ่งแนวปฏิบัติที่ดีของครูหรือผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย มีดังนี้

1) การพาเด็กเยี่ยมชมโรงเรียนอนุบาล

- 2) การเปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับครูอนุบาล และเด็กอนุบาลด้วยกัน
- 3) การแนะนำให้ครอบครัวพูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล
- 4) การจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อหารือเกี่ยวกับหลักสูตร และกิจกรรมในโรงเรียนอนุบาล และร่วมกันหาคำตอบเกี่ยวกับความกังวลใจของเด็กที่มีต่อการเข้าโรงเรียนอนุบาล
- 5) การสื่อสารของผู้ดูแลเด็กกับผู้เกี่ยวข้องในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

Zero to three (2010) ให้แนวทางให้การทำกิจกรรมเพื่อเตรียมเด็กวัยเตาะแตะพร้อมที่จะเผชิญหน้าสำหรับการเข้าเรียนชั้นอนุบาล ดังนี้

- 1) การเล่นเกมที่สนุกสนานเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวันในโรงเรียนอนุบาล เช่น การทำกิจกรรมวงกลม การเล่นเกม การร้องเพลง การอ่านนิทาน เพื่อให้เด็กเกิดความคุ้นชิน และสร้างความมั่นใจให้เด็กว่าโรงเรียนอนุบาลเป็นสถานที่ที่เด็กจะได้เรียนรู้และมีความสุข
- 2) การอ่านหนังสือเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล ในช่วงก่อนเปิดภาคเรียนของโรงเรียนอนุบาล ร่วมพูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับเนื้อหาในหนังสือ และถามความรู้สึกของเด็กเมื่อได้ฟังเรื่องราวเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล
- 3) การเล่นเกมเพื่อฝึกทักษะการช่วยเหลือตนเอง ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการใช้ชีวิตในโรงเรียนอนุบาล เช่นการแข่งกันใส่รองเท้าด้วยการจับเวลา การให้เวลาเด็กถอดเสื้อผ้าเก็บของกระเป๋า และการรับประทานอาหารด้วยตนเอง
- 4) การเยี่ยมชมโรงเรียนอนุบาล ให้เด็กได้สำรวจโรงเรียน และได้ลองเล่นสนามเด็กเล่นของโรงเรียน เพื่อเพิ่มความรู้สึกสบายใจ และสร้างความมั่นใจในตัวเด็กที่มีต่อสภาพแวดล้อมใหม่

องค์กรสนับสนุนดูแลและให้การศึกษาแก่เด็กเล็กอย่างมีคุณภาพของภาคตะวันตกเฉียงใต้ของรัฐเพนซิลเวเนีย ระบุถึงแนวปฏิบัติของครูก่อนชั้นอนุบาลในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาของเด็กเพื่อเข้าสู่โรงเรียนอนุบาลไว้ 9 ข้อ (Trying Together, 2018) ดังนี้

- 1) การพาเด็กเยี่ยมชมโรงเรียนอนุบาล
- 2) การเข้าเยี่ยมชมโรงเรียนอนุบาลของครูก่อนชั้นอนุบาล
- 3) การให้ครูอนุบาลเยี่ยมชมสถานรับเลี้ยงเด็ก
- 4) การปฐมนิเทศเด็กเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล
- 5) การปฐมนิเทศผู้ปกครองเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล

- 6) การจำลองกิจกรรมในโรงเรียนอนุบาลให้เด็ก
- 7) การจัดประชุมผู้ปกครองเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล
- 8) การส่งต่อข้อมูลให้โรงเรียนอนุบาล
- 9) การสื่อสารกับครูอนุบาลเกี่ยวกับตัวเด็กและหลักสูตร

Oxfordshire County Council (2017) จัดทำคู่มือสำหรับนักการศึกษาปฐมวัย ในการเตรียมเด็กให้พร้อมสำหรับการเปลี่ยนผ่านทางการศึกษา โดยใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ของประเทศอังกฤษ (Early Year Foundation Stage: EYFS) ซึ่งเป็นหลักสูตรเกี่ยวกับการเรียนรู้ การพัฒนา และการดูแลเด็กตั้งแต่ แรกเกิด - 5 ปี และได้จัดทำคู่มือเกี่ยวกับ การปฏิบัติที่ส่งผลดี ต่อการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาช่วงปฐมวัย คู่มือได้ระบุถึงการเตรียมเด็กให้พร้อม ในการเปลี่ยนผ่านทางการศึกษาดังนี้

1) การตระหนักถึงอัตลักษณ์ของเด็ก

1.1) การตระหนักว่าเด็กทุกคนอาจมีความอ่อนแอในช่วงเวลาที่มี การเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และเด็กที่อยู่ในสถานรับเลี้ยง การวางแผน สำหรับเด็กกลุ่มนี้จะต้องให้การสนับสนุนเพิ่มเติม และมีความยืดหยุ่นสูง

1.2) การเตรียมเด็กสำหรับการเปลี่ยน แปลงเป็น สิ่ง สำคัญ ในการสร้างประสบการณ์ที่ดีในระยะรอยเชื่อมต่อ การเตรียมความพร้อมและการสร้างความเข้าใจ ทำให้เด็กมีความรู้สึกมั่นคง สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ได้ง่าย

2) การมีความสัมพันธ์ทางบวก

2.1) รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาสามารถสร้างได้ด้วยการวางแผนเชิงรุก การแลกเปลี่ยนข้อมูลและการเยี่ยมชมนซึ่งกันและกันระหว่างผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก และครูอนุบาล

2.2) การรับฟัง และการทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง และผู้ดูแลเด็ก ตลอดขั้นตอนการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

2.3) การทำงานร่วมกัน เป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างรอยเชื่อมต่อ ทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพคือการดูแลเด็ก การจัดสภาพแวดล้อมและการทำงานร่วมกัน ของสถานรับเลี้ยงเด็กและโรงเรียนอนุบาล เพื่อสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์และปรัชญาของกันและกัน

2.4) การสร้างโอกาสให้ผู้ปกครองเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับรอยเชื่อมต่อ ทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็ก สู่วิทยาลัยอนุบาล เช่นจัดกิจกรรมการให้ข้อมูลและคำปรึกษา หรือจดหมายข่าว

3) การจัดสภาพแวดล้อมที่เข้าถึงได้

3.1) เด็กสามารถรับมือกับระยะรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาได้ดีเมื่อมีสภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกัน มีการกระตุ้นให้เกิดการสื่อสาร โดยกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นอย่างช้า ๆ เมื่อเวลาผ่านไป

3.2) เด็กจะจัดการกับอารมณ์ของตนเองที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงได้ดี หากเด็กสามารถคาดเดาต่อสภาพแวดล้อมใหม่ได้ และมีการต้อนรับอย่างเป็นมิตร

4) การคำนึงถึงวิธีการเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็กที่แตกต่างกัน โดยการดูแลและพัฒนาเด็กแบบเป็นองค์รวมและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในทุกด้าน

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ระบุถึงบทบาทของพ่อแม่ หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก ในการเตรียมเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี เข้าสู่โรงเรียนอนุบาล (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560) ไว้ดังนี้

1) การส่งเสริมให้เด็กฝึกการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน เช่น การบอกชื่อ การแต่งตัว การรับประทานอาหาร การบอกความต้องการของตนเอง เป็นต้น

2) การส่งเสริมให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง

3) การส่งเสริมให้เด็กรู้จักฟัง การเรียบเรียงความคิด ฝึกการใช้ภาษา ด้วยการถามให้เด็กแสดงความคิดเห็น เล่าเรื่องราว หรือแสดงท่าทางตามความเข้าใจ

4) การส่งเสริมให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง

5) การส่งเสริมให้เด็กรู้สึกสนุก มีความสุขกับการกระทำสิ่งที่สร้างสรรค์

6) การส่งเสริมให้เด็กมีความเป็นมิตร และเป็นที่ยอมรับในสังคมได้ง่าย

7) การส่งเสริมให้เด็กมีจิตใจที่มั่นคงไม่สับสน

8) การส่งเสริมให้เด็กใฝ่รู้ กล้าแสดงความคิดเห็น และความรู้สึกอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ

9) การส่งเสริมให้เด็กเกิดแรงจูงใจที่จะทำสิ่งที่ดีๆ

10) การส่งเสริมการใช้ภาษาของเด็ก

11) การสร้างความคุ้นเคยและสร้างทัศนคติที่ดีต่อสถานพัฒนาปฐมวัย

เมื่อเด็กอายุ 3 ปี

กระทรวงศึกษาธิการของรัฐบาลนอร์เทิร์นเทร์ริทอรี ประเทศออสเตรเลีย ได้ระบุถึง แนวปฏิบัติในการส่งเสริมการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทุกระยะ เชื่อมต่อทางการศึกษาปฐมวัย ไว้ดังนี้ (Department of Education, n.d.)

1) การสร้างความรู้สึกสบายใจให้เด็กในการเข้าไปมีส่วนร่วม กับ โรงเรียนอนุบาล และชุมชน

2) การให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องโดยคำนึงถึงความแตกต่างของครอบครัว และเด็กทุกคน

3) การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก

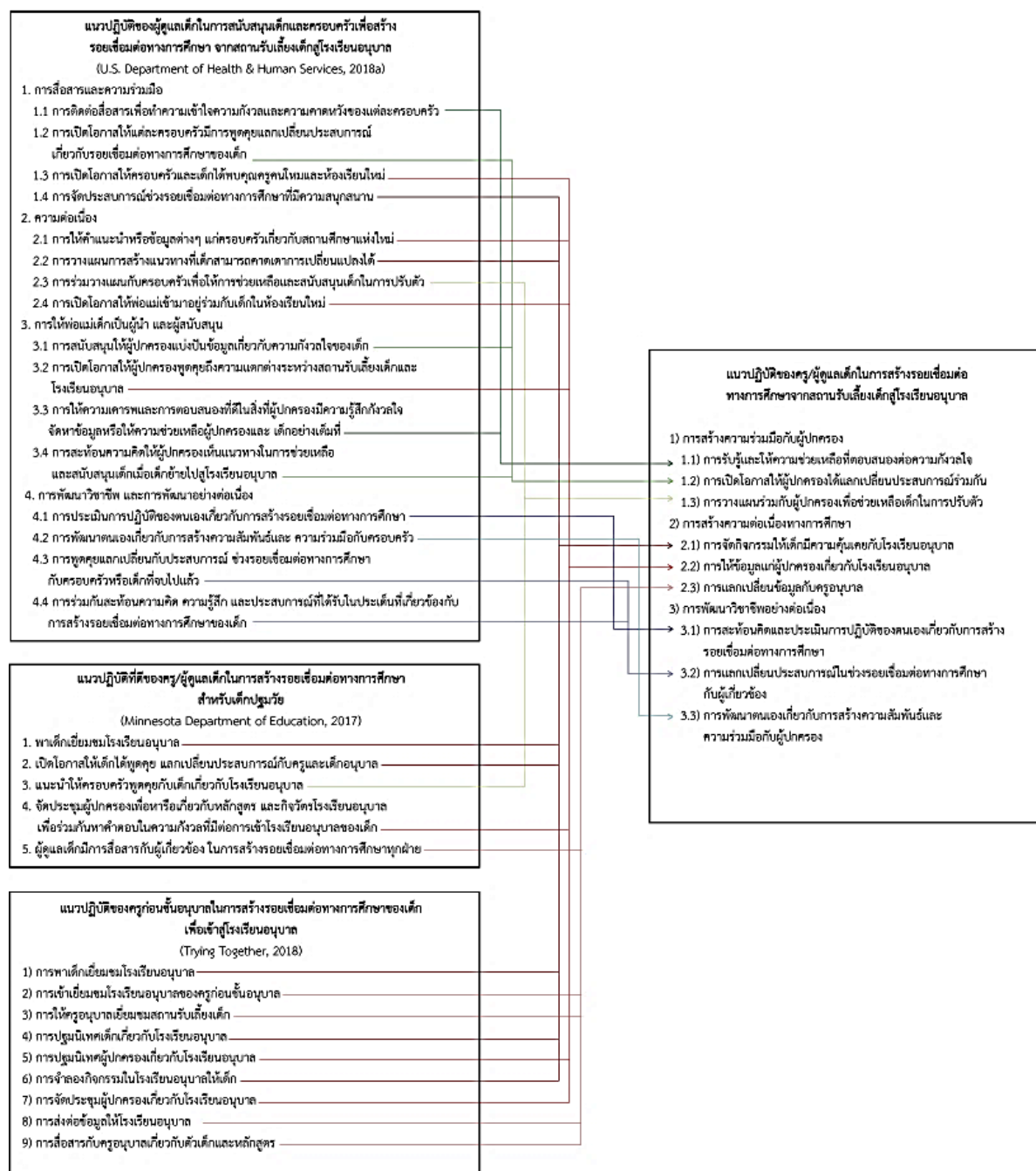
4) การเปิดโอกาสให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

5) การให้ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เข้ามามีส่วนร่วม ในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาสำหรับเด็ก

ผู้วิจัยได้ศึกษาและทำการสังเคราะห์ แนวปฏิบัติของครูหรือผู้ดูแลเด็ก ในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล จากเอกสารข้างต้น เพื่อนำมาเป็นองค์ประกอบในการสร้างกรอบแนวคิดงานวิจัย โดยแบ่งการปฏิบัติออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) การสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง ได้แก่ การรับรู้และให้ความช่วยเหลือที่ตอบสนองต่อ ความกังวลใจ การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน และการวางแผนร่วมกับ ผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือเด็กในการปรับตัว 2) การสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษา ได้แก่ การจัดกิจกรรมให้เด็กมีความคุ้นเคยกับโรงเรียนอนุบาล การให้ข้อมูลแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับ โรงเรียนอนุบาลและการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับครูอนุบาลและ 3) การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การสะท้อนคิดและประเมินการปฏิบัติในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา การแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษากับผู้เกี่ยวข้องและ การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการ สร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับผู้ปกครอง ดังแผนภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4 การสังเคราะห์แนวปฏิบัติของครูหรือผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา
จากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล

3. หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดูแลเด็กปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของประเทศไทยแบ่งการดูแลและการจัดการศึกษาออกเป็น 2 ช่วงวัย คือ หลักสูตรการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี และ เด็กอายุ 3 - 5 ปี (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560) การดูแลและให้การศึกษาเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ดำเนินการโดยสถานรับเลี้ยงเด็กซึ่งขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน สรุปได้ดังนี้

3.1 ความหมายของสถานรับเลี้ยงเด็ก

พระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (2546) ระบุความหมายของสถานรับเลี้ยงเด็กว่า หมายถึง สถานที่รับเลี้ยงและพัฒนาเด็กที่มีอายุไม่เกินหกปีบริบูรณ์ และมีจำนวนตั้งแต่หกคนขึ้นไป ซึ่งดูแลเด็กที่ไม่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับเจ้าของหรือผู้ดำเนินการสถานรับเลี้ยงเด็กดังกล่าว

สำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร (2558) ให้ความหมายของสถานรับเลี้ยงเด็กโดยใช้ชื่อ ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ว่าเป็น สถานที่รับเลี้ยงเด็กและดูแลเด็กก่อนวัยเรียน อายุ 2 ปี แต่ไม่เกิน 6 ปี ซึ่งตั้งอยู่ในชุมชน และดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการชุมชน

กระทรวงมหาดไทย (2559) ได้ระบุความหมายของสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยใช้ชื่อ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ว่าเป็น สถานที่ศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กเล็ก (2-5 ปี) มีความพร้อม ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา

Early Childhood Development Agency[ECDA] (2019) ระบุว่า สถานรับเลี้ยงเด็ก คือสถานที่จัดโปรแกรมการดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบองค์รวมสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 7 ปี ทั้งแบบเต็มวันและครึ่งวันเพื่อตอบสนองต่อเวลาการทำงานที่หลากหลายของผู้ปกครอง มีการทำงานร่วมกันระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับผู้ปกครองเพื่อพัฒนาทักษะด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กอย่างเหมาะสม

มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) ระบุว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง สถานที่รับดูแล พัฒนา จัดประสบการณ์เรียนรู้ และการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยครอบคลุมตั้งแต่ทารกแรกเกิดถึง 6 ปีหรือก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้ชื่อหลากหลายรวมทุกสังกัดในประเทศไทย

สรุปได้ว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย คือสถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเป็นองค์รวมสำหรับเด็กที่มีอายุไม่เกินหกปี

บริบูรณ์ให้มีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามหน่วยงานที่ดูแล งานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยใช้คำว่า “สถานรับเลี้ยงเด็ก”

3.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษาปฐมวัย

หน่วยงานที่รับผิดชอบเด็กปฐมวัยในประเทศไทยมีความหลากหลายหลาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) ระบุถึง หน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย (0 – 6 ปี) ประกอบด้วย 6 หน่วยงาน ดังนี้

- 1) กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการในรูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโรงเรียนอนุบาล
- 2) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดำเนินการในรูปแบบสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน
- 3) กรุงเทพมหานคร ดำเนินการในรูปแบบ ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน (สำนักพัฒนาสังคม) สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน (สำนักอนามัย) และโรงเรียนอนุบาล (สำนักการศึกษา)
- 4) กระทรวงสาธารณสุข ดำเนินการในรูปแบบ ศูนย์เด็กเล็กในโรงพยาบาล
- 5) กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการในรูปแบบ โรงเรียนอนุบาล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) และโรงเรียนอนุบาลเอกชน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน)
- 6) หน่วยงานอื่นๆ เช่น มหาวิทยาลัย ดำเนินการในรูปแบบโรงเรียนอนุบาลสาธิตฯ และกระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติมูลนิธิ องค์กรเอกชน ดำเนินการในรูปแบบดำเนินการในรูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551) ได้ระบุถึงหน่วยงานที่จัดบริการดูแลเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี มีทั้งหมด 8 หน่วยงาน ได้แก่

- 1) กระทรวงยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ มุ่งให้การดูแลช่วยเหลือเด็กที่เกิดจากแม่ที่อยู่ในระหว่างต้องโทษจำคุกให้ได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมกับวัย
- 2) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (ปัจจุบันอยู่ในความรับผิดชอบของกรมกิจการเด็กและเยาวชน) มีหน้าที่จัดบริการดูแลเด็กในรูปแบบของสถานรับเลี้ยงเด็กต่าง ๆ

3) กระทรวงสาธารณสุข แบ่งออกเป็น 2 หน่วยงานย่อย คือ

3.1) กรมอนามัย มุ่งส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพอนามัยและโภชนาการ เด็กก่อนวัยเรียน เด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.2) กรมควบคุมโรค ดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อทางอาหาร และน้ำ โรคเชื้อเฉียบพลัน ระบบหายใจในเด็ก และโรคติดต่อที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีนให้แก่ เด็กก่อนวัยเรียน

4) กระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน มุ่งส่งเสริมและพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐาน ให้เด็กเข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับสูงต่อไปอย่างมีคุณภาพ

5) กระทรวงมหาดไทย สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร มุ่งพัฒนาเด็กอายุ 2 - 6 ปี ที่เป็นกลุ่มด้อยโอกาสได้รับการพัฒนาความพร้อมก่อนเข้าโรงเรียน

6) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี โดยกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กในทุกด้านก่อนเข้าเรียนในการศึกษาภาคบังคับ โดยจัดทำในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

7) กระทรวงกลาโหม กรมสวัสดิการทหารเรือ กองทัพบก และกรมยุทธศึกษาทหารอากาศ มุ่งช่วยดูแลบุตรของข้าราชการในสังกัดขณะออกปฏิบัติงาน

8) มูลนิธิ มุ่งให้การสงเคราะห์เด็กและเยาวชนยากไร้ขาดโอกาสทางสังคม ทั้งในชุมชนเมืองและชนบทเพื่อพัฒนาเด็กที่ขาดโอกาส และเสี่ยงจากทุกโภชนาการ

เอกสารประกอบการเสวนา เรื่อง บทบาทพ่อแม่ครูพี่เลี้ยง และผู้ดูแลเด็ก ในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัย ระบุว่า หน่วยงานภาครัฐที่จัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556) ดังนี้

1) กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข มีหน้าที่พัฒนาองค์ความรู้ในการส่งเสริมสุขภาพให้เด็กปฐมวัยตั้งแต่การให้ความรู้และให้คำปรึกษาคู่สมรสที่จะแต่งงานเพื่อการเตรียมความพร้อมก่อนการมีบุตร ตลอดจนสร้างความอบอุ่นภายในครอบครัว และจัดศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ เพื่อเป็นตัวอย่างในการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั่วประเทศ ธีรชัย บุญยะสิทธิ์พรณ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 28 พฤษภาคม 2562) ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ศูนย์เด็กเล็กที่อยู่ในกรุงเทพมหานครภายใต้การดูแลของ กรมอนามัย มีทั้งหมด 3 แห่ง ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็กโรงพยาบาลราชวิถี ศูนย์เด็กเล็กโรงพยาบาลเด็ก และ ศูนย์เด็กเล็กสถาบันสุขภาพวะเขตเมือง

2) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการ ดำเนินงานด้านต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นตั้งแต่แรกเกิดจนตาย ดูแลและจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั่วประเทศ

3) สำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย รับผิดชอบในการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยการออกใบอนุญาตจัดตั้ง ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร รับเด็กอายุ 2 – 6 ปี เพื่อรับเลี้ยงและดูแลเด็กในชุมชน ด้วยความคิดริเริ่มและความพร้อมของประชาชนในชุมชนนั้น ๆ ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการชุมชน (สำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร, 2558)

4) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานที่ออกใบอนุญาตให้จัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กให้แก่ภาคเอกชนทั่วประเทศ มีหน้าที่ในการจัดอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงดูและให้ความช่วยเหลือเด็กเพื่อพัฒนาผู้ดูแลเด็ก ให้การสนับสนุนอาหารเสริม สื่อการสอนและหนังสือสำหรับเด็ก ตลอดจนการตรวจเยี่ยมให้คำแนะนำแก่สถานรับเลี้ยงเด็ก ปัจจุบัน กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการถูกได้ย้ายไปยังกรมกิจการเด็กและเยาวชน ตามพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2558 (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, ม.ป.ท.)

งานวิจัยนี้มีการกำหนดประชากรจาก 3 สังกัด ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงมหาดไทย สำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการเด็กและเยาวชน โดยแต่ละหน่วยงาน มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลและจัดการศึกษาให้แก่เด็กเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี และจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

เปิดบริการให้การดูแล ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ในรูปแบบของโรงเรียนอนุบาล มีการจัดการศึกษาโดยมีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน โดยโรงเรียนจะรับนักเรียนเข้าเรียนได้ในชั้นเตรียมอนุบาลเมื่อมีอายุครบ 2 ปี ผู้ดูแลเด็กต่ำกว่า 3 ปี ในโรงเรียนเอกชน เรียกว่า “ครู” (พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550, 2551)

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา พ.ศ. 2549 (2549) ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับการดูแลเด็กชั้นเตรียมอนุบาล ดังนี้

1.1) สัดส่วนการดูแล

ครูห้องเรียนละ 1 คน ต่อ นักเรียน 30 คน

1.2) คุณสมบัติครู

(1) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

(2) มีวุฒิปริญญาทางการศึกษาหรือเทียบเท่า หรือมีคุณวุฒิอื่น

ที่คุรุสภารับรอง

(3) ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญา

ทางการศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไข ที่คณะกรรมการกำหนด

2) สำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร

เปิดบริการให้การดูแล ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในรูปแบบ ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชนให้เหมาะสมตามวัยและมีความพร้อมที่จะก้าวไปสู่การศึกษาในระบบโรงเรียนต่อไป ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน เรียกว่า “อาสาสมัครดูแลเด็ก”

ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน พ.ศ. 2564 (2564) ได้ระบุถึงรายละเอียดของอาสาสมัครดูแลเด็ก ดังนี้

2.1) สัดส่วนการดูแล

อาสาสมัครดูแลเด็ก 1 คน ต่อ เด็ก 10 คน

2.2) คุณสมบัติของอาสาสมัครดูแลเด็ก

(1) อายุตั้งแต่ยี่สิบปีขึ้นไป แต่ไม่เกินหกสิบปี

(2) วุฒิกการศึกษาตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

หรือสูงกว่า

(3) มีความรู้ ความสามารถด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัย

หรือมีทักษะความชำนาญ หรือมีประสบการณ์ในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัย อย่างน้อย 1 ปี มีใบรับรองจากหน่วยงาน

4) มีภูมิสำเนาหรือที่พักอาศัยในชุมชนหรือพื้นที่ใกล้เคียง

5) มีทัศนคติที่ดี มีความรับผิดชอบ และมีความตระหนักถึง

ความสำคัญของเด็กปฐมวัย

6) มีสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรงและ

มีสุขภาพจิตดี

7) มีคุณธรรม จริยธรรม มีความประพฤติที่สามารถเป็นต้นแบบของเด็กปฐมวัยได้

8) มีทักษะและความสามารถในการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ การประสานงาน การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง เด็ก ชุมชน และเครือข่ายองค์กรภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

9) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ยกเว้นความผิดลหุโทษที่ไม่เกี่ยวกับความผิดทางเพศ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

10) ไม่ติดหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ และไม่มีประวัติที่ข้องเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

3) กรมกิจการเด็กและเยาวชน

เปิดบริการให้การดูแล ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในรูปแบบ สถานรับเลี้ยงเด็ก มีจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต ผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก เรียกว่า “ ผู้เลี้ยงดูเด็ก ”

กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก พ.ศ. 2549 ออกตามความแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2559) ระบุถึงรายละเอียดของผู้เลี้ยงดูเด็กดังนี้

3.1) สัดส่วนการดูแล

เด็กอายุแรกเกิด – 1 ปี : ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน ต่อ เด็ก 3 คน

เด็กอายุ 1 – 3 ปี : ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน ต่อ เด็ก 6 คน

เด็กอายุ 3 – 4 ปี : ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน ต่อ เด็ก 10 คน

เด็กอายุ 5 – 6 ปี : ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คน ต่อ เด็ก 15 คน

3.2) คุณสมบัติของผู้เลี้ยงดูเด็ก

1) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และจบการศึกษาภาคบังคับ (มัธยมศึกษาปีที่ 3)

2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี ไม่มีประวัติการทำผิด ต่อเด็กหรือละเมิดสิทธิเด็ก

3) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษซึ่งไม่เป็นความผิดเกี่ยวกับเด็ก

4) เป็นผู้มีสุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือไม่เป็นผู้ติดยาเสพติด โดยมีการตรวจสุขภาพอย่างน้อย หนึ่งครั้ง

5) มีวุฒิภาวะและบุคลิกลักษณะเหมาะสมทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม มีความขยันอดทน และมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติต่อเด็กด้วยความเมตตา ความอ่อนโยน ที่จะเอื้ออำนวยต่อการทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กได้อย่างเหมาะสม

6) ผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่ปลัดกระทรวงกำหนด

สรุปได้ว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ในประเทศไทยมีความหลากหลาย แต่ละหน่วยงานได้กำหนดช่วงอายุเด็กที่รับดูแล วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง สถานรับเลี้ยงเด็ก กำหนดสัดส่วนการดูแลเด็ก คุณสมบัติและหน้าที่ของผู้ดูแลเด็ก รวมถึงการเรียกชื่อ สถานรับเลี้ยงเด็กและผู้ดูแลเด็กที่แตกต่างกัน โดย 3 สังกัดที่ผู้วิจัยนำมาเป็นประชากร ได้แก่ 1) สังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 2) สังกัดสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร และ 3) สังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สังกัดที่มีการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กในกรุงเทพมหานครที่ใช้ในงานวิจัย

สังกัดที่จัดตั้งสถาน รับเลี้ยงเด็ก	จุดประสงค์	สัดส่วนการดูแลเด็ก อายุต่ำกว่า 3 ปี	คุณสมบัติของผู้ดูแลเด็ก
สำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน	เด็กประสบ ความสำเร็จใน การศึกษา	ผู้ดูแลเด็ก (ครู) 1 คน ต่อ เด็ก 30 คน	- อายุ 20 ปีขึ้นไป - วุฒิปริญญาทางการศึกษา หรือ คุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง - ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา
สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร	พัฒนาเด็กก่อนวัย เรียนในชุมชนให้ เหมาะสมตามวัย และมีความพร้อมที่ จะก้าวไปสู่ การศึกษาในระบบ โรงเรียนต่อไป	ผู้ดูแลเด็ก (อาสาสมัครดูแลเด็ก) 1 คน ต่อ เด็ก 10 คน	- อายุ 20 – 60 ปี - วุฒิการศึกษาตั้งแต่มัธยมศึกษา ตอนปลายขึ้นไป - มีความรู้ ความสามารถในการส่งเสริม และพัฒนาเด็กปฐมวัย - มีความตระหนักถึงความสำคัญ ของเด็กปฐมวัย - มีความสามารถในการสื่อสารและ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ตารางที่ 1 (ต่อ) หน่วยงานที่มีการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กในกรุงเทพมหานครที่ใช้ในงานวิจัย

หน่วยงานที่จัดตั้ง สถานรับเลี้ยงเด็ก	จุดประสงค์	สัดส่วนการดูแลเด็ก อายุต่ำกว่า 3 ปี	คุณสมบัติของผู้ดูแลเด็ก
กรมกิจการเด็กและ เยาวชน	ส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพของเด็ก และเยาวชนให้มี คุณภาพชีวิตที่ดีและ มีความมั่นคง ในการดำรงชีวิต	ผู้ดูแลเด็ก (ผู้เลี้ยงดูเด็ก) 1 คน ต่อ เด็ก 6 คน	- อายุ 18 ปีขึ้นไป - วุฒิมัธยมศึกษาตั้งแต่มัธยมศึกษา ตอนต้นขึ้นไป - มีความตั้งใจที่จะเลี้ยงดูเด็ก อย่างเหมาะสม - ผ่านการอบรมตามหลักสูตร ที่ปลัดกระทรวงกำหนด

3.3 หน้าที่ของผู้ดูแลเด็กในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน พ.ศ. 2564 (2564) ระบุหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร ดังนี้

- 1) ดูแลเด็กและจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามวัยของเด็ก
- 2) ดูแล ควบคุมเด็กให้ปลอดภัย
- 3) ส่งเสริมและพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ของเด็ก
- 4) ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลและกรุงเทพมหานคร
- 5) จัดทำเอกสารและรายงานผลการดำเนินงานประจำเดือนรวมทั้งงบประมาณ
ในภาพรวม ให้ผู้อำนวยการเขตทราบ
- 6) ศึกษาเรียนรู้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ทันสมัยกับสังคมที่เปลี่ยนแปลง
- 7) เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มความรู้
ตามหลักสูตรที่กรุงเทพมหานครกำหนด
- 8) การประสานงานการรับตัวเด็กจากผู้ปกครอง การส่งตัวเด็กให้ผู้ปกครอง
ให้ดำเนินการอย่างรอบคอบ
- 9) ประเมินผลเด็กที่อยู่ในความดูแลเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาเด็กต่อไป
- 10) ปลุกฝังเด็กเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ค่าที่นิยมที่พึงประสงค์ รวมถึง
เพิ่มพูนสติปัญญา

กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก พ.ศ. 2549 ออกตามความแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2559) กำหนดหน้าที่ของผู้ดูแลเด็ก ดังนี้

- 1) ดูแลเด็กและปฏิบัติเป็นกิจวัตรเพื่อให้เด็กมีความเจริญเติบโต และพัฒนาการทุกด้านตามวัย
- 2) ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ให้เด็กได้พัฒนาด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคม และจริยธรรมไปพร้อมกัน
- 3) บันทึกความเจริญเติบโต พฤติกรรม และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก
- 4) จัดสิ่งแวดล้อมให้มีความปลอดภัย และถูกสุขลักษณะเหมาะสมกับพัฒนาการเด็กทุกด้าน
- 5) เป็นผู้ประสานสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบิดา มารดา และสมาชิกในครอบครัวเพื่อทราบถึงพฤติกรรม พัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของเด็กอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) ได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของผู้ดูแลเด็ก ไว้ดังนี้

- 1) ปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรประจำวันของเด็ก เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตและมีพัฒนาการทุกด้านตามวัย
- 2) ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในลักษณะบูรณาการโดยให้เด็กได้พัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และจริยธรรมไปพร้อมกันได้อย่างเต็มที่ เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งของ และผู้คนที่อยู่รอบข้าง รวมทั้งปฏิบัติกับเด็กด้วยคำพูดและกิริยาท่าทางที่นุ่มนวลอ่อนโยน
- 3) สังเกต และจดบันทึกการเจริญเติบโต พฤติกรรมพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก เพื่อได้เห็นการเปลี่ยนแปลง
- 4) จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ เหมาะสมกับการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งภายนอกและภายในอาคาร
- 5) ประสานสัมพันธ์ระหว่างเด็ก พ่อแม่ และสมาชิกในครอบครัว เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล เกี่ยวกับตัวเด็ก ทำให้ทราบถึงพฤติกรรม พัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง
- 6) พัฒนาตนในทางวิชาการและอาชีพ ทั้งด้านวิชาการและบุคลิกภาพ

เกรียงศักดิ์ ช่อเลี่ยม และคณะ (2551) ได้ศึกษาบทบาทของผู้ดูแลเด็กกับการจัดระบบบริการภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้ดูแลเด็ก แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

1) การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์อิงตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ผู้ดูแลเด็กมีหน้าที่เป็นผู้นำกิจกรรม คือ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหว กิจกรรมเสรี เกมการศึกษา และทบทวนความจำ

2) การผลิตหรือจัดหาสื่อและอุปกรณ์ ที่ใช้สำหรับการเรียนการสอน การตกแต่งห้อง และการทำกิจวัตรประจำวันของเด็ก

3) การดูแลความปลอดภัยของเด็ก เริ่มตั้งแต่การรับเด็กเข้าโรงเรียน ดูแลความปลอดภัยขณะเล่นกลางแจ้ง ควบคุมไม่ให้เด็กออกนอกพื้นที่ศูนย์ ไม่อนุญาตให้บุคคลภายนอกเข้ามาในศูนย์นอกจากผู้ปกครองที่มารับเด็ก โดยต้องมีการเซ็นชื่อรับ - ส่งเด็กทุกครั้ง

4) การดูแลสุขอนามัยของเด็ก โดยปลูกฝังให้เด็กล้างมือก่อนรับประทานอาหาร ให้เด็กแปรงฟันหลังรับประทานอาหาร พาเด็กไปล้างหน้าทาแป้งหลังตื่นนอน บางครั้งผู้ดูแลเด็กต้องช่วยทำความสะอาดร่างกายเด็กในส่วนต่าง ๆ เช่น การเช็ดน้ำมูก การตัดเล็บ การเช็ดหู เป็นต้น

5) การทำความสะอาดภายในศูนย์ การจัดเตรียมอาหารสำหรับเด็กโดยมีการผลัดเวรกันทำ และผู้ดูแลเด็กบางศูนย์มีหน้าที่ขับรถ รับ - ส่งเด็กอีกด้วย

6) งานธุรการ ได้แก่ การจัดทำบัญชี จัดทำรายการสื่อการเรียนการสอน เสนอขอซื้อในแต่ละปีตามความต้องการ รับผิดชอบเรื่องจัดซื้อจัดจ้าง รวมไปถึงงานจดหมาย งานพิมพ์เอกสาร และการประสานงานต่าง ๆ

7) การส่งเสริมกีฬาและการออกกำลังกาย ได้แก่ การนำออกกำลังกายช่วงเช้าแถวตอนเช้า การเป็นผู้กำหนดและผู้นำกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ การเล่นกลางแจ้งหรือเล่นเครื่องเล่นในสนาม และเล่นกีฬาอย่างเหมาะสม

องค์กรส่งเสริมศักยภาพ ได้ระบุถึง ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้ดูแลเด็กเพื่อใช้ในการดูแล และให้ความรู้เด็กทารก-เตาะแตะ (Skillfuture, 2016) ไว้ดังนี้

1) การพัฒนาเด็กแบบองค์รวม ประกอบด้วย 5 ทักษะย่อย ได้แก่

1.1) พัฒนาการเด็ก ได้แก่ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเกี่ยวกับ พัฒนาการของเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 3 ปี เพื่อสนับสนุนการเจริญเติบโต การสร้างสุขภาวะที่เหมาะสม การให้การเรียนรู้และพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคล

1.2) หลักสูตรและวิธีการสอน ได้แก่ ความสามารถในการวางแผน และการดำเนินการสอน โดยคำนึงถึงบริบทและพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ร่วมมือกับเพื่อนร่วมงานเพื่อวางแผนการจัดการเรียนการสอน และให้การดูแลที่เหมาะสมกับเด็ก รวมถึงทักษะการสังเกต และรวบรวมข้อมูลการเรียนรู้ของเด็กเพื่อใช้ในการประเมินและการร่วมมือกับครอบครัวเพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็ก

1.3) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ได้แก่ ความสามารถในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ คำนึงถึงความยืดหยุ่น เป็นอิสระ และกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ของเด็ก รวมทั้งการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสม การให้เด็กได้เล่นนอกห้อง และการจัดกิจวัตรประจำวันที่มีความสม่ำเสมอ

1.4) ปฏิสัมพันธ์และความสัมพันธ์ คือ ความสามารถในการตอบสนองและสร้างความสัมพันธ์กับเด็กอย่างให้ความเคารพซึ่งกันและกัน การตอบสนองอย่างตั้งใจในการสื่อสารทั้งภาษาพูดหรือกริยาท่าทางที่เด็กแสดงออกมา การคำแนะนำทางบวกเพื่อสร้างความคุ้นเคยและความมั่นใจให้เด็ก รวมถึงการสื่อสารปลายเปิดและตอบสนองอารมณ์ที่เด็กแสดงออก

1.5) สุขภาพ ความปลอดภัย และโภชนาการ คือ ความสามารถในการปฏิบัติตามขั้นตอนการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การบรรเทาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้น การดูแลด้านสุขภาพ โภชนาการสุขอนามัยและความปลอดภัย รวมถึงการส่งเสริมการกินอาหารที่มีประโยชน์ เป็นแบบอย่างให้แก่เด็กในการดูแลรักษาสุขภาพร่างกายตนเองและการปฏิบัติตนอย่างปลอดภัย

2) การสร้างความร่วมมือกับครอบครัวและชุมชน คือ ความสามารถในการสื่อสารและมีความสัมพันธ์กับครอบครัว เพื่อสร้างความต่อเนื่องในการดูแลและให้การศึกษาได้กระหว่างบ้านและสถานรับเลี้ยง ผู้ดูแลควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อเด็ก และเห็นความสำคัญของความต่อเนื่องของการดูแล มีความสามารถในการตอบสนอง รักษาความลับ และให้การเอาใจใส่เมื่อสื่อสารกับครอบครัวเกี่ยวกับตัวเด็ก รวมถึงการมีส่วนร่วม และสร้างความร่วมมือกับชุมชนเพื่อให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนเด็กและครอบครัว

3) การสร้างความสามารถทางวิชาชีพ มี 2 ทักษะย่อย ได้แก่

3.1) ความรู้ทางวิชาชีพ คือ ความสามารถในการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องในการจัดการเรียนการสอน การให้เด็กและครอบครัวมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ผู้ดูแลเด็ก

ควรตั้งจุดประสงค์ในการเรียนรู้ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาความรู้ทางวิชาชีพ รวมถึงมีความสามารถในการรับรู้ และจัดการกับอารมณ์ของตนเองในที่ทำงานได้

3.2) จริยธรรมและค่านิยมทางวิชาชีพ คือ ความสามารถในการทำงานอย่างเป็นมืออาชีพและมีจริยธรรมต่อเด็ก ครอบครัว และเพื่อนร่วมงาน มีความรับผิดชอบต่อการกระทำและการตัดสินใจของตนเอง รวมถึงการรู้ขอบเขตในการสร้างความสัมพันธ์กับเด็ก ครอบครัว และเพื่อนร่วมงาน

4) การสร้างความสามารถขององค์กร มี 2 ทักษะย่อย ได้แก่

4.1) ความสามัคคีและการร่วมมือ คือ ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ทางบวกในที่ทำงานด้วยความเข้าใจถึงความแตกต่างของรูปแบบการทำงานของแต่ละคน การให้ความเคารพซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดที่หลากหลาย และใช้กลยุทธ์ทางการสื่อสารที่เหมาะสม รวมถึงทักษะการเจรจาต่อรองที่มีประสิทธิภาพสามารถแก้ไขความขัดแย้งได้

4.2) วิสัยทัศน์ และการวางแผน คือ ความสามารถในการวางแผนและจัดตารางกิจวัตรประจำวันที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และค่านิยมของสถานรับเลี้ยง รวมถึงมีความตระหนักในจรรยาบรรณวิชาชีพของตน

กล่าวโดยสรุป บทบาทหน้าที่ของผู้ดูแลเด็ก คือ การดูแลและให้การศึกษาเด็กอย่างเป็นองค์รวมเพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ของเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดูแลความปลอดภัย และส่งเสริมเด็กให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ทำการจดบันทึกและประเมินพัฒนาการเด็ก พัฒนาความสามารถทางวิชาชีพของตนเอง และการประสานสัมพันธ์สร้างความร่วมมือกันระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็ก ครอบครัว และชุมชน เพื่อให้การดูแลและพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการสร้างสามัคคีภายในองค์กรเพื่อวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้แก่เด็ก

4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

กุลชา ลีไพโรจน์กุล (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนในการเชื่อมต่อการศึกษาระดับอนุบาลกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน ได้แก่ การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ การสร้างความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง การวางแผน และกลยุทธ์ และการติดตามผลการดำเนินงาน โดยเก็บข้อมูลกับผู้บริหาร ครูอนุบาล ครูประถมศึกษา

ปีที่ 1 ผู้ปกครองเด็กอนุบาล และผู้ปกครองเด็กประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติสูงที่สุดในทุกด้าน และปัญหาที่พบคือหลักสูตรไม่มีความต่อเนื่องจากระดับอนุบาลไปยังชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

สิริธิดา ชินแสงทิพย์ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาที่ราบรื่นจากบ้านสู่โรงเรียนอนุบาล ใน 2 ด้าน ได้แก่ การส่งเสริมความพร้อมและการปรับตัวของเด็ก และการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน โดยเก็บข้อมูลกับผู้ปกครองของเด็กอายุ 3 ปี ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 3 สังกัดคือ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาดุติศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครอง มีการปฏิบัติด้านการส่งเสริมความพร้อมและการปรับตัวของเด็กมากที่สุด โดยผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมเด็กก่อนเข้าโรงเรียนอนุบาลในเรื่องการปรับตัวเข้ากับเพื่อน การควบคุมอารมณ์ การช่วยเหลือตนเอง และด้านการมีส่วนร่วมกับโรงเรียนเมื่อเด็กเข้าโรงเรียน ปกครองมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ทำให้เด็กรู้สึกปลอดภัยมั่นใจและไว้วางใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียน

พนิตกานต์ อรรถสุขวัฒนา (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์แนวปฏิบัติของครูในการสร้างรอยเชื่อมต่อจากบ้านสู่โรงเรียนอนุบาล ใน 2 ด้าน ได้แก่ การส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ และการสร้างความสัมพันธ์กับเด็ก ครอบครัว และชุมชน โดยเก็บข้อมูลกับครูอนุบาลที่สอนเด็กอายุ 3 ปี ในโรงเรียนในโรงเรียนเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 3 สังกัดคือ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาดุติศึกษา ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) การส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนอนุบาลมีการจัดทำนโยบายการวางแผนกิจกรรมหรือจัดหลักสูตรในประเด็นการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เด็กปรับตัว และครูอนุบาลสร้างทัศนคติที่ดีต่อการมาโรงเรียนด้วยการจัดสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัยและคล้ายบ้านอยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) การสร้างความสัมพันธ์กับเด็ก ครอบครัว และชุมชน พบว่า ครูอนุบาลมีการสร้างความสัมพันธ์ที่มั่นคงและสร้างความคุ้นเคยกับเด็กเป็นรายบุคคล และใช้การประชุมผู้ปกครองในการแลกเปลี่ยนและส่งต่อข้อมูลเด็กในระดับมากที่สุด

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Barblett et al. (2011) ศึกษาความต่อเนื่องของรอยเชื่อมต่อจากสถานเลี้ยงเด็กแบบเต็มวันไปยังโรงเรียนอนุบาล โดยศึกษาความเข้าใจและการปฏิบัติของครูอนุบาลในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาและการจัดประสบการณ์ที่ต่อเนื่องให้แก่เด็กที่ย้ายเข้ามาในโรงเรียนอนุบาล

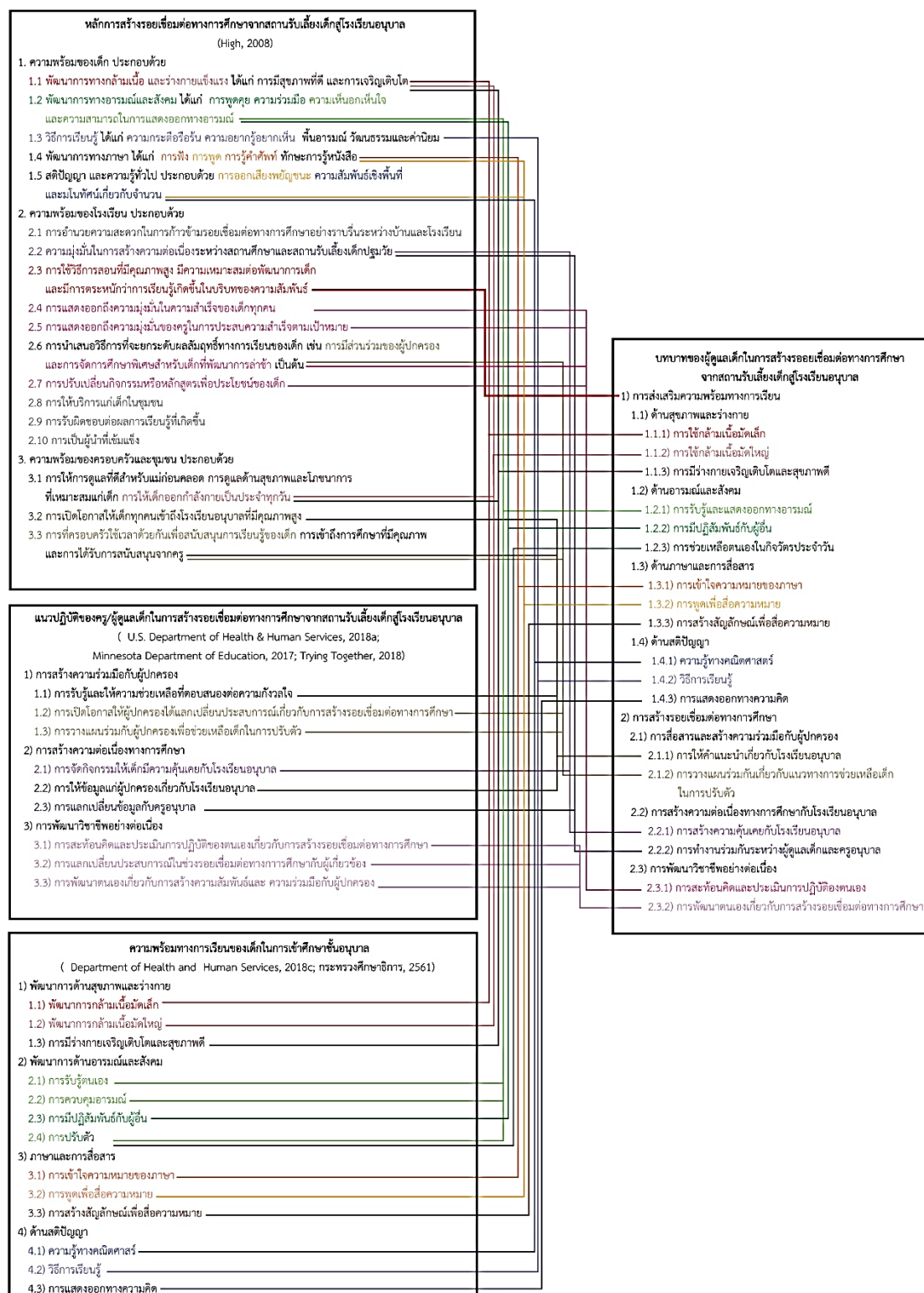
พบว่า ครูอนุบาลลงความเห็นว่าความต่อเนื่องระหว่างการจัดประสบการณ์ของสถานรับเลี้ยงเด็กไปยังโรงเรียนอนุบาลมีความสำคัญมากที่สุด โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองทำให้รอยเชื่อมต่อระหว่างสถานเลี้ยงเด็กกับโรงเรียนอนุบาลมีความต่อเนื่อง และการมีความสัมพันธ์ที่ดีในการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความรู้และความคาดหวังในการทำงาน ระหว่างผู้ดูแลเด็กและครูอนุบาล รวมถึง การทำความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กและโรงเรียนอนุบาลส่งผลต่อการ สร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาเป็นอย่างมาก

Amerijckx and Humblet (2015) ศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างเด็ก ที่ใช้บริการสถานรับเลี้ยงเด็กกับเด็กที่ไม่ได้ใช้บริการสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนเข้าโรงเรียนอนุบาล พบว่า เด็กที่ใช้บริการสถานรับเลี้ยงเด็กมีความคุ้นเคยกับความเข้มงวด หรือตารางกิจวัตรประจำวัน ต่างจาก เด็กที่ได้รับการดูแลที่บ้านซึ่งครูต้องใช้เวลาในการอธิบายการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียน นอกจากนี้เด็กที่ใช้บริการสถานรับเลี้ยงเด็กสามารถสื่อสาร และอธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ดีกว่าเด็ก ที่ได้รับการดูแลที่บ้าน

Sha Xie and Hui Li (2018) ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของครอบครัว ครูอนุบาล และผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาล ที่มีต่อความพร้อมสำหรับการเข้าเรียนอนุบาล ในบริบทของ ประเทศจีน พบว่า มโนทัศน์ทางโครงสร้างของความพร้อมทางการเรียนชั้นอนุบาลประกอบด้วย ความพร้อมของเด็ก ความพร้อมของครอบครัว และความพร้อมของโรงเรียนอนุบาล ซึ่งความสัมพันธ์ ของทั้ง 3 องค์ประกอบนี้สามารถช่วยให้เด็กมีการพัฒนาครบทุกด้าน ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนให้ความเห็น ว่าความสามารถในการช่วยเหลือตัวเองมีความสำคัญต่อความพร้อมในการเข้าเรียนชั้นอนุบาล มากที่สุด และผู้ให้ข้อมูลมีความกังวลเกี่ยวกับการดูแลเด็กที่ไม่ทั่วถึงในโรงเรียนอนุบาล ความจำเป็น ที่เด็กควรเข้าสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนเข้าโรงเรียนอนุบาล และเรียนแบบคละอายุในโรงเรียนอนุบาล

ผลจากการศึกษาข้อมูล เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ หลักการสร้างรอยเชื่อมต่อ ทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล แนวปฏิบัติของครูหรือผู้ดูแลเด็ก ในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล และความพร้อม ทางการเรียนของเด็กในการเข้าศึกษาชั้นอนุบาล ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดงานวิจัย ดังแผนภาพที่ 5

แผนภาพที่ 5 การสังเคราะห์บทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจาก สถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลในด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน และการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
2. การกำหนดประชากร และตัวอย่าง
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูล

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับ ความพร้อมทางการเรียนของเด็กอายุ 3 ปี การสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล และแนวปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล จากเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

1.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้างต้นมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแผนภาพที่ 5

1.3 นำกรอบแนวคิดงานวิจัยมากำหนดประเด็นย่อยและพฤติกรรมบ่งชี้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 กรอบแนวคิดบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา
จากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล จำแนกตามประเด็นที่ศึกษาและพฤติกรรมบ่งชี้

บทบาทผู้ดูแลเด็ก	ความหมาย	ประเด็นย่อยและพฤติกรรมบ่งชี้
1. การส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน		
1.1 ด้านสุขภาพ และร่างกาย	การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็ก ในการส่งเสริมเด็กให้มีร่างกาย เจริญเติบโต มีสุขภาพดีและ มีทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก และมัดใหญ่ เพื่อให้มีความพร้อม และสามารถปรับตัวสำหรับ การเข้าเรียนในชั้นอนุบาล ได้อย่างราบรื่น	1.1.1 การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก 1) การจัดกิจกรรมฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ 2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการประสานสัมพันธ์ ระหว่าง มือ-ตา 1.1.2 การใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ 1) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย 2) การจัดกิจกรรมฝึกการทรงตัว 1.1.3 การมีร่างกายเจริญเติบโตและสุขภาพดี 1) การส่งเสริมสุขภาพและร่างกายให้แข็งแรง 2) การสอนให้ดูแลความปลอดภัยของตนเอง
1.2 ด้านอารมณ์ และสังคม	การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็ก ในการส่งเสริมให้เด็กมี ความสามารถ ในการรับรู้ และแสดงออกทางอารมณ์ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และ ช่วยเหลือตนเอง ในกิจวัตรประจำวัน ได้อย่างเหมาะสมกับวัย เพื่อให้เด็กมีความพร้อม และ สามารถปรับตัวสำหรับ การเข้าเรียนในชั้นอนุบาล ได้อย่างราบรื่น	1.2.1 การรับรู้และแสดงออกทางอารมณ์ 1) การส่งเสริมให้เข้าใจอารมณ์และความรู้สึก ของตนเอง 2) การส่งเสริมความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ของตนเอง 1.2.2 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น 1) การสนับสนุนให้เด็กเล่นและทำกิจกรรม ร่วมกับเพื่อน 2) การฝึกเด็กให้รู้จักการรอคอย 1.2.3 การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน 1) การฝึกให้เด็กทำกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง 2) การฝึกให้เด็กดูแลรักษาความสะอาด ของร่างกายตนเอง

ตารางที่ 2 (ต่อ) กรอบแนวคิดบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา
จากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล จำแนกตามประเด็นที่ศึกษาและพฤติกรรมบ่งชี้

บทบาทผู้ดูแลเด็ก	ความหมาย	ประเด็นย่อยและพฤติกรรมบ่งชี้
1.3 ด้านภาษาและการสื่อสาร	<p>การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในการเข้าใจความหมายของภาษา การพูดและสร้างสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายได้เหมาะสมกับวัย เพื่อให้เด็กมีความพร้อม และสามารถปรับตัวสำหรับการเข้าเรียนในชั้นอนุบาลได้อย่างราบรื่น</p>	<p>1.3.1 การเข้าใจความหมายของภาษา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การส่งเสริมให้เด็กรู้จักคำศัพท์ 2) การส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับคำศัพท์ <p>1.3.2 การพูดเพื่อสื่อความหมาย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การกระตุ้นให้เด็กใช้ภาษาพูดเพื่อบอกความต้องการของตนเอง 2) การเปิดโอกาสให้เด็กใช้ภาษาพูดเพื่อแสดงความคิด <p>1.3.3 การสร้างสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมาย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การจัดสื่ออุปกรณ์การเขียนที่หลากหลาย 2) การจัดกิจกรรมให้เด็กได้ขีดเขียนตามความคิด
1.4 ด้านสติปัญญา	<p>การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมความรู้และทักษะทางคณิตศาสตร์ วิธีการเรียนรู้และการแสดงออกทางความคิดที่เหมาะสมกับวัย เพื่อให้เด็กมีความพร้อม และสามารถปรับตัวสำหรับการเข้าเรียนในชั้นอนุบาลได้อย่างราบรื่น</p>	<p>1.4.1 ความรู้ทางคณิตศาสตร์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับบัพโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน 2) การจัดหาสื่อ หรือของเล่นส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับบัพโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ <p>1.4.2 วิธีการเรียนรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การจัดกิจกรรมให้เด็กได้สำรวจสิ่งต่างๆ รอบตัวโดยใช้ประสาทสัมผัสที่หลากหลาย 2) การเตรียมสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเล่นเลียนแบบ <p>1.4.3 การแสดงออกทางความคิด</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน 2) การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

ตารางที่ 2 (ต่อ) กรอบแนวคิดบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อการศึกษ
จากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล จำแนกตามประเด็นที่ศึกษาและพฤติกรรมบ่งชี้

บทบาทผู้ดูแลเด็ก	ความหมาย	ประเด็นย่อยและพฤติกรรมบ่งชี้
2 การสร้างรอยเชื่อมต่อการศึกษา		
2.1 การสื่อสาร และสร้าง ความร่วมมือ กับผู้ปกครอง	การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็ก ในการติดต่อสื่อสาร ให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครอง เกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล และ การวางแผนร่วมกับผู้ปกครอง เกี่ยวกับแนวทางการช่วยเหลือ เด็กในการปรับตัว เพื่อสนับสนุน ผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กให้มี ความพร้อม และสามารถ ปรับตัวเข้าสู่โรงเรียนอนุบาล ได้อย่างราบรื่น	<p>2.1.1 การให้คำแนะนำเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และการเรียนการสอนในโรงเรียนอนุบาล 2) การให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกโรงเรียน อนุบาลที่มีคุณภาพแก่เด็ก 3) การสื่อสารเกี่ยวกับความคาดหวังของ ครูอนุบาลที่มีต่อความพร้อมของเด็ก 4) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมประจำวัน ของเด็กในโรงเรียนอนุบาล <p>2.1.2 การวางแผนร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการ ช่วยเหลือเด็กในการปรับตัว</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองพูดคุยเกี่ยวกับ ความกังวลใจที่มีต่อการปรับตัวของเด็กใน การเรียนชั้นอนุบาล 2) การจัดหาข้อมูลสนับสนุนผู้ปกครอง เกี่ยวกับการช่วยเหลือเด็กในการปรับตัว 3) การให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการสร้าง ทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียนอนุบาลให้แก่เด็ก 4) การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองแลกเปลี่ยน ประสบการณ์เกี่ยวกับการให้ความ ช่วยเหลือเด็กในระยะเชื่อมต่อการศึกษา
2.2 การสร้างความ ต่อเนื่อง ทางการศึกษา ให้แก่เด็ก	การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็ก ในการจัดกิจกรรมหรือ สภาพแวดล้อมให้เด็กมี ความคุ้นเคยกับโรงเรียนอนุบาล และการสื่อสาร ส่งต่อข้อมูล ของเด็กให้กับครูอนุบาล เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัว และมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เมื่อเข้าสู่โรงเรียนอนุบาล	<p>2.2.1 การสร้างความคุ้นเคยกับโรงเรียนอนุบาล</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมในโรงเรียนอนุบาล แก่เด็ก 2) การพาเด็กเยี่ยมชมสถานที่ต่างๆ ในโรงเรียน อนุบาล 3) การเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการ ทำกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนอนุบาล 4) การจำลองการจัดกิจกรรม หรือสภาพแวดล้อม ในห้องเรียนอนุบาลให้แก่เด็ก

ตารางที่ 2 (ต่อ) กรอบแนวคิดบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา
จากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล จำแนกตามประเด็นที่ศึกษาและพฤติกรรมบ่งชี้

บทบาทผู้ดูแลเด็ก	ความหมาย	ประเด็นย่อยและพฤติกรรมบ่งชี้
2.2 การสร้างความ ต่อเนื่อง ทางการศึกษา ให้แก่เด็ก (ต่อ)		2.2.2) การทำงานร่วมกันระหว่างผู้ดูแลเด็กและครูอนุบาล <ol style="list-style-type: none"> 1) การส่งต่อข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและ การเรียนรู้ของเด็กให้ครูอนุบาล 2) การแลกเปลี่ยนข้อมูลกับครูอนุบาลเกี่ยวกับการจัด การศึกษาในสถานรับเลี้ยงเด็กและโรงเรียนอนุบาล 3) การสื่อสารกับครูอนุบาลเกี่ยวกับข้อมูล ของเด็กและครอบครัว 4) การสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ดูแลเด็ก และครูอนุบาล
2.3 การพัฒนา วิชาชีพ อย่างต่อเนื่อง	การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็ก ในการสะท้อนคิด และ ประเมินการปฏิบัติของตนเอง รวมทั้งการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อ ทางการศึกษาเพื่อส่งเสริม ให้เด็กมีความพร้อม และ สามารถปรับตัวเข้าสู่โรงเรียน อนุบาลได้อย่างราบรื่น	2.3.1 การสะท้อนคิดและประเมินการปฏิบัติของตนเอง <ol style="list-style-type: none"> 1) การร่วมสะท้อนคิดกับเพื่อนร่วมงาน เกี่ยวกับประสบการณ์ หรือความรู้ที่ได้รับ เกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา 2) การประเมินการปฏิบัติของตนเองเกี่ยวกับ ความสำเร็จในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา 3) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับครอบครัว ของเด็กเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา 4) การพูดคุยกับเด็กที่จบไปแล้วเกี่ยวกับความรู้สึก และประสบการณ์ในช่วงรอยเชื่อมต่อ ทางการศึกษา 2.3.2 การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อ ทางการศึกษา <ol style="list-style-type: none"> 1) การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง 2) การเข้ารับการอบรม ร่วมสัมมนา หรือเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ 3) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เกี่ยวข้อง 4) การศึกษาดูงานเกี่ยวกับการดำเนินงานใน สถานรับเลี้ยงเด็ก

2. การกำหนดประชากรและตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ผู้ดูแลเด็กที่ดูแลเด็กอายุ 2 - 3 ปี ในสถานรับเลี้ยงเด็ก ในกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 3 สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สังกัดสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร และ สังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน จำนวนทั้งสิ้น 1,038 คน (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2562; สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2559; สำนักพัฒนาสังคม, 2560) โดยอ้างอิงจากสถานรับเลี้ยงเด็ก 1 แห่ง ต่อ จำนวนผู้ดูแล 1 คน สรุปได้ดังนี้

2.1.1 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	459	คน
2.1.2 สำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร	307	คน
2.1.3 กรมกิจการเด็กและเยาวชน	272	คน

2.2 ตัวอย่าง คือ ผู้ดูแลเด็กที่ดูแลเด็กอายุ 2-3 ปี ในสถานรับเลี้ยงเด็ก ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 สังกัด รวม 291 คน โดยการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่าง จากตารางสำเร็จรูปของ Yamane (1973 อ้างอิงใน วรณี แกมเกตุ, 2555) มีระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เท่ากับ .05 ได้จำนวนตัวอย่างขั้นต่ำเท่ากับ 289 คน

2.2.2 ผู้วิจัยกำหนดจำนวนตัวอย่าง โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบโควตา เป็นการเลือกตัวอย่างที่คำนึงถึงสัดส่วนของประชากร และได้เพิ่มจำนวนตัวอย่างของผู้ดูแลเด็กในแต่ละสังกัดให้มีจำนวนเท่า ๆ กัน ได้จำนวนผู้ดูแลเด็กที่ดูแลเด็กอายุ 2-3 ปี สังกัดละ 97 คน รวมทั้งสิ้น 291 คน

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรและตัวอย่าง จำแนกตามสังกัด

สังกัด	ประชากร		ตัวอย่าง	
	สถานรับเลี้ยงเด็ก	ผู้ดูแลเด็กที่ ดูแลเด็ก อายุ 2-3 ปี	สถานรับเลี้ยงเด็ก	ผู้ดูแลเด็กที่ ดูแลเด็ก อายุ 2-3 ปี
	(แห่ง)	(คน)	(แห่ง)	(คน)
1. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน	459	459	97	97
2. สำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร	307	307	97	97
3. กรมกิจการเด็กและเยาวชน	272	272	97	97
รวม	1,038	1,038	291	291

2.2.3 ตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยกำหนดตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถามโดยการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับฉลากชื่อสถานรับเลี้ยงเด็ก ทั้ง 3 สังกัด ได้แก่ 1) สถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 2) สถานรับเลี้ยงเด็กสังกัด สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร และ 3) สถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชนให้ได้ตามจำนวน ตัวอย่าง โดยผู้วิจัยชี้แจงให้ผู้ดูแลเด็กทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ที่จะได้รับ กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย และขอความยินยอมในการให้ข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วน

2.2.4 ผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมในการตอบแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมด้วยการตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 18 คน โดยการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ คือ ผู้ดูแลเด็กที่ตอบแบบสอบถามได้ค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด 3 อันดับแรก และผู้ดูแลเด็กที่ตอบแบบสอบถามได้ค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำสุด 3 อันดับสุดท้าย ของแต่ละสังกัดรวมสังกัดละ 6 คน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมในการตอบแบบสัมภาษณ์ จำแนกตามสังกัด

สังกัด	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม		
	ค่าเฉลี่ยคะแนน	ค่าเฉลี่ยคะแนน	รวม
	สูงสุด	ต่ำสุด	
	(คน)	(คน)	(คน)
1. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	3	3	6
2. สำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร	3	3	6
3. กรมกิจการเด็กและเยาวชน	3	3	6
รวม	9	9	18

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 2 ชุด คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด และ แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1.1 แบบสอบถามผู้ดูแลเด็ก เรื่อง บทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ดูแลเด็ก คำถามมีลักษณะแบบเลือกตอบ (checklist) และคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับเพศ อายุ ภูมิการศึกษา และประสบการณ์การดูแลเด็ก จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา จากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ใน 3 ด้าน จำนวน 48 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน จำนวน 24 ข้อ และ ด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา จำนวน 24 ข้อ

ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของการปฏิบัติแต่ละระดับไว้ดังนี้

5	หมายถึง	ปฏิบัติเป็นประจำ/ ทุกครั้ง
4	หมายถึง	ปฏิบัติบ่อย
3	หมายถึง	ปฏิบัติบางครั้ง
2	หมายถึง	ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง
1	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติเลย / ไม่ปฏิบัติเมื่อมี

โอกาส

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลเป็นคำถามปลายเปิด ให้ผู้ดูแลเด็กเลือกตอบและเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่พบและข้อเสนอแนะในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล ใน 2 ด้าน มีจำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน จำนวน 2 ข้อ และ ด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา จำนวน 2 ข้อ

3.1.2 แบบสัมภาษณ์ผู้ดูแลเด็กเรื่องบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ วัน เวลาที่ให้สัมภาษณ์ ชื่อ - สกุล ภูมิการศึกษา จำนวนเด็กที่ตนเองดูแล และช่วงเวลาในการทำงานแต่ละวัน จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กและปัญหาที่พบในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง กำหนดคำถามเป็น 2 ด้าน จำนวน 10 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน จำนวน 5 ข้อ และด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา จำนวน 5 ข้อ

3.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นและเอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

3.2.2 กำหนดโครงสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

3.2.3 กำหนดโครงสร้างเนื้อหาและข้อคำถามในแบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดงานวิจัย กำหนดจำนวนข้อ และค่าน้ำหนัก ดังตารางที่ 5 และตารางที่ 6

ตารางที่ 5 โครงสร้างเนื้อหาและข้อคำถามในแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย จำแนกตามจำนวนข้อ และค่าน้ำหนัก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	น้ำหนัก (%)	จำนวน (ข้อ)	ลำดับข้อคำถาม (ข้อ)
1. การส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน		50	24	1 - 24
1.1 ด้านสุขภาพและร่างกาย		12.5	6	1 - 6
1.1.1 การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก		4.17	2	1 - 2
1.1.2 การใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่		4.17	2	3 - 4
1.1.3 การมีร่างกายเจริญเติบโตและสุขภาพดี		4.17	2	5 - 6
1.2 ด้านอารมณ์และสังคม		12.5	6	7 - 12
1.2.1 การรับรู้และแสดงออกทางอารมณ์		4.17	2	7 - 8
1.2.2 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น		4.17	2	9 - 10
1.2.3 ช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน		4.17	2	11 - 12
1.3 ด้านภาษาและการสื่อสาร		12.5	6	13 - 18
1.3.1 การเข้าใจความหมายของภาษา		4.17	2	13 - 14
1.3.2 การพูดเพื่อสื่อความหมาย		4.17	2	15 - 16
1.3.3 การสร้างสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมาย		4.17	2	17 - 18
1.4 ด้านสติปัญญา		12.5	6	19 - 24
1.4.1 ความรู้ทางคณิตศาสตร์		4.17	2	19 - 20
1.4.2 วิธีการเรียนรู้		4.17	2	21 - 22
1.4.3 การแสดงออกทางความคิด		4.17	2	23 - 24

ตารางที่ 5 (ต่อ) โครงสร้างเนื้อหาและข้อคำถามในแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย
จำแนกตาม จำนวนข้อ และค่าน้ำหนัก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	น้ำหนัก (%)	จำนวน (ข้อ)	ลำดับข้อคำถาม (ข้อ)
2 การสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา		50	24	25 – 48
2.1 การสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง		16.67	8	25 - 32
2.1.1	การให้คำแนะนำเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล	8.33	4	25 - 28
2.1.2	การวางแผนร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการช่วยเหลือเด็ก ในการปรับตัว	8.33	4	29 - 32
2.2 การสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็ก		16.67	8	33 - 40
2.2.1	การสร้างความคุ้นเคยกับโรงเรียนอนุบาล	8.33	4	33 - 36
2.2.2	การทำงานร่วมกันระหว่างผู้ดูแลเด็กและครูอนุบาล	8.33	4	37 - 40
2.3 การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง		16.67	8	41 - 48
2.3.1	การสะท้อนคิดและประเมินการปฏิบัติของตนเอง	8.33	4	42 - 44
2.3.2	การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อ ทางการศึกษา	8.33	4	45 - 48
รวม		100	48	1 - 48

ตารางที่ 6 โครงสร้างเนื้อหาและข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย จำแนกตาม
จำนวนข้อ และค่าน้ำหนัก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	น้ำหนัก (%)	จำนวน (ข้อ)
1. การส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน		50	5
1.1	ด้านสุขภาพและร่างกาย		
1.2	ด้านอารมณ์และสังคม		
1.3	ด้านภาษาและการสื่อสาร		
1.4	ด้านสติปัญญา		
2 การสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา		50	5
2.1	การสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง		
2.2	การสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็ก		
2.3	การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง		
รวม		100	10

4.4 สร้างแบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับบทบาทของผู้ดูแลเด็ก ในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล และเสนอต่อ อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณา และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4.5 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

4.5.1 ตรวจสอบความตรงและความครอบคลุมตามเนื้อหา โดยนำแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา รวมถึง ตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้ภาษา โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+ 1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้อง ครบคลุม เหมาะสมกับ วัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัย

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้อง ครบคลุม เหมาะสม กับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัย

- 1 หมายถึง ข้อคำถามไม่มีความสอดคล้อง ครบคลุม เหมาะสมกับ วัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัย

4.5.2 นำผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน มาคำนวณหาความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ IOC (Index of item - Objective Congruence) เป็นรายข้อโดยกำหนด เกณฑ์ให้ความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ต้องมีดัชนีค่า IOC มากกว่า 0.5 จึงถือว่าข้อคำถาม มีความสอดคล้องกับโครงสร้างและนิยามที่ต้องการวัด (วรณี แกมเกตุ, 2555) พบว่า ข้อคำถาม ทุกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5- 1.0 แสดงว่ามีความตรงเชิงเนื้อหาผ่านเกณฑ์ที่กำหนด โดยเครื่องมือทั้ง 2 ชุดประกอบด้วย แบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ย IOC คือ 0.97 และแบบสัมภาษณ์ผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ย IOC คือ 1 แสดงว่าเครื่องมือทุกชุดมีความตรงเชิงเนื้อหาในระดับสูง

4.5.3 นำแบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์ ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา IOC มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและประเด็นปรับปรุงแก้ไข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	สิ่งที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไข
แบบสอบถาม	1.1 ปรับการใช้คำให้สอดคล้องกับคำที่ใช้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	- ปรับการใช้คำให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และเหมาะสมกับวัยของเด็ก
	1.2 แก้ไขหรือเพิ่มเติมตัวอย่างพฤติกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก	- ปรับแก้ตัวอย่างพฤติกรรมที่เด็กสามารถแสดงออกได้อย่างชัดเจนตามที่ทรงคุณวุฒิแนะนำ และเพิ่มเติมพฤติกรรมที่เด็กสามารถแสดงออกตามวัยตามสมรรถนะของเด็กอายุ ต่ำกว่า 3 ปี

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะข้างต้น และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง ก่อนนำเครื่องมือไปทดลองใช้

4.5.4 ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงไปทดลองใช้กับผู้ดูแลเด็กที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 40 คน จาก 3 สังกัด ประกอบด้วย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 13 คน สังกัดสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร จำนวน 13 คน และสังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน จำนวน 14 คน (ภาคผนวก ง) โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมแนบจดหมายขอความร่วมมือไปยังสถานรับเลี้ยงเด็ก และนำไปยื่นด้วยตนเอง จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 แสดงว่า แบบสอบถามมีคุณภาพสูง จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับผู้ดูแลเด็กที่ได้คะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามสูงสุด จำนวน 3 คน และผู้ดูแลเด็กที่ได้ค่าคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามต่ำสุด จำนวน 3 คน รวม 6 คน แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขการใช้ภาษาเพื่อให้เข้าใจตรงกัน

4.5.6 นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไข และจัดทำเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ (ภาคผนวก ค)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มีวิธีดำเนินการดังนี้

4.1.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนหรือเจ้าของสถานรับเลี้ยงเด็ก เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1.2 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากโรงเรียนหรือเจ้าของสถานรับเลี้ยงเด็กในการแจกแบบสอบถามหรือแบบสอบถามออนไลน์ให้กับผู้ดูแลเด็ก พร้อมทำหนังสือขอความยินยอมในการเข้าร่วมงานวิจัย (consensus form) ให้ผู้ดูแลเด็กลงนาม และนัดหมายการรับแบบสอบถามคืน โดยให้ผู้ดูแลเด็กส่งแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์ ด้วยการนำแบบสอบถามใส่ในซองเปล่าติดแสตมป์ที่ผู้วิจัยแนบไปให้ หรือผู้ดูแลเด็กส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยทางออนไลน์กรณีที่ตอบแบบสอบถามออนไลน์ โดยผู้วิจัยใช้เวลาในการรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน เมษายน 2564 ถึง มิถุนายน 2564

4.1.3 กรณีที่ผู้ดูแลเด็กส่งแบบสอบถามล่าช้า ผู้วิจัยดำเนินการโทรศัพท์สอบถามและนัดหมายวันเวลาในการรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง

4.1.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบโดยพิจารณาถึงความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยได้แบบสอบถามกลับคืนรอบแรก จำนวน 161 ฉบับ คิดเป็น

ร้อยละ 55.33 จากนั้นผู้วิจัยได้ติดต่อไปยังผู้ดูแลเด็กและได้ส่งแบบสอบถามแบบออนไลน์ไปอีกครั้ง และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาเพิ่มอีก 14 ฉบับ รวม 175 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 60.14 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้คือไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 (นิสาชล รัตนมณี และ พสุนนท์, 2562) ดังรายละเอียดในตารางที่ 8

เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID- 19) สถานรับเลี้ยงเด็กเกือบทุกแห่งปิดบริการชั่วคราว และผู้ดูแลเด็กกลับภูมิลำเนา ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถส่งแบบสอบถามให้ผู้ดูแลเด็กได้ นอกจากนี้ ผู้ดูแลเด็กบางส่วนปฏิเสธการให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จึงทำให้ผู้วิจัยได้แบบสอบถามกลับคืนน้อย

ตารางที่ 8 จำนวนร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับคืน จำแนกตามสังกัด

สังกัด	จำนวนที่ส่ง (ฉบับ)	จำนวนที่ได้รับคืน (ฉบับ)
1. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	97	50
2. สำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร	97	66
3. กรมกิจการเด็กและเยาวชน	97	59
รวม	291	175

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

4.2.1 ผู้ดูแลเด็กที่ได้คะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามมากที่สุดและน้อยที่สุดในแต่ละสังกัดเป็นผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม โดยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเชิงลึกด้วยแบบสัมภาษณ์

4.2.2 ส่งจดหมายขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ พร้อมหนังสือขอความยินยอมในการเข้าร่วมงานวิจัย (consensus form) ไปยังสถานรับเลี้ยงเด็กเพื่อนัดหมายวันเวลาในการสัมภาษณ์

4.2.3 สัมภาษณ์ผู้ดูแลเด็ก ในช่วงเดือนพฤษภาคม 2564 โดยใช้การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล คนละ 30 นาที ขณะสัมภาษณ์ผู้วิจัยทำการจดบันทึก และขออนุญาตบันทึกเสียง

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูลโดยดำเนินการป้องกันและวางแผนเฝ้าระวังความเสี่ยงความไม่สะดวกหรือความไม่ปลอดภัยที่อาจเกิดขึ้นในการเก็บข้อมูลการวิจัยโดยข้อมูลใดที่เกี่ยวข้องกับผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จะถูกเก็บรักษาเป็นความลับ ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล แต่จะรายงานผลการวิจัยเป็นภาพรวม ผู้มีสิทธิ์เข้าถึงข้อมูลจะมีเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ และคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนเท่านั้น เมื่อเสร็จสิ้น

การวิจัยแล้วข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจะถูกทำลาย ภายใน 1 ปี หลังเสร็จสิ้นการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามในแต่ละตอนโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในรูปแบบตาราง ประกอบการบรรยาย ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การดูแลเด็ก ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร ทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน และด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา ทำการวิเคราะห์โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

เกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติหรือพฤติกรรม (วัฒนา สุนทรชัย, 2551) ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร ใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน และด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา วิเคราะห์โดยนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่คำตอบตามประเด็นต่าง ๆ การแจกแจงความถี่ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

5.2 แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดหมวดหมู่ตามประเด็นต่าง ๆ และนำเสนอในรูปแบบของการบรรยาย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ดูแลเด็ก

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล

2.1 การวิเคราะห์บทบาทผู้ดูแลเด็ก ในภาพรวม และรายด้าน

2.2 การวิเคราะห์บทบาทของผู้ดูแลเด็ก ในแต่ละองค์ประกอบ

2.3 การวิเคราะห์บทบาทผู้ดูแลเด็ก ในแต่ละสังกัด

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ดูแลเด็ก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลเด็ก ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน อัตราส่วนการดูแลเด็ก และลักษณะของสถานรับเลี้ยงเด็ก (ตารางที่ 9) สรุปได้ดังนี้

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 97.1 มีอายุมากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.0 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.1 ส่วนใหญ่ไม่ได้จบสาขาปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 45.1 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 54.9 อัตราส่วนการดูแลเด็ก คือ ผู้ดูแลเด็ก 1 คน ต่อ เด็ก 6-10 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 ทำงานในสถานรับเลี้ยงเด็กที่เปิดสอนชั้นอนุบาล คิดเป็นร้อยละ 54.3 และ ดูแลเด็กแบบเต็มวันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 97.7 ข้อมูลผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กจำแนกตามสังกัด ได้ดังนี้

ผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 98 มีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.0 ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 76.0 จบสาขาปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 56.0 มีประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 52.0 อัตราส่วนการดูแลเด็ก คือ ผู้ดูแลเด็ก 1 คน ต่อ เด็ก 6-10 คน คิดเป็นร้อยละ 46 ผู้ดูแลเด็กทุกคนทำงานในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีสอนชั้นอนุบาล คิดเป็นร้อยละ 100 และ สถานรับเลี้ยงเด็กทุกแห่งดูแลเด็กแบบเต็มวัน คิดเป็นร้อยละ 100

ผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 97 ส่วนใหญ่มีอายุ 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.4 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.2 ไม่ได้จบสาขาปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 54.5 มีประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 48.5 อัตราส่วนการดูแลเด็ก คือ ผู้ดูแลเด็ก 1 คน ต่อ เด็ก 6-10 คน คิดเป็นร้อยละ 59 ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ทำงานในสถานรับเลี้ยงเด็กที่ไม่มีสอนชั้นอนุบาล คิดเป็นร้อยละ 66.7 และ สถานรับเลี้ยงเด็กที่ส่วนมากดูแลเด็กแบบเต็มวัน คิดเป็นร้อยละ 97

ผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 97 ส่วนใหญ่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 44.1 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.2 ไม่ได้จบสาขาปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 54.1 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 64.4 อัตราส่วนการดูแลเด็ก คือ ผู้ดูแลเด็ก 1 คน ต่อ เด็ก 6-10 คน คิดเป็นร้อยละ 49.0 ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ทำงานในสถานรับเลี้ยงเด็กที่ไม่มีสอนชั้นอนุบาล คิดเป็นร้อยละ 61.0 และ สถานรับเลี้ยงเด็กที่ส่วนมากดูแลเด็กแบบเต็มวัน คิดเป็นร้อยละ 96.6

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลเด็ก ที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน

รายการ	ผู้ดูแลเด็ก						รวม	
	สำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน		สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร		กรมกิจการเด็ก และเยาวชน			
	จำนวน (n=50)	ร้อยละ	จำนวน (n=66)	ร้อยละ	จำนวน (n=59)	ร้อยละ	จำนวน (n=175)	ร้อยละ
1. เพศ								
ชาย	1	2.0	2	3.0	2	3.4	5	2.9
หญิง	49	98.0	64	97.0	57	96.6	170	97.1
2. อายุ								
21-30 ปี	8	16.0	8	12.1	9	15.3	25	14.3
31-40 ปี	16	32.0	17	25.8	7	11.9	40	22.9
41-50 ปี	11	22.0	26	39.4	17	28.9	54	30.8
50ปีขึ้นไป	15	30.0	15	22.7	26	44.1	26	32.0
3. วุฒิการศึกษา								
มัธยมศึกษาปีที่ 3	0	0	0	0	2	3.4	2	1.1
มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือปวช.	2	4	7	10.6	10	16.9	19	10.9
อนุปริญญา	8	16	13	19.7	5	8.5	25	14.3
ปริญญาตรี	38	76	43	65.2	32	54.2	114	65.1
อื่นๆ	2	4	3	4.5	10	16.9	15	8.6
4. สาขาที่จบการศึกษา								
สาขาปฐมวัย	28	56.0	19	28.8	16	27.1	63	36.0
ไม่ใช่สาขาปฐมวัย	16	32.0	36	54.5	27	45.8	79	45.1
ไม่ระบุ	6	12.0	11	16.7	16	27.1	33	18.9
5. ประสบการณ์ในการทำงาน								
1 - 2 ปี	3	6.0	5	7.6	4	6.8	12	6.9
3 - 5 ปี	9	18.0	12	18.2	9	15.3	30	17.1
5 - 10 ปี	12	24.0	17	25.8	8	13.6	37	21.1
10 ปีขึ้นไป	26	52.0	32	48.5	38	64.4	96	54.9
6. อัตราส่วนการดูแลเด็ก (ผู้ดูแลเด็ก : เด็ก)								
1 : 1-5	14	28.0	5	8.0	27	46.0	46	26.0
1 : 6-10	23	46.0	39	59.0	29	49.0	91	52.0
1: 11-15	7	14.0	21	32.0	3	5.0	31	18.0
1 :16-20	6	12.0	1	2.0	0	0	7	4

ตารางที่ 9 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลเด็ก ที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน

รายการ	ผู้ดูแลเด็ก						รวม	
	สำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน		สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร		กรมกิจการเด็ก และเยาวชน			
	จำนวน (n=50)	ร้อยละ	จำนวน (n=66)	ร้อยละ	จำนวน (n=59)	ร้อยละ	จำนวน (n=175)	ร้อยละ
7. การเปิดสอนชั้นอนุบาล								
มี	50	100	22	33.3	23	39.0	95	54.3
ไม่มี	0	0	44	66.7	36	61.0	80	45.7
8. รูปแบบการให้บริการ								
เลี้ยงดูแบบครึ่งวัน	0	0	2	3.0	2	3.4	4	2.3
เลี้ยงดูแบบเต็มวัน	50	100.0	64	97.0	57	96.6	171	97.7

ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้ดูแลเด็กจำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้ดูแลเด็กที่ตอบแบบสอบถามได้ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด 3 อันดับแรก และกลุ่มที่ 2 ผู้ดูแลเด็กที่ตอบแบบสอบถามได้ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติต่ำสุด 3 อันดับท้าย (ตารางที่ 10) สรุปได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้ดูแลเด็กทุกคนเป็นเพศหญิง (9 คน) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด (5 คน) รองลงมาคือ ระดับปริญญาโท (2 คน) ปวส. (1 คน) และมัธยมศึกษาปีที่ 3 (1 คน) ในแต่ละวันผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ ทำงาน 9 ชั่วโมง 30 นาที (3 คน) รองลงมา 9 ชั่วโมง (2 คน) ตามลำดับ ส่วนใหญ่รับผิดชอบเด็ก จำนวน 6-10 คน (4 คน) รองลงมา รับผิดชอบเด็ก จำนวน 11-15 คน (3 คน) และรับผิดชอบเด็ก จำนวน 15 คนขึ้นไป (2 คน) ตามลำดับ

กลุ่มที่ 2 ผู้ดูแลเด็กทุกคนเป็นเพศหญิง (9 คน) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด (5 คน) รองลงมาคือ มัธยมศึกษาปีที่ 6 (2 คน) ปวส. (1 คน) และมัธยมศึกษาปีที่ 3 (1 คน) ในแต่ละวันผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ ทำงาน 9 ชั่วโมง 30 นาที (4 คน) รองลงมา ทำงาน 10 ชั่วโมง 30 นาที (2 คน) เท่ากันกับ ทำงาน 10 ชั่วโมง (2 คน) ส่วนมากรับผิดชอบเด็ก จำนวน 11-15 คน (4 คน) รองลงมา รับผิดชอบเด็ก จำนวน 6-10 คน (3 คน) และ รับผิดชอบเด็ก จำนวน 15 คนขึ้นไป (3 คน) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ดูแลเด็กที่ตอบแบบสัมภาษณ์

ลำดับ	วุฒิการศึกษา	เพศ	สังกัด	จำนวนเด็ก ที่ดูแล (คน)	จำนวนชั่วโมง ทำงาน
กลุ่มที่ 1					
1	ปริญญาตรี	หญิง	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน	10	10 ชั่วโมง 30 นาที
2	ปริญญาโท	หญิง	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน	8	9 ชั่วโมง
3	ปริญญาโท	หญิง	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน	6	8 ชั่วโมง 45 นาที
4	มัธยมศึกษาปีที่ 6	หญิง	กรมกิจการเด็กและเยาวชน	14	9 ชั่วโมง 30 นาที
5	ปริญญาตรี	หญิง	กรมกิจการเด็กและเยาวชน	15	9 ชั่วโมง 30 นาที
6	ปริญญาตรี	หญิง	กรมกิจการเด็กและเยาวชน	10	11 ชั่วโมง
7	ปริญญาตรี	หญิง	สำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร	25	9 ชั่วโมง 30 นาที
8	ปวส.	หญิง	สำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร	30	8 ชั่วโมง 30 นาที
9	ปริญญาตรี	หญิง	สำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร	12	9 ชั่วโมง
กลุ่มที่ 2					
10	ปริญญาตรี	หญิง	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน	40	10 ชั่วโมง 30 นาที
11	ปริญญาตรี	หญิง	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน	10	10 ชั่วโมง 30 นาที
12	ปริญญาตรี	หญิง	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน	17	8 ชั่วโมง 30 นาที
13	มัธยมศึกษาปีที่ 3	หญิง	กรมกิจการเด็กและเยาวชน	14	9 ชั่วโมง 30 นาที
14	ปริญญาตรี	หญิง	กรมกิจการเด็กและเยาวชน	15	10 ชั่วโมง
15	มัธยมศึกษาปีที่ 6	หญิง	กรมกิจการเด็กและเยาวชน	10	9 ชั่วโมง 30 นาที
16	ปริญญาตรี	หญิง	สำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร	15	10 ชั่วโมง
17	มัธยมศึกษาปีที่ 6	หญิง	สำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร	12	9 ชั่วโมง 30 นาที
18	ปวส.	หญิง	สำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร	10	9 ชั่วโมง 30 นาที

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การวิเคราะห์บทบาทผู้ดูแลเด็กในภาพรวม และรายด้าน การวิเคราะห์บทบาทของผู้ดูแลเด็กในแต่ละองค์ประกอบ และการวิเคราะห์บทบาทผู้ดูแลเด็กในแต่ละสังกัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การวิเคราะห์บทบาทผู้ดูแลเด็กในภาพรวมและรายด้าน

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ข้อ ได้แก่ การวิเคราะห์บทบาทผู้ดูแลเด็กในภาพรวม และการวิเคราะห์บทบาทผู้ดูแลเด็กในรายด้าน ดังนี้

2.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลในภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) โดยด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงที่สุดโดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมาคือด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา ($\bar{X} = 3.89$) โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล ในภาพรวม

รายการ	ระดับการปฏิบัติ (n=175)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน	4.62	0.63	มากที่สุด
2. ด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา	3.89	1.22	มาก
รวม	4.25	0.93	มาก

2.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลในรายด้าน (ตารางที่ 12) สรุปได้ดังนี้

1) **ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน** พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนอยู่ที่ระดับมากที่สุด โดยผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 3 องค์ประกอบ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงที่สุด คือ ด้านอารมณ์และสังคม ($\bar{X} = 4.78$) รองลงมาคือ ด้านสุขภาพและร่างกาย ($\bar{X} = 4.68$) และด้านภาษาและการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.58$) ตามลำดับ และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 1 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านสติปัญญา ($\bar{X} = 4.43$)

2) ด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา พบว่า ผู้ดูแลเด็ก มีการปฏิบัติด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ โดยองค์ประกอบ ที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด คือ การสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง ($\bar{X} = 3.98$) รองลงมาคือ การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.85$) และการสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็ก ($\bar{X} = 3.80$) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล ในรายด้าน

รายการ	ระดับการปฏิบัติ (n=175)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน	4.62	0.63	มากที่สุด
1.1 ด้านสุขภาพและร่างกาย	4.68	0.55	มากที่สุด
1.2 ด้านอารมณ์และสังคม	4.78	0.48	มากที่สุด
1.3 ด้านภาษาและการสื่อสาร	4.58	0.69	มากที่สุด
1.4 ด้านสติปัญญา	4.43	0.78	มาก
2. ด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา	3.88	1.22	มาก
2.1 การสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง	3.98	1.11	มาก
2.2 การสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็ก	3.80	1.37	มาก
2.3 การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง	3.85	1.19	มาก
รวม	4.25	0.93	มาก

2.2 การวิเคราะห์บทบาทของผู้ดูแลเด็กในแต่ละองค์ประกอบ

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ข้อ ได้แก่ ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน และด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา สรุปได้ดังนี้

2.2.1 ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพและร่างกาย ด้านอารมณ์และสังคม ด้านภาษาและการสื่อสาร และด้านสติปัญญา (ตารางที่ 13 – ตารางที่ 16) มีรายละเอียดดังนี้

1.1) ด้านสุขภาพและร่างกาย

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบย่อย โดยองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุดคือการส่งเสริมการมีร่างกายเจริญเติบโตและสุขภาพดี ($\bar{X} = 4.84$) รองลงมาคือ การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ($\bar{X} = 4.66$) และการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ ($\bar{X} = 4.55$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า

ประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด คือ การส่งเสริมสุขภาพและร่างกายให้แข็งแรง ($\bar{X} = 4.96$) และประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำที่สุด คือ การจัดกิจกรรมฝึกการทรงตัว ($\bar{X} = 4.45$)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้

1.1.1) การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก พบว่า

ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 1 เกือบทุกคนจัดกิจกรรมให้เด็กได้ใช้มือในการ หยิบ จับ ขยำ ผ่านการทำกิจวัตรประจำวันหรือกิจกรรมที่ผู้ดูแลเด็กจัดให้ เช่น ปั่นแป้งโดว์ ร้อยลูกปัด เล่นเกมการศึกษา หรือเก็บของเล่น (8 คน) จัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะให้เด็กได้เคลื่อนไหวมือและนิ้ว (4 คน)

ขณะที่ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 2 จำนวนน้อยกว่าครึ่งจัดกิจกรรมให้เด็กได้ใช้มือในการ หยิบ จับ ขยำ ผ่านการทำกิจวัตรประจำวันหรือกิจกรรมที่ผู้ดูแลเด็กจัดให้ เช่น ปั่นแป้งโดว์ ร้อยลูกปัด เล่นเกมการศึกษา หรือเก็บของเล่น (4 คน) จัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะให้เด็กได้เคลื่อนไหวมือและนิ้ว (2 คน) ให้เด็กฝึกลากเส้น ระบายสี (2 คน) และ ให้เด็กเล่นทราย (1 คน)

1.1.2) การใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ พบว่า

ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 1 เกือบทุกคนพาเด็กออกไปเล่นสนาม (8 คน) ฝึกเด็กกระโดดทรงตัว (4 คน) และ พาเด็กออกกำลังกายตอนเช้า (3 คน) ตามลำดับ สอดคล้องกับผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 2 ที่ส่วนใหญ่ส่งเสริมด้วยการให้เด็กทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ (6 คน) พาเด็กเล่นสนาม (4 คน) และ ฝึกเด็กกระโดดทรงตัว (2 คน) เท่ากันกับ การพาเด็กออกกำลังกายตอนเช้า (2 คน)

1.1.3) การมีร่างกายเจริญเติบโตและสุขภาพดี พบว่า

ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 1 ส่วนใหญ่ส่งเสริมให้เด็กเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ด้วยการพูดคุย การจัดกิจกรรม การเล่านิทาน (7 คน) พูดคุยและสาธิตวิธีการเล่นสนามอย่างปลอดภัย (3 คน) และตรวจสุขภาพร่างกายเด็กตอนเช้า (2 คน) ตามลำดับ

ขณะที่ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 2 น้อยกว่าครึ่งที่ส่งเสริมให้เด็กเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ (3 คน) เท่ากันกับ การตรวจสุขภาพร่างกายเด็กตอนเช้า (3 คน) และ พูดคุยและสาธิตวิธีการเล่นสนามอย่างปลอดภัย (1 คน)

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน องค์ประกอบด้านสุขภาพและร่างกาย

รายการ	ระดับการปฏิบัติ (n=175)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน			
1.1 ด้านสุขภาพและร่างกาย	4.68	0.55	มากที่สุด
1.1.1 การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก	4.66	0.59	มากที่สุด
1) การจัดกิจกรรมฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อมือ	4.79	0.52	มากที่สุด
2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการประสานสัมพันธ์ระหว่าง มือ-ตา	4.53	0.65	มากที่สุด
1.1.2 การใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่	4.55	0.67	มากที่สุด
1) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย	4.66	0.62	มากที่สุด
2) การจัดกิจกรรมฝึกการทรงตัว	4.45	0.72	มาก
1.1.3 การมีร่างกายเจริญเติบโตและสุขภาพดี	4.84	0.38	มากที่สุด
1) การส่งเสริมสุขภาพและร่างกายให้แข็งแรง	4.96	0.20	มากที่สุด
2) การสอนให้ดูแลความปลอดภัยของตนเอง	4.73	0.57	มากที่สุด

1.2) ด้านอารมณ์และสังคม

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบย่อย โดยองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด คือ การส่งเสริมการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน ($\bar{X} = 4.86$) รองลงคือ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.83$) และการรับรู้และแสดงออกทางอารมณ์ ($\bar{X} = 4.65$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า ประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด คือ การฝึกให้เด็กดูแลรักษาความสะอาดของร่างกายตนเอง ($\bar{X} = 4.89$) และประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ การส่งเสริมความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ($\bar{X} = 4.63$)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้

1.2.1) การรับรู้และแสดงออกทางอารมณ์ พบว่า

ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 1 จำนวนน้อยกว่าครึ่งให้เด็กแยกตัวออกจากเพื่อนเมื่อเด็กทะเลาะกัน จนกระทั่งเด็กมีอารมณ์เย็นลงทั้งสองฝ่าย ผู้ดูแลเด็กจึงพูดคุยสอบถามถึงสาเหตุของปัญหาและความรู้สึกของแต่ละคน (4 คน) ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ลักษณะอารมณ์และพฤติกรรมที่เหมาะสมผ่าน สื่อ นิทาน การ์ตูน และผู้ดูแลเด็กจะมีการบอกชื่ออารมณ์หรือความรู้สึกที่

เด็กหรือผู้ดูแลเด็กแสดงออกมาทุกครั้งเมื่อมีโอกาสดังกล่าว (2 คน) และ ร้องเพลงหรือทำกิจกรรมนันทนาการ ให้เด็กรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน (1 คน)

ขณะที่ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 2 จำนวนน้อยกว่าครั้งที่ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ลักษณะอารมณ์และพฤติกรรมที่เหมาะสมผ่าน สื่อ นิทาน การ์ตูน และผู้ดูแลเด็กจะมีการบอกชื่ออารมณ์หรือความรู้สึกที่เด็กหรือผู้ดูแลเด็กแสดงออกมาทุกครั้งเมื่อมีโอกาสดังกล่าว (3 คน) ให้เด็กแยกตัวออกจากเพื่อนเมื่อเด็กทะเลาะกัน จนกระทั่งเด็กมีอารมณ์เย็นลงทั้งสองฝ่าย ผู้ดูแลเด็กจึงพูดคุยสอบถามถึงสาเหตุของปัญหาและความรู้สึกของแต่ละคน (1 คน) เท่ากันกับ การร้องเพลงหรือทำกิจกรรมนันทนาการ ให้เด็กรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน (1 คน)

1.2.2) การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น พบว่า

ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 1 ทุกคนสนับสนุนให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน เช่น เล่นตามมุม เล่นเกม ร่วมฟังและพูดคุยเกี่ยวกับนิทาน หรือประสบการณ์ที่ได้รับ โดยผู้ดูแลเด็กทำการตั้งข้อตกลงร่วมกับเด็กก่อนเริ่มกิจกรรมทุกครั้ง และส่งเสริมให้เด็กแบ่งปันของเล่นหรือสิ่งของ รวมถึงการใช้คำว่า ขอบคุณ และขอโทษ (3 คน) สอดคล้องกับผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 2 ทุกคน ที่สนับสนุนให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน เช่น เล่นตามมุม เล่นเกม ร่วมฟังและพูดคุยเกี่ยวกับนิทาน หรือประสบการณ์ที่ได้รับ โดยผู้ดูแลเด็กทำการตั้งข้อตกลงร่วมกับเด็กก่อนเริ่มกิจกรรมทุกครั้ง

1.2.3) การช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน พบว่า

ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 1 ทุกคนส่งเสริมให้เด็กช่วยเหลือตนเอง เช่น รับประทานอาหาร ถอด-ใส่ถุงเท้า รองเท้า กางเกงและเสื้อ เก็บที่นอน เข้าห้องน้ำ โดยผู้ดูแลเด็กคอยสังเกต ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด (9 คน) พยายามให้เด็กจดจำสิ่งของของตนเองและรับผิดชอบเก็บเข้าที่ รวมถึงการให้เด็กเลิกใช้ขวดนมและผ้าอ้อมสำเร็จรูปด้วยการพาเด็กเข้าห้องน้ำเป็นเวลา (3 คน) และส่งเสริมให้เด็กดูแลความสะอาดของตนเอง เช่น ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร ล้างมือหลังเข้าห้องน้ำและเล่นสนาม (1 คน)

ขณะที่ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 2 จำนวนครึ่งหนึ่งส่งเสริมให้เด็กช่วยเหลือตนเอง เช่น รับประทานอาหาร ถอด-ใส่ถุงเท้า รองเท้า กางเกงและเสื้อ เก็บที่นอน เข้าห้องน้ำ โดยผู้ดูแลเด็กคอยสังเกต ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด (5 คน) พยายามให้เด็กจดจำสิ่งของของตนเองและรับผิดชอบเก็บเข้าที่ รวมถึงการให้เด็กเลิกใช้ขวดนมและผ้าอ้อมสำเร็จรูปด้วยการพาเด็กเข้าห้องน้ำเป็นเวลา (2 คน) เท่ากันกับ ส่งเสริมให้เด็กดูแลความสะอาดของตนเอง เช่น ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร ล้างมือหลังเข้าห้องน้ำและเล่นสนาม (2 คน)

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน องค์ประกอบด้านอารมณ์และสังคม

รายการ	ระดับการปฏิบัติ (n=175)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน			
1.2 ด้านอารมณ์และสังคม	4.78	0.48	มากที่สุด
1.2.1 การรับรู้และแสดงออกทางอารมณ์	4.65	0.59	มากที่สุด
1) การส่งเสริมให้เข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง	4.66	0.60	มากที่สุด
2) การส่งเสริมความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง	4.63	0.58	มากที่สุด
1.2.2 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	4.83	0.40	มากที่สุด
1) การสนับสนุนให้เด็กเล่น และกิจกรรมร่วมกับเพื่อน	4.82	0.43	มากที่สุด
2) การฝึกเด็กให้รู้จักการรอคอย	4.85	0.42	มากที่สุด
1.2.3 การช่วยเหลือตนเองใน กิจกรรมประจำวัน	4.86	0.45	มากที่สุด
1) การฝึกให้เด็กทำกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง	4.83	0.49	มากที่สุด
2) การฝึกให้เด็กดูแลรักษาความสะอาดของร่างกายตนเอง	4.89	0.41	มากที่สุด

1.3) ด้านภาษาและการสื่อสาร

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การส่งเสริมการพูดเพื่อสื่อความหมาย มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{X} = 4.66$) รองลงมาคือ การเข้าใจความหมายของภาษา ($\bar{X} = 4.63$) และมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสอยู่ในระดับมาก 1 องค์ประกอบย่อย คือการสร้างสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมาย ($\bar{X} = 4.45$) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า ประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด คือ การกระตุ้นให้เด็กใช้ภาษาพูดเพื่อบอกความต้องการของตนเอง ($\bar{X} = 4.73$) ส่วนประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ การจัดกิจกรรมให้เด็กได้ขีดเขียนตามความคิด ($\bar{X} = 4.30$)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้

1.3.1) การเข้าใจความหมายของภาษา พบว่า

ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 1 ส่วนใหญ่สอนคำศัพท์ต่าง ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้บัตรภาพและท่าทางประกอบ (7 คน) รองลงมาคือ แก้อคำที่เด็กพูดผิด ให้เด็กทันทืที่ผู้ดูแลเด็กได้ยิน (3 คน) และสอนเกี่ยวกับพยัญชนะและสระ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้แก่เด็กก่อนเข้าสู่โรงเรียนอนุบาล (1 คน) สอดคล้องกับผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 2 ที่ส่วนใหญ่

สอนคำศัพท์ต่าง ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้บัตรภาพและทำท่าทางประกอบ (5 คน) รองลงมาคือ สอนเกี่ยวกับพยัญชนะและสระ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้แก่เด็กก่อนเข้าสู่โรงเรียนอนุบาล (1 คน)

1.3.2) การพูดเพื่อสื่อความหมาย พบว่า

ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 1 จำนวนไม่ถึงครึ่งที่เปิดโอกาสให้เด็กออกมาเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับประสบการณ์ที่เด็กพบเจอในแต่ละวันให้เพื่อนฟังในตอนเช้า (4 คน) เปิดโอกาสให้เด็กพูดคุยกัยถามเกี่ยวกับนิทาน (3 คน) และมีการพูดคุยกัยถามเด็กเป็นรายบุคคลหลังจบกิจกรรมเสริมประสบการณ์ (1 คน)

ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 2 บางคนที่เปิดโอกาสให้เด็กออกมาเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับประสบการณ์ที่เด็กพบเจอในแต่ละวันให้เพื่อนฟังในตอนเช้า (2 คน) และเปิดโอกาสให้เด็กพูดคุยกัยถามเกี่ยวกับนิทาน (1 คน)

1.3.3) การสร้างสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมาย พบว่า

ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 1 ทุกคนจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์การเขียนที่หลากหลาย เช่น สีไม้ สีเทียน กรรไกร กาว กระดาษ และอุปกรณ์ตกแต่ง เพื่อให้เด็กเลือกใช้อย่างอิสระในเวลาว่างหรือกิจกรรมศิลปะ และสนับสนุนให้เด็กวาดภาพทั้งจากความคิดตนเองหรือวาดภาพโดยมีตัวแบบแล้วออกมาเล่าเกี่ยวกับผลงานของตน (2 คน) สอดคล้องกับผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 2 ทุกคน จัดเตรียมสื่ออุปกรณ์การเขียนที่หลากหลาย เช่น สีไม้ สีเทียน กรรไกร กาว กระดาษ และอุปกรณ์ตกแต่ง เพื่อให้เด็กเลือกใช้อย่างอิสระในเวลาว่างหรือกิจกรรมศิลปะ

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน องค์ประกอบด้านภาษาและการสื่อสาร

รายการ	ระดับการปฏิบัติ (n=175)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน			
1.3 ด้านภาษาและการสื่อสาร	4.58	0.69	มากที่สุด
1.3.1 การเข้าใจความหมายของภาษา	4.63	0.68	มากที่สุด
1) การส่งเสริมให้เด็กรู้จักคำศัพท์	4.63	0.70	มากที่สุด
2) การส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับคำศัพท์	4.63	0.66	มากที่สุด

ตารางที่ 15 (ต่อ) ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน องค์ประกอบด้านภาษาและการสื่อสาร

รายการ	ระดับการปฏิบัติ (n=175)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.3.2 การพูดเพื่อสื่อความหมาย	4.66	0.65	มากที่สุด
1) การกระตุ้นให้เด็กใช้ภาษาพูดเพื่อบอกความต้องการของตนเอง	4.73	0.59	มากที่สุด
2) การเปิดโอกาสให้เด็กใช้ภาษาพูดเพื่อแสดงความคิด	4.61	0.70	มากที่สุด
1.3.3 การสร้างสัญลักษณ์ เพื่อสื่อความหมาย	4.45	0.75	มาก
1) การจัดสื่ออุปกรณ์การเขียนที่หลากหลาย	4.61	0.68	มากที่สุด
2) การจัดกิจกรรมให้เด็กได้ขีดเขียนตามความคิด	4.30	0.82	มาก

1.4) ด้านสติปัญญา

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ โดยองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงที่สุดเท่ากัน 2 องค์ประกอบย่อย คือ การส่งเสริมความรู้ทางคณิตศาสตร์ ($\bar{X} = 4.49$) และ การแสดงออกทางความคิด ($\bar{X} = 4.49$) รองลงมาคือ วิธีการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า ประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงที่สุด คือ การเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.65$) ส่วนประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ การเตรียมสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเล่นเลียนแบบ ($\bar{X} = 4.29$)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้

1.4.1) ความรู้ทางคณิตศาสตร์ พบว่า

ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 1 ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับจำนวน สี การจำแนก และรูปทรงผ่านการใช้สื่อที่เด็กสามารถหยิบจับได้ เช่น บัตรภาพ บล็อกไม้ ผลไม้จำลอง (6 คน) และจัดหาภาพตัดต่อที่หลากหลายให้เด็กเล่น (2 คน)

ขณะที่ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 2 จำนวนไม่ถึงครึ่งที่จัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับจำนวน สี การจำแนก และรูปทรงผ่านการใช้สื่อที่เด็กสามารถหยิบจับได้ เช่น บัตรภาพ บล็อกไม้ ผลไม้จำลอง (4 คน) มีการเปิดวิดีโอจากสื่อออนไลน์ในการสอนเด็กเรื่องตัวเลข (2 คน) และจัดหาภาพตัดต่อที่หลากหลายให้เด็กเล่น (1 คน)

1.4.2) วิธีการเรียนรู้ พบว่า

ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 1 ทุกคน ชักชวนให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสเพื่อสำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ทั้งในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ และช่วงเวลาที่ผู้ดูแลเด็กเห็นว่า เป็นโอกาสในการเรียนรู้ของเด็ก และมีการพูดคุยกับเด็กถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ในแต่ละครั้ง นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมวิธีการเรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการให้แก่เด็ก (1 คน) สอดคล้องกับผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 2 ทุกคนชักชวนให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสเพื่อสำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ทั้งในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ และช่วงเวลาที่ผู้ดูแลเด็กเห็นว่า เป็นโอกาสในการเรียนรู้ของเด็ก และมีการพูดคุยกับเด็กถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ในแต่ละครั้ง เช่นกัน

1.4.3) การแสดงออกทางความคิด พบว่า

ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 1 ส่วนใหญ่ใช้การตั้งคำถามกระตุ้นให้เด็กคิด และให้เวลาเด็กในการแก้ปัญหา โดยผู้ดูแลเด็กคอยสังเกต ให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือเมื่อจำเป็น (5 คน) ส่งเสริมให้เด็กได้คิดและแสดงออกตามจินตนาการผ่านกิจกรรมแบบผู้นำผู้ตาม (3 คน) และให้เด็กวาดภาพตามจินตนาการและพูดคุยเกี่ยวกับภาพที่เด็กวาด (1 คน) สอดคล้องกับผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 2 ที่ส่วนใหญ่ใช้การตั้งคำถามกระตุ้นให้เด็กคิดและให้เวลาเด็กในการแก้ปัญหา โดยผู้ดูแลเด็ก คอยสังเกต ให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือเมื่อจำเป็น (5 คน) ส่งเสริมให้เด็กได้คิดและแสดงออกตามจินตนาการผ่านกิจกรรมแบบผู้นำผู้ตาม (2 คน) และให้เด็กวาดภาพตามจินตนาการและพูดคุยเกี่ยวกับภาพที่เด็กวาด (1 คน)

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รายการ	ระดับการปฏิบัติ (n=175)		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. การส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน			
1.4 ด้านสติปัญญา	4.43	0.78	มาก
1.4.1 ความรู้ทางคณิตศาสตร์	4.49	0.76	มาก
1) การส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับบมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน	4.61	0.68	มากที่สุด
2) การจัดหาสื่อหรือของเล่นส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับบมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์	4.37	0.83	มาก

ตารางที่ 16 (ต่อ) ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน องค์ประกอบด้านสติปัญญา

รายการ	ระดับการปฏิบัติ (n=175)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.4.2 วิธีการเรียนรู้	4.32	0.82	มาก
1) การจัดกิจกรรมให้เด็กได้สำรวจสิ่งต่างๆ รอบตัวโดยใช้ประสาทสัมผัสที่หลากหลาย	4.37	0.78	มาก
2) การเตรียมสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเล่นเลียนแบบ	4.29	0.86	มาก
1.4.3 การแสดงออกทางความคิด	4.49	0.77	มาก
1) การเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน	4.65	0.60	มากที่สุด
2) การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ	4.33	0.94	มาก

2.2.2 ด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ การสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง การสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็ก และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (ตารางที่ 17 - ตารางที่ 19) มีรายละเอียดดังนี้

2.1) การสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบย่อย โดยองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุดคือ การวางแผนร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการช่วยเหลือเด็กในการปรับตัว ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมาคือ การให้คำแนะนำเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า ประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด คือ การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองพูดคุยเกี่ยวกับความกังวลใจที่มีต่อการปรับตัวของเด็กในการเรียนชั้นอนุบาล ($\bar{X} = 4.20$) ส่วนประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือเด็กในระยะเชื่อมต่อทางการศึกษา ($\bar{X} = 3.63$)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้

2.1.1) การให้คำแนะนำเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล พบว่า

ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 1 ส่วนใหญ่ช่วยจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาลที่มีประโยชน์ต่อผู้ปกครอง เช่น ความแตกต่างระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กและโรงเรียนอนุบาลในเรื่องของ กิจกรรม ตารางเวลา ภาระงาน และความรับผิดชอบของเด็ก รวมถึงการแนะนำโรงเรียนอนุบาลที่อยู่บริเวณใกล้เคียงสถานรับเลี้ยงเด็กหรือบ้าน (6 คน) มีการแลกเปลี่ยน

ข้อมูลกับผู้ปกครองเกี่ยวกับ กิจกรรม พัฒนาการ และประสบการณ์การเรียนรู้ที่เด็กได้รับ ผ่านการพูดคุยแบบส่วนตัวและทางจดหมาย (2 คน) และจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับ หลักสูตรของโรงเรียนอนุบาล และความคาดหวังของครูอนุบาล 1 ที่มีต่อเด็กเข้าใหม่ (1 คน)

ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 2 จำนวนไม่ถึงครึ่งที่ช่วยจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับ โรงเรียนอนุบาลที่มีประโยชน์ต่อผู้ปกครอง เช่น ความแตกต่างระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กและโรงเรียน อนุบาลในเรื่องของ กิจกรรม ตารางเวลา ภาระงาน และความรับผิดชอบของเด็ก รวมถึง การแนะนำโรงเรียนอนุบาลที่อยู่บริเวณใกล้เคียงสถานรับเลี้ยงเด็กหรือบ้าน (3 คน) มีการแลกเปลี่ยน ข้อมูลกับผู้ปกครองเกี่ยวกับ กิจกรรม พัฒนาการ และประสบการณ์การเรียนรู้ที่เด็กได้รับ ผ่านการพูดคุยแบบส่วนตัวและทางจดหมาย (2 คน) เท่ากันกับ จัดประชุมผู้ปกครองเพื่อให้ความรู้ เกี่ยวกับหลักสูตรของโรงเรียนอนุบาล และความคาดหวังของครูอนุบาล 1 ที่มีต่อเด็กเข้าใหม่ (2 คน)

2.1.2) การวางแผนร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการช่วยเหลือเด็ก ในการปรับตัว พบว่า

ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 1 ส่วนใหญ่พูดคุยกับผู้ปกครองเป็นรายบุคคล เกี่ยวกับพัฒนาการและการส่งเสริมเด็กให้พร้อมสำหรับการเข้าโรงเรียนอนุบาล พร้อมทั้งส่ง แบบบันทึกพัฒนาการความพร้อมทางการเรียนให้ผู้ปกครอง เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้ปกครองช่วยพัฒนา ความพร้อมทางการเรียนของเด็กขณะอยู่ที่บ้าน (7 คน) ช่วยคลายความกังวลใจของผู้ปกครองที่มีต่อ การเข้าสู่โรงเรียนอนุบาลของเด็กด้วยการให้กำลังใจ และสร้างความมั่นใจแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับ ความสามารถในการปรับตัวของเด็ก (3 คน) สอดคล้องกับผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 2 ที่ส่วนใหญ่พูดคุยกับ ผู้ปกครองเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับพัฒนาการและการส่งเสริมเด็กให้พร้อมสำหรับการเข้าโรงเรียน อนุบาล พร้อมทั้งส่งแบบบันทึกพัฒนาการความพร้อมทางการเรียนให้ผู้ปกครอง เพื่อเป็นข้อมูล ให้ผู้ปกครองช่วยพัฒนาความพร้อมทางการเรียนของเด็กขณะอยู่ที่บ้าน (5 คน) ช่วยคลายความกังวล ของผู้ปกครองที่มีต่อการเข้าสู่โรงเรียนอนุบาลของเด็กด้วยการให้กำลังใจ และสร้างความมั่นใจ แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัวของเด็ก (5 คน) และไม่มีการทำงานร่วมกับ ผู้ปกครองในประเด็นนี้ (1 คน)

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา องค์ประกอบการสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง

รายการ	ระดับการปฏิบัติ (n=175)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
2. การสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา			
2.1 การสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง	3.98	1.11	มาก
2.1.1 การให้คำแนะนำเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล	3.97	1.11	มาก
1) การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอนในโรงเรียนอนุบาล	3.87	1.11	มาก
2) การให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกโรงเรียนอนุบาลที่มีคุณภาพแก่เด็ก	3.70	1.20	มาก
3) การสื่อสารเกี่ยวกับความคาดหวังของครูอนุบาลที่มีต่อความพร้อมของเด็ก	4.19	1.02	มาก
4) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมประจำวันของเด็กในโรงเรียนอนุบาล	4.09	1.14	มาก
2.1.2 การวางแผนร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการช่วยเหลือเด็กในการปรับตัว	4.00	1.11	มาก
1) การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองพูดคุยเกี่ยวกับ ความกังวลใจที่มีต่อการปรับตัวของเด็กในการเรียนชั้นอนุบาล	4.20	1.01	มาก
2) การจัดหาข้อมูลสนับสนุนผู้ปกครองเกี่ยวกับการช่วยเหลือเด็กในการปรับตัว	3.97	1.08	มาก
3) การให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการสร้างทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียนอนุบาลให้แก่เด็ก	4.19	1.03	มาก
4) การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือเด็กในระยะเชื่อมต่อทางการศึกษา	3.63	1.30	มาก

2.2) การสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็ก

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบย่อย โดยองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงที่สุดเท่ากัน 2 องค์ประกอบย่อย คือ การสร้างความคุ้นเคยกับโรงเรียน (\bar{X} = 3.80) และ การทำงานร่วมกันระหว่างผู้ดูแลเด็กและครูอนุบาล (\bar{X} = 3.80) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า ประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงที่สุด คือ การส่งต่อข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กให้ครูอนุบาล (\bar{X} = 4.07) และประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ การพาเด็กเยี่ยมชมสถานที่ต่าง ๆ ในโรงเรียนอนุบาล (\bar{X} = 3.58)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้

2.2.1) การสร้างความคุ้นเคยกับโรงเรียนอนุบาล พบว่า

ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 1 จำนวนไม่ถึงครึ่งที่พูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับกิจกรรมหรือสิ่งที่น่าสนใจในโรงเรียนอนุบาลเช่น การไปทัศนศึกษา การใช้ห้องคอมพิวเตอร์ และการได้เจอเพื่อนหลายคน ผู้ดูแลเด็ก (3 คน) เท่ากันกับ เปิดวิดีโอทัศน์ รูปภาพให้เด็กดู หรือเล่านิทานให้เด็กฟังเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล (3 คน) และพาเด็กไปนั่งเล่นในห้องอนุบาลเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับห้องเรียนอนุบาล (3 คน) สอดคล้องกับผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 2 จำนวนไม่ถึงครึ่งที่พูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับกิจกรรมหรือสิ่งที่น่าสนใจในโรงเรียนอนุบาลเช่น การไปทัศนศึกษา การใช้ห้องคอมพิวเตอร์ และการได้เจอเพื่อนหลายคน ผู้ดูแลเด็ก (3 คน) เปิดวิดีโอทัศน์ รูปภาพให้เด็กดู หรือเล่านิทานให้เด็กฟังเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล (1 คน) และพาเด็กไปนั่งเล่นในห้องอนุบาลเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับห้องเรียนอนุบาล (1 คน)

2.2.2) การทำงานร่วมกันระหว่างผู้ดูแลเด็กและครูอนุบาล พบว่า

ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 1 ส่วนใหญ่ส่งต่อข้อมูลเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว พฤติกรรม และพัฒนาการของเด็กให้แก่ครูอนุบาล ผ่านการพูดคุย แบบบันทึกพฤติกรรมและพัฒนาการหรือสมุดพก (6 คน) โดยไม่มีการทำงานร่วมกับครูอนุบาลเนื่องจากสถานรับเลี้ยงเด็กไม่เปิดสอนชั้นอนุบาล (3 คน) และมีการพูดคุยกับครูอนุบาลเพื่อทำความเข้าใจในความคาดหวังของครูอนุบาล (1 คน)

ขณะที่ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 2 จำนวนไม่ถึงครึ่งที่ส่งต่อข้อมูลเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว พฤติกรรม และพัฒนาการของเด็กให้แก่ครูอนุบาล ผ่านการพูดคุย แบบบันทึกพฤติกรรมและพัฒนาการหรือสมุดพก (4 คน) รองลงมาคือ ไม่มีการทำงานร่วมกับครูอนุบาลเนื่องจากสถานรับเลี้ยงเด็กไม่เปิดสอนชั้นอนุบาล (3 คน) และส่งต่อข้อมูลเบื้องต้นของเด็กเพียงเล็กน้อยลงในใบสมัครโรงเรียนอนุบาล (1 คน)

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา องค์ประกอบการสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็ก

รายการ	ระดับการปฏิบัติ (n=175)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
2. การสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา			
2.2. การสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็ก	3.80	1.37	มาก
2.2.1 การสร้างความคุ้นเคยกับโรงเรียนอนุบาล	3.80	1.35	มาก
1) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมในโรงเรียนอนุบาลแก่เด็ก	3.75	1.26	มาก
2) การพาเด็กเยี่ยมชมสถานที่ต่างๆ ในโรงเรียนอนุบาล	3.58	1.48	มาก
3) การเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนอนุบาล	3.80	1.50	มาก
4) การจำลองการจัดกิจกรรม หรือสภาพแวดล้อมในห้องเรียนอนุบาลให้แก่เด็ก	4.06	1.17	มาก
2.2.2 การทำงานร่วมกันระหว่างผู้ดูแลเด็กและครูอนุบาล	3.80	1.40	มา
1) การส่งต่อข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กให้ครูอนุบาล	4.07	1.27	มาก
2) การแลกเปลี่ยนข้อมูลกับครูอนุบาลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในสถานรับเลี้ยงเด็กและโรงเรียนอนุบาล	3.65	1.43	มาก
3) การสื่อสารกับครูอนุบาลเกี่ยวกับข้อมูลของเด็กและครอบครัว	3.85	1.39	มาก
4) การสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ดูแลเด็กและครูอนุบาล	3.63	1.50	มาก

2.3) การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบย่อย โดยองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด คือ การสะท้อนคิดและประเมินการปฏิบัติของตนเองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{X} = 3.89$) รองลงมาคือ การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา ($\bar{X} = 3.83$) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า ประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด คือ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.17$) ส่วนประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ การศึกษาดูงานเกี่ยวกับการดำเนินงานในสถานรับเลี้ยงเด็ก ($\bar{X} = 3.54$)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้

2.3.1) การสะท้อนคิดและประเมินการปฏิบัติของตนเอง พบว่า

ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 1 จำนวนไม่ถึงครึ่งที่จัดประชุมหรือพูดคุยด้วยตนเองเพื่อปรึกษาและแลกเปลี่ยนวิธีการเตรียมความพร้อมเด็กเข้าสู่โรงเรียนอนุบาล (4 คน) ไม่มีการสะท้อนคิดและประเมินการปฏิบัติของตนเองเกี่ยวกับประสบการณ์การสร้างรอย

เชื่อมต่อทางการศึกษา แต่มีการสะท้อนการปฏิบัติงานการสอนเป็นประจำ (3 คน) และมีประเมินการปฏิบัติของตนเองในการเตรียมเด็กเข้าสู่ชั้นอนุบาลจากการติดตามเด็กที่จบไปแล้ว (1 คน) แตกต่างจากผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 2 ที่ส่วนใหญ่ไม่มีการสะท้อนคิดและประเมินการปฏิบัติของตนเองเกี่ยวกับประสบการณ์การสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา แต่มีการสะท้อนการปฏิบัติงานการสอนเป็นประจำ (7 คน) และมีการประเมินการปฏิบัติของตนเองในการเตรียมเด็กเข้าสู่ชั้นอนุบาลจากการติดตามเด็กที่จบไปแล้ว (1 คน)

2.3.2) การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาพบว่า

ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 1 ส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าอบรมเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลเนื่องจากไม่มีการจัดอบรมในหัวข้อดังกล่าว แต่เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และการจัดการเรียนรู้ทั่ว ๆ ไป (6 คน) นอกจากนี้ยังไม่มีการปฏิบัติการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา (1 คน) เท่ากันกับสืบหาข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมทางการเรียนให้แก่เด็กจากสื่อออนไลน์ (1 คน)

ขณะที่ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 2 จำนวนไม่ถึงครึ่งที่ไม่ได้เข้าอบรมเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลเนื่องจากไม่มีการจัดอบรมในหัวข้อดังกล่าว แต่เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และการจัดการเรียนรู้ทั่ว ๆ ไป (4 คน) เท่ากันกับ ไม่มีการปฏิบัติการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา (4 คน) และมีการสืบหาข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมทางการเรียนให้แก่เด็กจากสื่อออนไลน์ (1 คน)

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา องค์ประกอบการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

รายการ	ระดับการปฏิบัติ (n=175)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
2. การสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา			
2.3. การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง	3.85	1.19	มาก
2.3.1 การสะท้อนคิดและประเมินการปฏิบัติของตนเอง	3.89	1.15	มาก
1) การร่วมสะท้อนคิดกับเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับประสบการณ์ หรือความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา	3.87	1.22	มาก

ตารางที่ 19 (ต่อ) ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา ในองค์ประกอบการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

รายการ	ระดับการปฏิบัติ (n=175)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
2) การประเมินการปฏิบัติของตนเองเกี่ยวกับความสำเร็จในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา	3.89	1.14	มาก
3) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับครอบครัวของเด็กเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา	3.93	1.11	มาก
4) การพูดคุยกับเด็กที่จบไปแล้วเกี่ยวกับความรู้สึก และประสบการณ์ในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา	3.83	1.13	มาก
2.3.2 การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา	3.83	1.22	มาก
1) การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น การอ่านหนังสือ การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ	4.17	1.05	มาก
2) การเข้ารับการอบรม ร่วมสัมมนาหรือเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ	3.86	1.23	มาก
3) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เกี่ยวข้อง 4) การศึกษาดูงาน	3.75	1.22	มาก
เกี่ยวกับการดำเนินงานในสถานรับเลี้ยงเด็ก	3.54	1.38	มาก

2.3 การวิเคราะห์บทบาทผู้ดูแลเด็ก ในแต่ละสังกัด

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ข้อ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทผู้ดูแลเด็กในแต่ละสังกัด โดยภาพรวม และการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทผู้ดูแลเด็ก ในแต่ละสังกัด เป็นรายด้าน ดังนี้

2.3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อ

ทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล ในแต่ละสังกัด โดยภาพรวม พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 1 สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ($\bar{X} = 4.78$) และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2 สังกัด โดยสังกัดที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงที่สุด คือ กรมกิจการเด็กและเยาวชน ($\bar{X} = 4.14$) รองลงมาคือ สังกัดสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร ($\bar{X} = 4.06$) (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลแต่ละสังกัด โดยภาพรวม

รายการ	ระดับการปฏิบัติ (n=175)								
	สำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน			สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร			กรมกิจการเด็ก และเยาวชน		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการส่งเสริมความพร้อม ทางการเรียน	4.78	0.42	มากที่สุด	4.49	0.65	มาก	4.63	0.69	มากที่สุด
2. ด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อ ทางการศึกษา	4.49	0.71	มาก	3.62	1.30	มาก	3.64	1.29	มาก
รวม	4.64	0.57	มากที่สุด	4.06	0.98	มาก	4.14	0.99	มาก

2.3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล ในแต่ละสังกัด เป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

1) ด้านการส่งเสริมความพร้อมการเรียนรู้ พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 2 สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.78$) รองลงมาคือ สังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน ($\bar{X} = 4.63$) และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 1 สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร ($\bar{X} = 4.49$) (ตารางที่ 21) เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบเป็นดังนี้

1.1) ด้านสุขภาพและร่างกาย พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกสังกัด โดยสังกัดที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงที่สุดคือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ($\bar{X} = 4.82$) รองลงมาคือ สังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน ($\bar{X} = 4.73$) และ สังกัดสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร ($\bar{X} = 4.55$) ตามลำดับ

1.2) ด้านอารมณ์และสังคม พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกสังกัด โดยสังกัดที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงที่สุดคือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ($\bar{X} = 4.88$) รองลงมาคือ สังกัดสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร ($\bar{X} = 4.76$) และ สังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน ($\bar{X} = 4.72$) ตามลำดับ

1.3) ด้านภาษาและการสื่อสาร พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 2 สังกัด โดย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีค่าเฉลี่ย

คะแนนการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{X} = 4.76$) รองลงมาคือ สังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน ($\bar{X} = 4.60$) และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 1 สังกัด คือ สังกัดสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร ($\bar{X} = 4.44$)

1.4) ด้านสติปัญญา พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 1 สังกัด คือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ($\bar{X} = 4.68$) และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2 สังกัด โดย สังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{X} = 4.46$) รองลงมาคือ สังกัดสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร ($\bar{X} = 4.22$)

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน ในแต่ละสังกัด เป็นรายด้าน

รายการ	ระดับการปฏิบัติ (n=175)								
	สำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน			สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร			กรมกิจการเด็ก และเยาวชน		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.ด้านการส่งเสริมความพร้อม ทางการเรียน	4.78	0.42	มากที่สุด	4.49	0.65	มาก	4.63	0.69	มากที่สุด
1.1 ด้านสุขภาพและร่างกาย	4.82	0.40	มากที่สุด	4.55	0.59	มากที่สุด	4.73	0.56	มากที่สุด
1.2 ด้านอารมณ์และสังคม	4.88	0.32	มากที่สุด	4.76	0.45	มากที่สุด	4.72	0.59	มากที่สุด
1.3 ด้านภาษาและการสื่อสาร	4.76	0.45	มากที่สุด	4.44	0.74	มาก	4.60	0.76	มากที่สุด
1.4 ด้านสติปัญญา	4.68	0.52	มากที่สุด	4.22	0.84	มาก	4.46	0.82	มาก

2) ด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2 สังกัด โดย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{X} = 4.49$) รองลงมาคือ สังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน ($\bar{X} = 3.64$) และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 1 สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร ($\bar{X} = 3.46$) (ตารางที่ 22) เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ เป็นดังนี้

2.1) การสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกสังกัด โดยสังกัดที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด คือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ($\bar{X} = 4.48$) รองลงมาคือ สังกัดสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร ($\bar{X} = 3.71$) และ สังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน ($\bar{X} = 3.67$) ตามลำดับ

2.2) การสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็ก พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 1 สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

ส่งเสริมการศึกษาเอกชน ($\bar{X} = 4.59$) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 1 สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร ($\bar{X} = 3.52$) และ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 1 สังกัด ได้แก่ สังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน ($\bar{X} = 3.26$)

2.3) การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติอยู่ในระดับอยู่ในระดับมาก 2 สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมาคือ สังกัดสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร ($\bar{X} = 3.65$) และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 1 สังกัด ได้แก่ สังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน ($\bar{X} = 3.44$)

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทของผู้ดูแลเด็กด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา ในแต่ละสังกัด เป็นรายด้าน

รายการ	ระดับการปฏิบัติ (n=175)								
	สำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน			สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร			กรมกิจการเด็ก และเยาวชน		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
2. ด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา	4.49	0.71	มาก	3.64	1.30	มาก	3.46	1.31	ปานกลาง
2.1 การสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง	4.48	0.64	มาก	3.71	1.22	มาก	3.67	1.21	มาก
2.2 การสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็ก	4.59	0.70	มากที่สุด	3.52	1.43	มาก	3.26	1.46	ปานกลาง
2.3 การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง	4.39	0.80	มาก	3.65	1.24	มาก	3.44	1.26	ปานกลาง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามในประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม รายละเอียดเป็นดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล จากแบบสอบถามผู้ดูแลเด็ก จำนวน 175 คน พบว่า ปัญหาของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา ในด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน และด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา (ตารางที่ 23) สรุปได้ดังนี้

1) ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน พบว่า ผู้ดูแลเด็กพบปัญหาในการส่งเสริมด้านภาษาและการสื่อสารมากที่สุด (12 คน) รองลงมาคือ ด้านอารมณ์และสังคม (6 คน) ด้านสุขภาพร่างกาย (4 คน) และด้านสติปัญญา (2 คน) ตามลำดับ สามารถสรุปได้ดังนี้

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ปัญหาที่ผู้ดูแลเด็กพบมากที่สุด คือ ผู้ปกครองให้เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่บ้านเป็นเวลานานทำให้เด็กมีปัญหาด้านการสื่อสารอย่างเข้าใจ (7 คน) รองลงมาคือ การขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน (3 คน) เท่ากันกับ ผู้ปกครองตามใจเด็กมากเกินไปทำให้เด็กแสดงออกทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น (3 คน)

การสัมภาษณ์ผู้ดูแลเด็กพบปัญหาเพิ่มเติม ได้แก่ ผู้ปกครองคาดหวังให้เด็กสามารถอ่านออก-เขียนได้ ก่อนเข้าโรงเรียนอนุบาล (4 คน) การเรียนแบบคละอายุของเด็กตั้งแต่ 1 - 3 ปี ทำให้ผู้ดูแลเด็กจัดกิจกรรมให้เด็กยากและไม่เต็มที่ (1 คน) และ เด็กมีปัญหาทางการเรียนรู้ (1 คน)

2) ด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา พบว่า ผู้ดูแลเด็กพบปัญหาในการสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง (37 คน) รองลงมาคือ การสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็ก (17 คน) และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (15 คน)

ข้อมูลจากแบบสอบถาม ปัญหาที่ผู้ดูแลเด็กพบมากที่สุดคือ ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการเตรียมความพร้อมแก่เด็กเพื่อปรับตัวเข้าสู่โรงเรียนอนุบาล (16 คน) รองลงมาคือ ผู้ปกครองมีความกังวลเกี่ยวกับการปรับตัวของเด็กในการเข้าโรงเรียนอนุบาล (10 คน) และหน่วยงานต้นสังกัดจัดการอบรมให้ความรู้ค่อนข้างน้อยและจำกัดจำนวนผู้เข้าอบรม (6 คน)

ปัญหาที่ผู้ดูแลเด็กพบเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ คือ การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด- 19 ทำให้ผู้ดูแลเด็กไม่สามารถเข้ารับการอบรมได้ (2 คน) เด็กมาสถานรับเลี้ยงเด็กไม่สม่ำเสมอเนื่องจากสถานรับเลี้ยงเด็กปิดชั่วคราวตามประกาศของรัฐบาล ทำให้เด็กขาดความพร้อมทางการเรียนเมื่อเข้าสู่โรงเรียนอนุบาล (1 คน) รวมถึงเด็กขาดโอกาสในการเรียนชั้นอนุบาลเนื่องจาก

ผู้ปกครองประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ (1 คน) นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเรื่องการมีแนวคิดและความเชื่อในการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนของเด็กระหว่างผู้ดูแลเด็ก (1 คน) ผู้ปกครองเป็นชาวต่างชาติทำให้เกิดปัญหาในการแลกเปลี่ยนข้อมูล และประสบการณ์เกี่ยวกับตัวเด็ก (1 คน) ครอบครัวไม่เปิดโอกาสให้เด็กอนุบาลทำกิจกรรมร่วมกับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี (1 คน) และครอบครัวเปรียบเทียบความสามารถของเด็กที่มาจากสถานรับเลี้ยงเด็กที่แตกต่างกัน (1 คน)

ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์ปัญหาที่พบในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล

ประเด็นปัญหา	ผู้ดูแลเด็ก (n=175)
1. ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน	25
การเรียนรู้แบบคล้อยอายุของเด็กตั้งแต่ 1 - 3 ปี ทำให้ผู้ดูแลเด็กจัดกิจกรรมให้เด็กยากและไม่เต็มที่	1
1.1 ด้านสุขภาพและร่างกาย	4
การขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน	3
สื่อหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการส่งเสริมกล้ามเนื้อเล็กไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก	1
1.2 ด้านอารมณ์และสังคม	6
เด็กกลัวผู้ดูแลเด็กจนไม่กล้าบอกความต้องการในการเข้าห้องน้ำ	1
ผู้ปกครองให้ความช่วยเหลือเด็กมากเกินไปทำให้เด็กขาดทักษะในการช่วยเหลือตนเอง	2
ผู้ปกครองตามใจเด็กมากเกินไปทำให้เด็กแสดงออกทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น	3
1.3 ด้านภาษาและการสื่อสาร	12
การสื่อสารกับเด็กชาวต่างชาติทำให้การจัดกิจกรรมในห้องดำเนินได้ช้าลง	1
ผู้ปกครองให้เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่บ้านเป็นเวลานานทำให้เด็กมีปัญหาด้านการสื่อสารอย่างเข้าใจ	7
การคาดหวังผู้ปกครองให้เด็กสามารถเขียนหนังสือได้ตั้งแต่อ่อนเข้าชั้นอนุบาล	4
1.4 ด้านสติปัญญา	2
สื่อหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการส่งเสริมสติปัญญามีไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก	1
เด็กมีปัญหาทางการเรียนรู้	1

ตารางที่ 23 (ต่อ) ผลการวิเคราะห์ปัญหาที่พบในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา
จากสถานรับเลี้ยงเด็ก สู่โรงเรียนอนุบาล

ประเด็นปัญหา	ผู้ดูแลเด็ก (n=175)
2. ด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา	69
2.1 การสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง	37
ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการเตรียมความพร้อมเด็กเพื่อปรับตัวเข้าสู่โรงเรียนอนุบาล	16
ผู้ปกครองมีคาดหวังให้เด็กมีความรู้ความสามารถทางวิชาการสูง	6
ผู้ปกครองมีความกังวลเกี่ยวกับการปรับตัวเข้าโรงเรียนอนุบาลของเด็ก	10
ผู้ปกครองไม่มั่นใจในการเลือกโรงเรียนให้เด็ก	3
การระบาดของไวรัสโควิด-19 ทำให้ผู้ปกครองประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ ต้องย้ายกลับภูมิลำเนา และทำให้เด็กขาดโอกาสในการเรียนชั้นอนุบาล	1
ผู้ปกครองเป็นชาวต่างชาติทำให้เกิดปัญหาในการแลกเปลี่ยนข้อมูล และประสบการณ์เกี่ยวกับตัวเด็ก	1
2.2 การสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็ก	15
เด็กไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมที่ผู้ดูแลเด็กปรับให้สอดคล้องกับโรงเรียนอนุบาล	1
เด็กกลัวการย้ายไปยังสภาพแวดล้อมใหม่ในโรงเรียนอนุบาล	5
ขาดงบประมาณในการพาเด็กออกไปเยี่ยมชมโรงเรียนอนุบาล	5
ผู้ดูแลเด็กและครูอนุบาลไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน	1
ครูอนุบาลเปรียบเทียบความสามารถของเด็กที่มาจากสถานรับเลี้ยงเด็กคนละแห่ง	
การระบาดของไวรัสโควิด-19 ทำให้เด็กมาสถานรับเลี้ยงเด็กไม่สม่ำเสมอเพราะสถานรับเลี้ยงเด็กปิดชั่วคราวตามประกาศของรัฐบาล ทำให้เด็กขาดความพร้อมทางการเรียนเมื่อเข้าสู่โรงเรียนอนุบาล	1
ผู้ดูแลเด็กที่ทำงานด้วยกันมีแนวคิดและความเชื่อในการส่งเสริมพัฒนาเด็กที่แตกต่างกัน	1
เพราะมีผู้ดูแลเด็กบางคนจบการศึกษาจากต่างประเทศ	1
2.3 การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง	17
ผู้ดูแลเด็กจัดบันทึกพัฒนาการเด็ก บันทึกการจัดกิจกรรม และประเมินตนเองไม่ละเอียด ทำให้ไม่สามารถสะท้อนปัญหาเพื่อพัฒนาตนเองได้	1
การติดต่อเพื่อติดตามข้อมูลเด็กที่จบไปทำได้ยาก ไม่สามารถติดตามพัฒนาการเด็กได้	4
หน่วยงานต้นสังกัดการอบรมให้ความรู้ค่อนข้างน้อย และจำกัดผู้เข้าอบรม	4
การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้ผู้ดูแลเด็กไม่สามารถไปเข้ารับการอบรมได้	2
หน่วยงานต้นสังกัดการอบรมให้ความรู้ค่อนข้างน้อยและจำกัดจำนวนผู้เข้าอบรม	6

3.2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ผู้ดูแลเด็กให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล (45 คน) ดังนี้

1) ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน ผู้ดูแลเด็กให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้ดูแลเด็กควรจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการอย่างเหมาะสมกับวัยให้ครบทั้ง 4 ด้าน อย่างเป็นองค์รวม (18 คน) ผู้ดูแลเด็กควรมีความรู้ความสามารถในการจัดหาสื่อและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตรงความต้องการของเด็ก (7 คน) ผู้ดูแลเด็กควรสำเร็จการศึกษาปริญญาตรีสาขาการศึกษาปฐมวัย (2 คน) ผู้ดูแลเด็กควรมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติหน้าที่ (1 คน) ผู้ดูแลเด็กควรมีความสามารถในการดูแลเด็กอย่างทั่วถึง (1 คน) และสถานรับเลี้ยงเด็กควรมีมาตรฐานการดูแลเด็กตามที่ต้นสังกัดกำหนด (1 คน)

2) ด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา ผู้ดูแลเด็กให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก ได้แก่ ควรมีการให้ความรู้ผู้ปกครองเกี่ยวกับส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน (4 คน) ควรมีการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ดูแลเด็ก ครูอนุบาล และผู้ปกครองในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาสำหรับเด็ก (3 คน) ควรมีการจัดการประชุมร่วมกันระหว่างผู้ดูแลเด็ก ครูอนุบาล และผู้ปกครองเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาให้แก่เด็ก (3 คน) นอกจากนี้มีข้อเสนอแนะได้แก่ ผู้ดูแลเด็กควรหาโอกาสในการพูดคุยกับผู้ปกครองและครูอนุบาลเกี่ยวกับความคาดหวังของโรงเรียนอนุบาลที่มีต่อเด็ก (2 คน) หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดอบรมผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงสู่โรงเรียนอนุบาล (2 คน) รวมถึงผู้ดูแลเด็กควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง (1 คน)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและ ข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง บทบาทการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานครใน 2 ด้าน ได้แก่ การส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน และการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา ตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย คือ ผู้ดูแลเด็กที่ดูแลเด็กอายุ 2-3 ปี ในสถานรับเลี้ยงเด็กในกรุงเทพมหานคร จำนวน 291 คน โดยจำแนกตามสังกัด 3 สังกัด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร และกรมกิจการเด็กและเยาวชน ได้แบบสอบถามกลับคืน คิดเป็นร้อยละ 60.14 ผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมในการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ รวมทั้งหมด 18 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามผู้ดูแลเด็ก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบของตาราง และแบบสัมภาษณ์ผู้ดูแลเด็ก ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา นำข้อมูลมาสรุป แยกคำตอบเป็นหมวดหมู่ และนำเสนอในรูปแบบของตาราง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง บทบาทการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 97.1 มีอายุมากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.0 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 65.1 ส่วนใหญ่ไม่ได้จบสาขาปฐมวัย ร้อยละ 45.1 มีประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 54.9 อัตราส่วนการดูแล คือ ผู้ดูแลเด็ก 1 คน ต่อ เด็ก 6-10 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ทำงานในสถานรับเลี้ยงเด็กที่เปิดสอนชั้นอนุบาล คิดเป็นร้อยละ 54.3 และ ดูแลเด็กแบบเต็มวันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 97.7

1.2 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้ดูแลเด็ก 18 คน พบว่า ทั้งหมดเป็นเพศหญิง วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท 2 คน ปริญญาตรี 10 คน วุฒิกิตติมศักดิ์ต่ำกว่าปริญญาตรี 6 คน

ส่วนมารับผิดชอบดูแลเด็ก จำนวน 10-15 คน ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ทำงานในสถานรับเลี้ยงเด็ก 9 ชั่วโมง 30 นาทีต่อวัน

2. บทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล

2.1 บทบาทของผู้ดูแลเด็ก ในภาพรวมและรายด้าน

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมาคือ ด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา ($\bar{X} = 3.89$) โดยมีการปฏิบัติในระดับมาก สรุปได้ดังนี้

2.1.1 ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน พบว่า องค์ประกอบที่ผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ด้านอารมณ์และสังคม ($\bar{X} = 4.78$) รองลงมาคือ ด้านสุขภาพและร่างกาย ($\bar{X} = 4.68$) ด้านภาษาและการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.58$) และ ด้านสติปัญญา ($\bar{X} = 4.43$) ตามลำดับ ดังนี้

1) ด้านสุขภาพและร่างกาย พบว่า องค์ประกอบย่อยที่ผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ การมีร่างกายเจริญเติบโตและสุขภาพดี ($\bar{X} = 4.84$) รองลงมาคือ การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ($\bar{X} = 4.66$) และ การใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ ($\bar{X} = 4.55$) ตามลำดับ

ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ดูแลเด็ก กลุ่มที่ 1 ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมให้เด็กได้ใช้มือในการ หยิบ จับ ขยำ ผ่านการทำกิจวัตรประจำวันหรือกิจกรรมที่ผู้ดูแลเด็กจัดให้ (8 คน) และพาเด็กออกไปเล่นสนาม (8 คน) ในขณะที่ ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 2 ส่วนใหญ่ให้เด็กทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ (6 คน)

2) ด้านอารมณ์และสังคม พบว่า องค์ประกอบย่อยที่ผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน ($\bar{X} = 4.86$) รองลงมาคือ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.83$) และ การรับรู้และแสดงออกทางอารมณ์ ($\bar{X} = 4.65$) ตามลำดับ

ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ทุกคนสนับสนุนให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน เช่น เล่นตามมุม เล่นเกม ร่วมฟังและพูดคุยเกี่ยวกับนิทาน หรือประสบการณ์ที่ได้รับ โดยผู้ดูแลเด็กทำการตั้งข้อตกลงร่วมกับเด็กก่อนเริ่มกิจกรรมทุกครั้ง (18 คน)

3) ด้านภาษาและการสื่อสาร พบว่า องค์ประกอบย่อยที่ผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ การพูดเพื่อสื่อความหมาย ($\bar{X} = 4.66$) รองลงมาคือการเข้าใจความหมายของภาษา ($\bar{X} = 4.63$) และ การสร้างสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมาย ($\bar{X} = 4.45$) ตามลำดับ

ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ทุกคนจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์การเขียนที่หลากหลาย เพื่อให้เด็กเลือกใช้อย่างอิสระในเวลาว่างหรือกิจกรรมศิลปะ (18 คน)

4) ด้านสติปัญญา พบว่า องค์ประกอบย่อยที่ผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ความรู้ทางคณิตศาสตร์ ($\bar{X} = 4.49$) เท่ากันกับ การแสดงออกทางความคิด ($\bar{X} = 4.49$) รองลงมาคือ วิธีการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.32$)

ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ทุกคน ชักชวนให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสเพื่อสำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ทั้งในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ และช่วงเวลาที่ผู้ดูแลเด็กเห็นว่าเป็นโอกาสในการเรียนรู้ของเด็ก และมีการพูดคุยกับเด็กถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ในแต่ละครั้ง (18 คน)

2.1.2 ด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา พบว่า องค์ประกอบที่ผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ การสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง ($\bar{X} = 3.98$) รองลงมาคือ การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.85$) และ การสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็ก ($\bar{X} = 4.80$) ตามลำดับ ดังนี้

1) การสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง พบว่า องค์ประกอบย่อยที่ผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ การวางแผนร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการช่วยเหลือเด็กในการปรับตัว ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมาคือ การให้คำแนะนำเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล ($\bar{X} = 3.97$)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 มีการปฏิบัติในลักษณะเดียวกัน คือ การพูดคุยกับผู้ปกครองเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับพัฒนาการและการส่งเสริมเด็กให้พร้อมสำหรับการเข้าโรงเรียนอนุบาล พร้อมทั้งส่งแบบบันทึกพัฒนาการความพร้อมทางการเรียนให้ผู้ปกครอง เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้ปกครองช่วยพัฒนาความพร้อมทางการเรียนของเด็กระหว่างอยู่ที่บ้าน (7 คนและ 5 คน ตามลำดับ) โดยผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 2 มีการสื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อช่วยคลายความกังวลในการเตรียมเด็กเข้าสู่โรงเรียนอนุบาลด้วยการให้กำลังใจและสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัวของเด็ก (5 คน)

2) การสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็ก พบว่า องค์กรประกอบย่อย การสร้างความคุ้นเคยกับโรงเรียนอนุบาล ($\bar{X} = 3.80$) ผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติเท่ากันกับการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ดูแลเด็กและครูอนุบาล ($\bar{X} = 3.80$)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 1 ส่วนใหญ่ส่งต่อข้อมูลเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว พฤติกรรม และพัฒนาการของเด็กให้แก่ครูอนุบาล ผ่านการพูดคุยแบบบันทึกพฤติกรรมและพัฒนาการหรือสมุดพก (6 คน) ในขณะที่ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 2 จำนวนไม่ถึงครึ่งส่งต่อข้อมูลเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว พฤติกรรม และพัฒนาการของเด็กให้แก่ครูอนุบาล ผ่านการพูดคุย แบบบันทึกพฤติกรรมและพัฒนาการหรือสมุดพก (4 คน)

3) การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง พบว่า องค์กรประกอบย่อยที่ผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงที่สุด คือ การสะท้อนคิดและประเมินการปฏิบัติของตนเอง ($\bar{X} = 3.89$) รองลงมาคือ การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา ($\bar{X} = 3.83$)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 1 ส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าอบรมเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลเนื่องจากไม่มีการจัดอบรมในหัวข้อดังกล่าว แต่เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กและการจัดการเรียนรู้ทั่ว ๆ ไป (6 คน) ในขณะที่ผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ 2 ส่วนใหญ่ไม่มีการสะท้อนคิดและประเมินการปฏิบัติของตนเองเกี่ยวกับประสบการณ์การสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา แต่มีการสะท้อนการปฏิบัติงานการสอนเป็นประจำ (7 คน)

2.1 บทบาทของผู้ดูแลเด็ก ในแต่ละสังกัด

1) ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 2 สังกัด โดยสังกัดที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงที่สุด คือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ($\bar{X} = 4.78$) รองลงมาคือ กรมกิจการเด็กและเยาวชน ($\bar{X} = 4.63$) และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 1 สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร ($\bar{X} = 4.49$)

2) ด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2 สังกัด โดยสังกัดที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติมากที่สุด คือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ($\bar{X} = 4.49$) รองลงมาคือ สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร ($\bar{X} = 3.71$) และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 1 สังกัด ได้แก่ สังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน ($\bar{X} = 3.46$)

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล

4.1 ปัญหาที่ผู้ดูแลเด็กพบมากที่สุดในการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน คือ การส่งเสริมด้านทางภาษาและการสื่อสาร (12 คน) รองลงมาคือ การส่งเสริมด้านอารมณ์และสังคม (6 คน) การส่งเสริมด้านสุขภาพแลร่างกาย (4 คน) และการส่งเสริมด้านสติปัญญา (2 คน) ตามลำดับ ส่วนปัญหาที่ผู้ดูแลเด็กพบมากที่สุดในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา คือ การสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง (37 คน) รองลงมาคือ การสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็ก (17 คน) และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (15 คน)

4.2 ผู้ดูแลเด็กให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล ในการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน ว่า ผู้ดูแลเด็กควรจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการอย่างเหมาะสมกับวัย ให้ครบทั้ง 4 ด้านอย่างเป็นองค์รวม (18 คน) ควรมีความรู้ความสามารถในการจัดหาสื่อและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตรงความต้องการของเด็ก (7 คน) และควรสำเร็จการศึกษาปริญญาตรีสาขาการศึกษาปฐมวัย (2 คน) ส่วนด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา ผู้ดูแลเด็กให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้ดูแลเด็กควรให้ความรู้ผู้ปกครองเกี่ยวกับส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน (4 คน) ควรมีการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ดูแลเด็ก ครูอนุบาล และผู้ปกครองในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาสำหรับเด็ก (3 คน) และควรจัดการประชุมร่วมกันระหว่างผู้ดูแลเด็ก ครูอนุบาล และผู้ปกครองเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาให้แก่เด็ก (3 คน)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล ผู้วิจัยพบประเด็นในการอภิปราย ดังนี้

1. ผู้ดูแลเด็กให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนให้แก่เด็กมากกว่าการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน ($\bar{X} = 4.62$) มากกว่าการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา ($\bar{X} = 3.88$) โดยมีการปฏิบัติด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ดูแลเด็กมีแนวทางที่ชัดเจนในการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนให้แก่เด็ก 0-3 ปี ที่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560) ได้กำหนดแนวปฏิบัติในการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ไว้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้ดูแลเด็กมีแนวทาง

ในการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนของเด็กที่เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีการระบุเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้ดูแลเด็กชัดเจนว่า ผู้ดูแลเด็กต้องมุ่งส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้เด็กมีความพร้อมที่จะก้าวไปสู่การศึกษาในระบบโรงเรียนต่อไป (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2559; ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยชุมชน และกรรมการชุมชน พ.ศ. 2564, 2564)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ดูแลเด็กยังพบว่า หน่วยงานต้นสังกัดของสถานรับเลี้ยงเด็กได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนให้แก่เด็ก โดยมีการจัดการอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างสม่ำเสมอ แต่เมื่อสอบถามในประเด็นการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา ผู้ดูแลเด็กทุกคนกลับให้ข้อมูลว่า ทางหน่วยงานต้นสังกัดไม่ได้มีการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องนี้ ถึงแม้ว่าในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560) ได้ระบุถึง บทบาทของผู้เลี้ยงดูเด็กในการเชื่อมต่อพัฒนาการระหว่างเด็กอายุ ต่ำกว่า 3 ปี และเด็กอายุ 3-6 ปี ไว้ก็ตาม แต่แนวการปฏิบัติส่วนใหญ่ได้กล่าวถึงเฉพาะบทบาทของผู้ปกครอง และครูอนุบาล โดยไม่มีแนวปฏิบัติในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาในบริบทของสถานรับเลี้ยงเด็กที่ชัดเจน จึงทำให้ผู้ดูแลเด็กขาดแนวทางในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา ซึ่งแตกต่างกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยในต่างประเทศที่ได้มีการกำหนด บทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลอย่างชัดเจนไว้ในรูปแบบของการสรุปแนวปฏิบัติเพื่อสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาให้แก่เด็กเพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่โรงเรียนอนุบาล โดยให้ความสำคัญให้แก่ผู้ดูแลเด็กในการทำงานร่วมกับเด็ก ผู้ปกครอง เพื่อนร่วมงาน ครูอนุบาล รวมถึงการพัฒนาตนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างรอยเชื่อมต่อที่ราบรื่นให้แก่เด็ก (Minnesota Department of Education, 2017; TryingTogether, 2018; U.S. Department of Health and Human Services, 2018a) หากมีการจัดทำแนวปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวที่ชัดเจน ผู้ดูแลเด็กจะมีแนวปฏิบัติในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่ชั้นอนุบาลได้มากขึ้น

2. การส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนแก่เด็กควรดำเนินการอย่างสมดุลและครอบคลุมทุกพัฒนาการ

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) แต่เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบ พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านอารมณ์และสังคม ($\bar{X} = 4.78$) รองลงมาคือ ด้านสุขภาพและร่างกาย ($\bar{X} = 4.68$) และด้านภาษาและการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.58$) ตามลำดับ ขณะที่การปฏิบัติในการส่งเสริมด้านสติปัญญา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า

ผู้ดูแลเด็กทั้ง 3 สังกัด มีการปฏิบัติในการส่งเสริมด้านอารมณ์และสังคม และด้านสุขภาพและร่างกาย ในระดับมากที่สุด ซึ่งแตกต่างจากการปฏิบัติในการส่งเสริมด้านภาษาและการสื่อสาร และด้านสติปัญญาที่บางสังกัดมีการปฏิบัติในระดับมาก สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ดูแลเด็กส่วนมากที่ให้ความคิดเห็นว่า ความพร้อมทางการเรียนด้านทางอารมณ์และสังคมเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับเด็กในการปรับตัวเข้าสู่โรงเรียนอนุบาล เนื่องจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลเด็กต้องทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน อีกทั้งครูอนุบาลต้องดูแลเด็กเป็นจำนวนมาก การที่เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้จะช่วยแบ่งเบาภาระของครู และลดการขัดขวางการทำกิจกรรมของเพื่อนและครูในห้องเรียน (Goodstart, 2018; Office of Planning Research and Evaluation, 2016; Zero to three, 2010) จากผลการวิจัยและความคิดเห็นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ดูแลเด็กไม่ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนให้แก่เด็กอย่างรอบด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับจุดหมายการอบรมเลี้ยงดูเด็กและการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560) เนื่องจากการพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคม ร่างกาย การสื่อสาร และการเรียนรู้ของเด็กอย่างเป็นองค์รวม จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมและมีความพร้อมในการเรียนรู้เมื่อเข้าสู่โรงเรียนอนุบาล (Australian Government, 2017)

นอกจากนี้ ผู้ดูแลเด็กให้ข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ว่า สื่ออุปกรณ์หรือของเล่นที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญามีไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก ทำให้เด็กต้องผลัดกันเล่น ซึ่งผู้ดูแลเด็กลงความเห็นว่าทางรัฐบาลหรือหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสรรงบประมาณให้แก่สถานรับเลี้ยงเด็กเพิ่มมากขึ้น สะท้อนให้เห็นว่า การขาดความรู้ความเข้าใจของผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการใช้สื่อในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ส่งผลให้ผู้ดูแลเด็กไม่ได้ส่งเสริมความพร้อมด้านสติปัญญาให้แก่เด็ก ดังนั้น จึงควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ดูแลเด็กในเรื่องดังกล่าวเพื่อให้ผู้ดูแลเด็กสามารถนำสิ่งของใกล้ตัวหรือวัสดุจากธรรมชาติ เช่น ลูกไม้ กิ่งไม้ ใบไม้ เปลือกหอย ก้อนหิน ก้อนกรวด หรือสิ่งของเหลือใช้มาประยุกต์ใช้เป็นสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้รู้ให้เด็ก เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความพร้อมด้านสติปัญญาที่มากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และของเล่นที่มาจากธรรมชาติมีความจำเป็นอย่างมากในการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เพราะช่วยให้เด็กมีพื้นฐานความเข้าใจเรื่องคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (กรมอนามัย, 2561; ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์, 2553) นอกจากนี้ ผลการวิจัยของ ชนิตา อิสรเสนา (2561) พบว่า หลังจากที่เด็กได้ทำกิจกรรมทางกายโดยใช้สื่อจากวัสดุเหลือใช้ เด็กมีระดับพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น การมีสื่อและของเล่นเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก หรือการขาดการสนับสนุนงบประมาณจะไม่เป็นข้อจำกัด

ในการส่งเสริมความพร้อมด้านด้านสติปัญญา หากผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจที่แท้จริงเกี่ยวกับการใช้สื่อในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้

3. ผู้ดูแลเด็กแต่ละสังกัดปฏิบัติแตกต่างกันในการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติในการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด 2 สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.78$) รองลงมาคือ สังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน ($\bar{X} = 4.63$) และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 1 สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร ($\bar{X} = 4.49$) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า ผู้ดูแลเด็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงกว่าสังกัดอื่นในทุกองค์ประกอบ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การที่แต่ละสังกัดมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ดูแลเด็กที่แตกต่างกัน

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กำหนดว่า ผู้ดูแลเด็ก (ครู) ต้องมีวุฒิปริญญาทางการศึกษา หรือคุณวุฒิอื่นที่ครุสภารับรอง และ ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา (ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา พ.ศ. 2549, 2549) คุณสมบัติของผู้ดูแลเด็กตามที่กรมกิจการเด็กและเยาวชนกำหนด คือ มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป มีวุฒิภาวะ บุคลิกภาพ ที่เหมาะสม มีความตั้งใจในการเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม และผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่ปลัดกระทรวงกำหนด (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2559) ขณะที่ คุณสมบัติของผู้ดูแลเด็กตามที่สำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานครกำหนด คือ มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า หรือสูงกว่า มีความรู้ความสามารถด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยหรือมีทักษะความชำนาญ หรือมีประสบการณ์ในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัย อย่างน้อย 1 ปี มีใบรับรองจากหน่วยงาน มีทัศนคติที่ดี มีความรับผิดชอบ และมีความตระหนักถึงความสำคัญของเด็กปฐมวัย (ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน พ.ศ. 2564, 2564)

การกำหนดคุณสมบัติดังกล่าวสอดคล้องกับข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลเด็กที่พบว่า ผู้ดูแลเด็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจบการศึกษาวุฒิปริญญาตรีมากถึงร้อยละ 76 และจบสาขาการศึกษาปฐมวัยมากที่สุดถึงร้อยละ 56 ขณะที่ผู้ดูแลเด็กสังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชนจบการศึกษาวุฒิปริญญาตรี ร้อยละ 45.8 และสังกัดสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร จบการศึกษาวุฒิปริญญาตรีเพียงแค่ ร้อยละ 54.2 ซึ่งผู้ดูแลเด็กที่จบวุฒิปริญญาตรี ทั้ง 2 สังกัดจบสาขาการศึกษาปฐมวัยประมาณ ร้อยละ 50 ซึ่งจากผลการวิจัยและข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลเด็กสะท้อนให้เห็นว่า การกำหนดคุณสมบัติของผู้ดูแลเด็ก ให้มีคุณวุฒิปริญญาตรี

ทางการศึกษา และผ่านการเรียนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาของผู้ดูแลเด็ก ในสถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ทำให้ผู้ดูแลเด็กสังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเป็นผู้มีประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ และมีความรู้ ความเข้าใจในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ทำให้การส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนให้แก่เด็ก เป็นไปอย่างสมดุลทุกด้าน สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ผู้ดูแลเด็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีการปฏิบัติในการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนในระดับมากที่สุดทุก ด้าน คือ ด้านสุขภาพและร่างกาย ($\bar{X} = 4.82$) ด้านอารมณ์และสังคม ($\bar{X} = 4.88$) ด้านภาษาและการ สื่อสาร ($\bar{X} = 4.76$) และด้านสติปัญญา ($\bar{X} = 4.68$) ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความ พร้อมทางการเรียนได้เป็นอย่างดี

4. สภาพแวดล้อมหรือบริบทของสถานรับเลี้ยงเด็กแต่ละสังกัด มีผลต่อบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด 3 สังกัด โดยสังกัดที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด คือ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ($\bar{X} = 4.49$) รองลงมาคือ สังกัดกรมกิจการเด็กและ เยาวชน ($\bar{X} = 3.64$) และสังกัดสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร ($\bar{X} = 3.62$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบของการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา พบว่า ผู้ดูแลเด็กใน สถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติใน องค์ประกอบการสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็กสูงสุด ($\bar{X} = 4.59$) ทั้งนี้เนื่องมาจาก สถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเปิดดูแลเด็กในรูปแบบของ โรงเรียนอนุบาลที่ให้การดูแลเด็กอายุตั้งแต่ 2 - 6 ปี โดยจัดเป็นชั้นเตรียมอนุบาล (ระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ระดับก่อน ประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา พ.ศ. 2549, 2549) ทำให้ผู้ดูแลเด็กสามารถ ทำงานร่วมกับครูอนุบาลในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่ชั้นอนุบาลได้ เป็นอย่างดีเนื่องจากตั้งอยู่ในพื้นที่เดียวกัน

ผลวิจัยยังพบว่า ผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร และสังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน มีการปฏิบัติในองค์ประกอบนี้อยู่ในระดับ น้อยที่สุด โดยผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานครมีการปฏิบัติอยู่ ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) และ ผู้ดูแลเด็กสังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$) ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร และสังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ไม่ได้มีการเปิดสอนชั้นอนุบาล เนื่องจากผู้ดูแลเด็ก

ให้ข้อมูลว่า เมื่อเด็กในสถานรับเลี้ยงมีอายุถึงเกณฑ์ที่โรงเรียนรับสมัคร ผู้ปกครองส่วนมากจะพาเด็กย้ายไปสู่โรงเรียนใกล้บ้าน จึงทำให้สถานรับเลี้ยงเด็กทั้งสองสังกัดนี้ ส่วนใหญ่มีการดูแลเด็กในช่วงอายุที่ต่ำกว่า 3 ปี หรือ ช่วงอายุก่อนถึงเกณฑ์เข้าโรงเรียน

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และพูดคุยกับผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร พบว่า ถึงแม้ว่าสถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร จะตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับโรงเรียนประถมสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร แต่ผู้ดูแลเด็กและครูอนุบาลส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานร่วมกันในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา เนื่องจากหน่วยงานต้นสังกัดไม่มีนโยบายในการสร้างความร่วมมือเพื่อสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาให้แก่เด็กที่ชัดเจน จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลในสถานรับเลี้ยงเด็กสังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน พบว่า ส่วนใหญ่ตั้งอยู่บนพื้นที่ส่วนตัวหรือแบ่งพื้นที่ภายในบ้านเพื่อใช้เป็นพื้นที่ในการดูแลเด็กซึ่งตั้งอยู่ห่างจากโรงเรียนอนุบาล และการที่สถานรับเลี้ยงเด็กและโรงเรียนอนุบาลอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบคนละหน่วยงานทำให้ผู้ดูแลเด็กไม่สามารถทำงานร่วมกับครูอนุบาลได้

จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา ระบุว่า องค์ประกอบสำคัญในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาที่ราบรื่น คือ การทำงานร่วมกัน โดยผู้ดูแลเด็กควรทำงานร่วมกับครูอนุบาลในการส่งต่อข้อมูลของเด็ก มีการเยี่ยมชมสถานรับเลี้ยงเด็กและโรงเรียนอนุบาล และพูดคุยเกี่ยวหลักสูตรร่วมกันเพื่อทำความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของทั้งสองฝ่าย นอกจากนี้ควรมีการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง เพื่อวางแผนให้การช่วยเหลือหรือสนับสนุนเด็กสำหรับการย้ายเข้าโรงเรียนอนุบาล โดยสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองเกี่ยวกับหลักสูตรและกิจกรรมในโรงเรียนอนุบาล รวมถึงการรับฟังความกังวลใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเข้าเรียนอนุบาลของเด็ก (Minnesota Department of Education, 2017; Oxfordshire County Council, 2017; Trying Together, 2018; U.S. Department of Health and Human Services, 2018a) ดังนั้นหากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานรับเลี้ยงเด็กมีการสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความร่วมมือกันระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กและโรงเรียนอนุบาลเพื่อช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว และช่วยให้มีการส่งต่อข้อมูลของเด็กซึ่งจะทำให้เกิดความต่อเนื่องทางการศึกษาและช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวจากสถานรับเลี้ยงเด็กเข้าสู่โรงเรียนอนุบาลได้อย่างราบรื่น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะในการนำผลไปใช้ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลไปใช้

1.1 ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) ควรนำผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในทุกรอยเชื่อมต่อไปสังเคราะห์ เพื่อกำหนดแนวปฏิบัติของผู้ที่เกี่ยวข้องในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

2) ควรมีการจัดอบรมสร้างความเข้าใจแก่ผู้ดูแลเด็กและครูอนุบาลเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล

1.2 สถานรับเลี้ยงเด็ก

1) ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดแนวปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในทุกสังกัดให้ครอบคลุมทั้งในด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน และ การสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล

2) ควรมีการกำหนดรูปแบบของการจัดบันทึกพัฒนาการ หรือแบบบันทึกข้อมูลต่างๆ ของเด็ก ที่เป็นรูปแบบเดียวกันทุกสังกัด เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับครูอนุบาลในการใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างความต่อเนื่องทางการเรียนรู้ให้แก่เด็ก

3) ควรมีการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน และการมีส่วนร่วมในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลเพื่อช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวในระยะเชื่อมต่อได้อย่างราบรื่น

4) ควรสนับสนุนให้ผู้ดูแลเด็กได้พัฒนาตนเองเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาโดยการเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เกี่ยวข้อง หรือจัดอบรมศึกษาดูงาน

1.3 โรงเรียนอนุบาล

1) ควรกำหนดแนวทางสำหรับผู้ดูแลเด็กในการปฏิบัติเพื่อให้ความช่วยเหลือเด็กในระยะเชื่อมต่อทางการศึกษาเพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวได้อย่างราบรื่น

2) ควรกำหนดแนวทางในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานรับเลี้ยงเด็กในการส่งต่อข้อมูลเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาเด็กระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กและโรงเรียนอนุบาลเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

1.4 ผู้ดูแลเด็ก

- 1) ควรมีกลยุทธ์ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองและครูอนุบาลเพื่อสร้างความร่วมมือในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล
- 2) ควรมีการจัดบันทึกข้อมูลพื้นฐาน พัฒนาการ และประสบการณ์เรียนรู้ของเด็กอย่างละเอียดและเป็นระบบเพื่อให้ครูอนุบาลสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต่อเนื่องให้แก่เด็ก

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมให้ความรู้ผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล
- 2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อกำหนดแนวปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล
- 2.3 ควรมีการวิจัยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. อาจารย์ ดร. วรรณาท รักสกุลไทย ผู้อำนวยการแผนกอนุบาล
โรงเรียนเกษมพิทยา
สำนักคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
2. อาจารย์ ดร. ประภาศรี นันทน์ถนอม นักจิตวิทยา สาขาวิชาพัฒนาการ
และการเจริญเติบโต ภาควิชากุมารเวชศาสตร์
คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. อาจารย์ ดร. อรชา ตูลานันท์ นักวิชาการอิสระ

ภาคผนวก ข
ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา IOC ของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ตารางที่ 24 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา IOC ของแบบสอบถามบทบาทของผู้ดูแลเด็ก
ในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล

คำถาม	IOC
1 ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน	
1.1 ด้านสุขภาพและร่างกาย	
1.1.1 การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก	
1) ท่านจัดกิจกรรมการเล่นให้เด็กฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ นิ้วมือ ให้พร้อมสำหรับการหยิบจับ เช่น ให้เด็กปั้นแป้งโด ฉีกกระดาษ หรือขีดเขียนโดยใช้สีแท่งใหญ่	1
2) ท่านจัดกิจกรรมการเล่นส่งเสริมให้เด็กใช้กล้ามเนื้อและตาได้อย่างประสานสัมพันธ์กัน เช่น ให้เด็กร้อยลูกปัดขนาดใหญ่ ต่อท่อนไม้ซ้อนกัน หรือ หยอดกลองรูปทรง	1
1.1.2 การใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่	
3) ท่านจัดกิจกรรมการเล่นให้เด็กได้ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการเคลื่อนไหว หรือออกกำลังกาย เช่น ให้เด็กวิ่งเล่น ปีนป่ายเครื่องเล่นในสนามเด็กเล่น	1
4) ท่านจัดกิจกรรมการเล่นให้เด็กได้ฝึกทักษะการทรงตัว เช่น ให้เด็กเดินตามเส้นที่กำหนดกระโดดสองขาอยู่กับที่ เดินถอยหลัง	1
1.1.3 การมีร่างกายเจริญเติบโตและสุขภาพดี	
5) ท่านดูแลเด็กให้มีร่างกายที่แข็งแรง และเสริมสร้างสุขนิสัยที่ดีในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง เช่น ให้เด็กรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ได้นอนกลางวัน ได้เล่นและออกกำลังกายเป็นประจำ	1
6) ท่านส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในการดูแลความปลอดภัยของตนเอง เช่น แนะนำการเล่นเครื่องเล่นสนามอย่างถูกวิธี พูดคุยเกี่ยวกับวิธีระมัดระวังอันตรายจากปลั๊กไฟ หรือ ของมีคม	1
1.2 ด้านอารมณ์และสังคม	
1.2.1 การรับรู้และแสดงออกทางอารมณ์	
7) ท่านจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กรับรู้และเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง เช่น เล่านิทานเพื่อให้เด็กเรียนรู้ลักษณะอารมณ์ต่าง ๆ เช่น โกรธ ดีใจ และให้เด็กบอกความรู้สึกของตนเองในแต่ละวัน เช่น พอใจ/ไม่พอใจ ชอบ/ไม่ชอบ	1
8) ท่านส่งเสริมให้เด็กรู้จักที่จะจัดการกับอารมณ์ของตนเอง เช่น ขวนเด็กพูดคุยมือเด็กโกรธเพื่อให้เด็กรู้จักผ่อนคลาย และเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงพฤติกรรม หรือใช้คำพูดอย่างเหมาะสมในขณะที่ไม่พอใจ	1
1.2.2 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	
9) ท่านสนับสนุนให้เด็กได้เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน เช่น จัดเวลาให้เด็กเล่นเครื่องเล่นสนามร่วมกับเพื่อน จัดกิจกรรมให้เด็กร้องและแสดงท่าทางประกอบเพลงร่วมกัน	1
10) ท่านฝึกให้เด็กรู้จักการรอคอยในช่วงเวลาสั้นๆ เช่น ให้เด็กเข้าแถวรับของว่างตามลำดับก่อน-หลัง ให้เด็กผลัดกันใช้อุปกรณ์ขณะทำงานร่วมกับเพื่อน	1

**ตารางที่ 24 (ต่อ) ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา IOC ของแบบสอบถามบทบาทของผู้ดูแลเด็ก
ในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล**

คำถาม	IOC
1.2.3 การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน	
11) ท่านเปิดโอกาสให้เด็กทำกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง เช่น การใช้ช้อนส้อมตักอาหาร รับประทาน การถอด-ใส่เสื้อผ้า ถูงเท้า และรองเท้าโดยมีผู้ใหญ่ให้ความช่วยเหลือ	1
12) ท่านสนับสนุนให้เด็กดูแลความสะอาดของร่างกายของตนเอง เช่น ล้างมือก่อน รับประทานอาหาร แปรงฟันหลังรับประทานอาหาร โดยมีผู้ใหญ่ให้ความช่วยเหลือ	1
1.3 ด้านภาษาและการสื่อสาร	
1.3.1 การเข้าใจความหมายของภาษา	
13) ท่านส่งเสริมให้เด็กรู้จักคำศัพท์ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เล่นนิทาน หรือ เรื่องราว ให้เด็กฟัง หรือให้เด็กมีส่วนร่วมในการท่องคำคล้องจอง หรือ ร้องเพลง	1
14) ท่านส่งเสริมให้เด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับคำศัพท์ เช่น ใช้คำถามปลายเปิด (ใคร ทำไม) ในการพูดคุยกับเด็ก หรือสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเรื่องราวในนิทาน	1
1.3.2 การพูดเพื่อสื่อความหมาย	
15) ท่านส่งเสริมให้เด็กใช้ภาษาพูดเพื่อบอกความต้องการของตนเอง เช่น ให้เด็กบอกสิ่งที่ ตนเองต้องการ หรือบอกชื่ออาหาร ขนมที่ตัวเองอยากรับประทาน เช่น นม, กล้วย, ไข่	1
16) ท่านเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดของตนเอง หรือบอกเล่าเรื่องราวด้วยการใช้ ภาษาพูด เช่น ตั้งคำถามถามเด็กเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กอยากรู้ในนิทาน หรือให้เด็กพูดคุยใน สิ่งที่ตนเองกำลังทำกิจกรรมอยู่	1
1.3.3 การสร้างสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมาย	
17) ท่านจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์การเขียนที่หลากหลายให้แก่เด็ก เช่น จัดหากระดาษชนิด ต่าง ๆ สีไม้หรือดินสอสีประเภทต่าง ๆ ไว้ในตะกร้าให้เด็กเลือกใช้ตามต้องการ	1
18) ท่านจัดกิจกรรมให้เด็กขีดเขียนอย่างอิสระตามความคิดของตนเอง เช่น ให้เด็กวาด ภาพหรือขีดเขียนตามความคิดของตนเอง	0.67
1.4 ด้านสติปัญญา	
1.4.1 ความรู้ทางคณิตศาสตร์	
19) ท่านส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันให้แก่เด็ก เช่น ให้เด็กนับจำนวนนิ้วมือของตนเอง ให้เด็กเข้าแถวเรียงตามลำดับความสูง	0.67
20) ท่านจัดหาสื่อ หรือของเล่นส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ ไว้ในห้องเรียน เช่น จัดเตรียมลูกปัดหลายสีให้เด็กเล่นจัดกลุ่ม หรือ จำแนกจัดเตรียม ของเล่นประเภทหยอดบล็อกตามขนาดและรูปทรงไว้ในมุมของเล่น	1

**ตารางที่ 24 (ต่อ) ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา IOC ของแบบสอบถามบทบาทของผู้ดูแลเด็ก
ในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล**

คำถาม	IOC
1.4.2 วิธีการเรียนรู้	
21) ท่านจัดกิจกรรมให้เด็กได้สำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวโดยใช้ประสาทสัมผัสที่หลากหลาย เช่น นำผลไม้มาให้เด็กสังเกตและบอกลักษณะโดยใช้การสัมผัส การดมกลิ่น การชิมรส พาเด็กออกไปที่สนามเพื่อให้เด็กสำรวจธรรมชาติโดยใช้การมอง การฟัง การสัมผัส และการดมกลิ่น	1
22) ท่านจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ไว้ในมุมประสบการณ์เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้เล่นเลียนแบบ เช่น จัดหาเครื่องแบบของอาชีพต่าง ๆ อุปกรณ์ทำครัว อุปกรณ์แต่งตัวที่หลากหลาย ให้เด็กเล่นเลียนแบบในมุมบทบาทสมมติ	1
1.4.3 การแสดงออกทางความคิด	
23) ท่านเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น ให้เด็กแก้ปัญหาในการใส่ถุงเท้า หรือรองเท้าด้วยตนเองโดยใช้การลองผิดลองถูก	1
24) ท่านจัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการให้แก่เด็ก เช่น ให้เด็กแสดงท่าทางประกอบเพลงหรือเรื่องราวตามจินตนาการ หรือให้เด็กเล่นน้ำเล่นทราย โดยนำตุ๊กตา อุปกรณ์เล่นทราย หรือแม่พิมพ์รูปทรงต่าง ๆ เช่น สามเหลี่ยม หัวใจ ความมาให้เด็กได้เล่นสร้างสรรค์ตามจินตนาการ	1
2. การสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา	
2.1 การสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง	
2.1.1 การให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล	
25) ท่านสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลให้แก่ผู้ปกครอง เช่น จัดประชุมหรือจัดทำเอกสารเพื่อให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะ และรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล	1
26) ท่านให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการเลือกโรงเรียนอนุบาลให้แก่เด็ก เช่น จัดทำแผ่นพับหรือป้ายนิเทศให้ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของโรงเรียนอนุบาลที่ดีและมีคุณภาพ	1
27) ท่านสื่อสารกับผู้ปกครองเกี่ยวกับความคาดหวังของครูอนุบาลที่มีต่อเด็ก เช่น พูดคุยกับผู้ปกครองเกี่ยวกับความคิดของครูอนุบาลที่มีต่อพัฒนาการ และความสามารถที่เด็กควรมีก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาล	1
28) ท่านให้ข้อมูลแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับกิจกรรมประจำวันของเด็กในโรงเรียนอนุบาล เช่น พูดคุยหรือส่งวีดิทัศน์สั้นๆ เกี่ยวกับกิจกรรมประจำวันในโรงเรียนอนุบาลให้แก่ผู้ปกครอง	0.67

**ตารางที่ 24 (ต่อ) ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา IOC ของแบบสอบถามบทบาทของผู้ดูแลเด็ก
ในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล**

คำถาม	IOC
2.1.2 การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเด็กในการปรับตัว	
29) ท่านเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความกังวลใจที่มีต่อการปรับตัวของเด็กในการเรียนระดับชั้นอนุบาล เช่น จัดประชุมผู้ปกครองเกี่ยวกับปัญหาการปรับตัวของเด็กที่อาจพบได้เมื่อเด็กเข้าเรียนในชั้นอนุบาล หรือพูดคุยกับผู้ปกครองเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับความกังวลใจของผู้ปกครองที่มีต่อการปรับตัวของเด็ก	1
30) ท่านจัดหาข้อมูลสนับสนุนผู้ปกครองเกี่ยวกับการช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวเข้าสู่โรงเรียนอนุบาล เช่น แจกเอกสารหรือแนะนำแหล่งข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวิธีส่งเสริมการช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันให้แก่ผู้ปกครอง	1
31) ท่านให้คำแนะนำผู้ปกครองเกี่ยวกับวิธีสร้างทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียนอนุบาลให้แก่เด็ก เช่น การนำนิทานมาใช้ในการสร้างความรู้สึที่ดีให้กับเด็กต่อการไปโรงเรียนอนุบาล หรือให้คำปรึกษาเกี่ยวกับวิธีการพูดคุยที่สร้างความรู้สึเชิงบวกต่อการไปโรงเรียนอนุบาลให้กับเด็ก	1
32) ท่านเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือเด็กในระยะเชื่อมต่อทางการศึกษา เช่น เชิญผู้ปกครองเด็กที่จบไปแล้วมาร่วมพูดคุยกับผู้ปกครองปัจจุบันเกี่ยวกับแนวทางการช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวกับการทำกิจกรรมในโรงเรียนอนุบาล	1
2.2 การสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็ก	
2.2.1 การจัดกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยกับโรงเรียนอนุบาล	
33) ท่านให้ข้อมูลแก่เด็กเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนอนุบาล เช่น ให้เด็กชมวิดีโอทัศน์หรือดูรูปภาพเกี่ยวกับการทำกิจกรรมประจำวันหรือกิจวัตรประจำวันในโรงเรียนอนุบาล	1
34) ท่านพาเด็กเข้าเยี่ยมชมสถานที่ต่าง ๆ ในโรงเรียนอนุบาล เช่น พาเด็กเดินชมห้องเรียนและพูดคุยกับครูอนุบาล หรือให้เด็กเยี่ยมชมสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล	1
35) ท่านเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนอนุบาล เช่น ให้เด็กฟังนิทานในห้องเรียนอนุบาลร่วมกับพี่ๆ ให้เด็กเข้าแถว และทำกิจกรรมยามเช้าร่วมกับพี่ๆ ในชั้นเรียนอนุบาล	1
36) ท่านจำลองการจัดกิจกรรม หรือสภาพแวดล้อมในห้องเรียนอนุบาลให้แก่เด็ก เช่น ให้เด็กทำกิจกรรมประจำวันที่คล้ายคลึงกับกิจกรรมประจำวันในโรงเรียนอนุบาล จัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนให้เด็กได้เล่น	1

**ตารางที่ 24 (ต่อ) ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา IOC ของแบบสอบถามบทบาทของผู้ดูแลเด็ก
ในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล**

คำถาม	IOC
37) ท่านส่งต่อข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กให้ครูอนุบาล เช่น จัดทำสมุดบันทึกพัฒนาการ และ/หรือแฟ้มสะสมงานของเด็กและส่งต่อให้ครูอนุบาลเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็ก	1
38) ท่านแลกเปลี่ยนข้อมูลกับครูอนุบาลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในสถานรับเลี้ยงเด็กและโรงเรียนอนุบาล เช่น พูดคุยกับครูอนุบาลเกี่ยวกับแนวทางการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก เชิญครูอนุบาลมาให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของโรงเรียนอนุบาล	1
39) ท่านให้ข้อมูลกับครูอนุบาลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของเด็กและครอบครัว เช่น ข้อมูลส่วนตัว และพฤติกรรมของเด็ก หรือสภาพครอบครัวเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับครูอนุบาลในการสร้างความคุ้นเคยกับเด็ก	1
40) ท่านสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ดูแลเด็กและครูอนุบาล เช่น เข้าเยี่ยมชมโรงเรียนอนุบาลเพื่อทำความรู้จักกับครูอนุบาล และเปิดโอกาสให้ครูอนุบาลเข้าเยี่ยมชมสถานรับเลี้ยงเด็ก	1
2.3 การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง	
2.3.1 การสะท้อนคิด และประเมินการปฏิบัติของตนเอง	
41) ท่านร่วมสะท้อนคิดกับเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับประสบการณ์ หรือความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา เช่น จัดประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกันในการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนรู้ให้แก่เด็ก และการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือเด็กให้ปรับตัวกับการเรียนรู้ในชั้นอนุบาล	1
42) ท่านประเมินการปฏิบัติของตนเองเกี่ยวกับความสำเร็จในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา เช่น สอบถามครูอนุบาลเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของเด็กในชั้นอนุบาล สอบถามผู้ปกครองเกี่ยวกับการปรับตัวของเด็กเมื่อเข้าเรียนชั้นอนุบาล	1
43) ท่านแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับครอบครัวของเด็กเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา เช่น พูดคุยกับผู้ปกครองเด็กที่จบไปแล้วเกี่ยวกับแนวทางที่ผู้ปกครองใช้ในการช่วยเหลือเด็กให้ปรับตัวกับการเรียนในชั้นอนุบาลได้อย่างราบรื่น	1
44) ท่านพูดคุยกับเด็กที่จบไปแล้วเกี่ยวกับความรู้สึก และประสบการณ์ที่ได้รับเมื่อเข้าเรียนในชั้นอนุบาล เช่น ให้เด็กเล่าถึงความรู้สึกต่อกิจกรรมในโรงเรียนอนุบาล ให้เด็กเล่าถึงความรู้สึกที่มีต่อเพื่อนในโรงเรียนอนุบาล	0.67

**ตารางที่ 24 (ต่อ) ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา IOC ของแบบสอบถามบทบาทของผู้ดูแลเด็ก
ในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล**

คำถาม	IOC
45) ท่านแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาให้แก่เด็กด้วยตนเอง เช่น อ่านหนังสือหรือค้นหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับวิธีการส่งเสริม ความพร้อมทางการเรียนให้แก่เด็ก	1
46) ท่านเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาให้แก่เด็ก เช่น เข้าร่วมสัมมนา หรือร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม สื่อ และ สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความสามารถของเด็กในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใน โรงเรียนอนุบาล	1
47) ท่านแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทาง การศึกษาให้แก่เด็กเช่น พุทธศุภกับนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ หรือ ผู้บริหาร สถานรับเลี้ยงเด็กเกี่ยวกับการสร้างความเข้าใจกับพ่อแม่ในการช่วยเหลือเด็กให้ ปรับตัวเข้ากับการเรียนรู้ในชั้นอนุบาล	1
48) ท่านศึกษาดูงานเกี่ยวกับการดำเนินงานการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาในสถาน พัฒนาเด็กปฐมวัย เช่น เข้ารับฟังแนวปฏิบัติและสังเกตกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ การสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาในสถานรับเลี้ยงเด็กหรือในโรงเรียนอนุบาล	1

ตารางที่ 25 ผลการตรวจสอบค่าความตรงเชิงเนื้อหา IOC ของแบบสัมภาษณ์

รายการ	IOC
ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน	
1. เด็กของท่านมีความพร้อมในการเข้าโรงเรียนอนุบาล หรือไม่ อย่างไร ในด้านต่อไปนี้	1
1.1 ด้านสุขภาพและร่างกาย ได้แก่ การใช้กล้ามเนื้อเล็ก การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ และการมีร่างกายเจริญเติบโตและสุขภาพดี	
1.2 ด้านอารมณ์และสังคม ได้แก่ การรับรู้และแสดงออกทางอารมณ์ การปฏิสัมพันธ์ กับผู้อื่น และการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน	
1.3 ด้านภาษาและการสื่อสาร ได้แก่ การเข้าใจความหมายของภาษา การพูดเพื่อสื่อ ความหมาย และการสร้างสัญลักษณ์ เพื่อสื่อความหมาย	
1.4 ด้านสติปัญญา ได้แก่ ความรู้ทางคณิตศาสตร์ วิธีการเรียนรู้ และการแสดงออก ทางความคิด	
2. เด็กของท่านมีความพร้อมทางการเรียนในด้านใดบ้าง เรียงลำดับจากมากไปน้อย เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น	1
3. บทบาทใดของท่านที่ส่งผลให้เด็กมีความพร้อมในการเข้าโรงเรียนอนุบาลมากที่สุดและ รองลงมา เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น	1

ตารางที่ 25 (ต่อ) ผลการตรวจสอบค่าความตรงเชิงเนื้อหา IOC ของแบบสัมภาษณ์

รายการ	IOC
4. โปรดยกตัวอย่างกิจกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพที่ท่านใช้ในการส่งเสริมเด็กให้มีความพร้อมในการเข้าโรงเรียนอนุบาลในแต่ละด้านต่อไปนี้	1
4.1 ด้านสุขภาพและร่างกาย ได้แก่ การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก การใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ และการมีร่างกายเจริญเติบโต และสุขภาพดี	
4.2 ด้านอารมณ์และสังคม ได้แก่ การรับรู้และแสดงออกทางอารมณ์ การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน	
4.3 ด้านภาษาและการสื่อสาร ได้แก่ การเข้าใจความหมายของภาษา การพูดเพื่อสื่อความหมาย และการสร้างสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมาย	
4.4 ด้านสติปัญญา ได้แก่ ความรู้ทฤษฎีความรู้ วิธีเรียนรู้ และการแสดงออกทางความคิด	
5. สิ่งใดเป็นอุปสรรคสำคัญหรือข้อจำกัดของท่านในการส่งเสริมให้เด็กมีความพร้อมสำหรับการเข้าโรงเรียนอนุบาล เพราะเหตุใด และท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขอุปสรรคหรือข้อจำกัดนั้น อย่างไร	1
การสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา	
6. ท่านสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลให้แก่เด็กของ ท่านหรือไม่ อย่างไร ในด้านต่อไปนี้	1
6.1 การสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง ได้แก่ การให้คำแนะนำเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล และการวางแผนร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการช่วยเหลือเด็กในการปรับตัว	
6.2 การสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็ก ได้แก่ การสร้างความคุ้นเคยกับโรงเรียนอนุบาล และการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ดูแลเด็กและครูอนุบาล	
6.3 การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การสะท้อนคิดและประเมินการปฏิบัติของตนเอง และการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา	
7. ท่านคิดว่าบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาในด้านใดที่มีความสำคัญมากที่สุด และรองลงมา เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น	1
8. บทบาทใดของท่านที่ช่วยสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาให้แก่เด็กมากที่สุด และรองลงมาเพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น	1
9. โปรดยกตัวอย่างกิจกรรมหรือวิธีปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาให้แก่เด็ก ในด้านต่อไปนี้	1
9.1 การสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง ได้แก่ การให้คำแนะนำเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล และการวางแผนร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการช่วยเหลือเด็กในการปรับตัว	

ตารางที่ 25 (ต่อ) ผลการตรวจสอบค่าความตรงเชิงเนื้อหา IOC ของแบบสัมภาษณ์

รายการ	IOC
9.2 การสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็ก ได้แก่ การสร้างความคุ้นเคยกับโรงเรียนอนุบาล และการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ดูแลเด็กและครูอนุบาล 9.3 การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การสะท้อนคิดและประเมินการปฏิบัติของตนเอง และการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา	
10. สิ่งใดเป็นอุปสรรคสำคัญหรือข้อจำกัดของท่านในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาให้กับเด็ก เพราะเหตุใด และท่านมี ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับวิธีการในการแก้ไขอุปสรรคหรือข้อจำกัดนั้น อย่างไร	1

ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้ดูแลเด็ก
เรื่อง บทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่
โรงเรียนอนุบาล

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล ใน 2 ด้าน ดังนี้ ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน และด้านการสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษา

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ดูแลเด็ก เป็นแบบเลือกตอบ เกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิ การศึกษา ประสบการณ์การดูแลเด็ก

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล เป็นแบบมาตราประมาณค่า

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล เป็นคำถามลักษณะคำถามปลายเปิด

ขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลได้อย่างแท้จริง ข้อมูลที่ได้จากท่านทางผู้วิจัยนำไปใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น โดยไม่มีผลกระทบต่อนานหรือทางสถานรับเลี้ยงเด็กของท่านแต่ประการใด หากท่านมีความประสงค์จะทราบข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อผู้วิจัย นางสาวเมธิกานต์ กลิ่นทุม ทางโทรศัพท์: 086-998-6171 email: k.metikarn@gmail.com

นางสาวเมธิกานต์ กลิ่นทุม

นิสิตปริญญาโท สาขาการศึกษาปฐมวัย

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิยามศัพท์

บทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล หมายถึง การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในการอบรมเลี้ยงดู ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กอายุ 2 – 3 ปี ให้มีความสามารถที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และสามารถปรับตัวกับสภาพแวดล้อมใหม่ในโรงเรียนอนุบาลได้อย่างราบรื่น โดยการประสานความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง เพื่อนร่วมงาน และครูอนุบาล ซึ่งการเตรียมความพร้อมมีระยะเวลา 6 เดือน ก่อนที่เด็กย้ายออกจากสถานรับเลี้ยงเด็กเข้าสู่โรงเรียนอนุบาลเพื่อให้พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นอย่างต่อเนื่อง บทบาทของผู้ดูแลเด็กแบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ การส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนของเด็ก และการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. อายุ

☐ 21 – 30 ปี

☐ 31 – 40 ปี

☐ 41 – 50 ปี

☐ 50 ปี

ขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

☐ มัธยมศึกษาปีที่ 3

☐ มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวช.

☐ อนุปริญญา สาขา (โปรดระบุ)

☐ ปริญญาตรี สาขา (โปรดระบุ)

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)

4. ประสบการณ์ในการทำงานเป็นผู้ดูแลเด็ก

☐ 1 - 2 ปี

☐ 3 - 5 ปี

☐ 5 - 10 ปี

☐ 10 ปีขึ้นไป

5. สังกัดของสถานรับเลี้ยงเด็กที่ท่านปฏิบัติงาน

☐ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

☐ สำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร

☐ กรมกิจการเด็กและเยาวชน

6. อัตราส่วนระหว่างเด็กต่อผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กของท่าน

ผู้ดูแลเด็ก 1 คน : เด็ก.....คน

7. สถานรับเลี้ยงเด็กของท่านมีการเปิดสอนชั้นอนุบาลหรือไม่

☐ มี

☐ ไม่มี

8. รูปแบบการให้บริการในสถานรับเลี้ยงเด็กของท่าน

☐ การอบรมเลี้ยงดูแบบครึ่งวัน

☐ การอบรมเลี้ยงดูแบบเต็มวัน

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่
โรงเรียนอนุบาล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับระดับการปฏิบัติของท่านตามความเป็นจริงมากที่สุด โดยใช้เกณฑ์ ต่อไปนี้

5 หมายถึง ท่านปฏิบัติเป็นประจำ

4 หมายถึง ท่านปฏิบัติบ่อย

3 หมายถึง ท่านปฏิบัติบางครั้ง

2 หมายถึง ท่านปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง

1 หมายถึง ท่านไม่เคยปฏิบัติเลย

บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
1 ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน หมายถึง การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในการอบรมเลี้ยงดู ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และความสามารถตามวัยของเด็ก เพื่อเตรียมเด็กให้มีความสามารถที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้และสามารถปรับตัวกับสภาพแวดล้อมใหม่ในโรงเรียนอนุบาลได้อย่างราบรื่น					
1.1 ด้านสุขภาพและร่างกาย หมายถึง การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมเด็กให้มีร่างกายเจริญเติบโต มีสุขภาพดี และมีทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก และมัดใหญ่ เพื่อให้มีความพร้อมและสามารถปรับตัวสำหรับการเข้าเรียนในชั้นอนุบาลได้อย่างราบรื่น					
1.1.1 การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก					
1) ท่านจัดกิจกรรมการเล่นให้เด็กฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ นิ้วมือ ให้พร้อมสำหรับการหยิบจับ เช่น ให้เด็กปั้นดินน้ำมันปลอดภัย ดึงกระดาษ หรือขีดเขียนโดยใช้สีแท่งใหญ่					
2) ท่านจัดกิจกรรมการเล่นส่งเสริมให้เด็กใช้กล้ามเนื้อและตาได้อย่างประสานสัมพันธ์กัน เช่น ให้เด็กร้อยลูกปัดขนาดใหญ่ ต่อท่อนไม้ซ้อนกัน หรือ หยอดกล่องรูปทรง					
1.1.2 การใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่					
3) ท่านจัดกิจกรรมการเล่นให้เด็กได้ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการเคลื่อนไหว หรือออกกำลังกาย เช่น ให้เด็กวิ่งเล่น ปีนป่ายเครื่องเล่นในสนามเด็กเล่น					
4) ท่านจัดกิจกรรมการเล่นให้เด็กได้ฝึกทักษะการทรงตัว เช่น ให้เด็กเดินตามเส้นที่กำหนด กระโดดสองขาอยู่กับที่ เดินถอยหลังโดยกางแขน					
1.1.3 การมีร่างกายเจริญเติบโตและสุขภาพดี					
5) ท่านดูแลเด็กให้มีร่างกายที่แข็งแรง และเสริมสร้างสุขนิสัยที่ดีในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง เช่น ให้เด็กรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ได้นอนกลางวัน ได้เล่นและออกกำลังกายเป็นประจำ					

บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
6) ท่านส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในการดูแลความปลอดภัยของตนเอง เช่น แนะนำการเล่นเครื่องเล่นสนามอย่างถูกวิธี พูดคุยเกี่ยวกับวิธีระมัดระวังอันตรายจาก ปลั๊กไฟ หรือ ของมีคม					
1.2 ด้านอารมณ์และสังคม หมายถึง การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในการรับรู้ และแสดงออกทางอารมณ์ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน ได้อย่างเหมาะสมกับวัย เพื่อให้เด็กมีความพร้อม และสามารถปรับตัวสำหรับการเข้าเรียนในชั้นอนุบาล ได้อย่างราบรื่น					
1.2.1 การรับรู้และแสดงออกทางอารมณ์					
7) ท่านจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กรับรู้และเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง เช่น เล่นนิทาน เพื่อให้เด็กเรียนรู้ลักษณะอารมณ์ต่าง ๆ เช่น โกรธ ดีใจ และให้เด็กบอกความรู้สึก ของตนเองในแต่ละวัน เช่น พอใจ/ไม่พอใจ ชอบ/ไม่ชอบ					
8) ท่านส่งเสริมให้เด็กรู้จักการจัดการกับอารมณ์ของตัวเอง เช่น ชวนเด็กพูดคุย เมื่อเด็กโกรธเพื่อให้เด็กรู้สึกผ่อนคลาย และเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงพฤติกรรม หรือใช้คำพูดอย่างเหมาะสมในขณะที่ไม่พอใจ					
1.2.2 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น					
9) ท่านสนับสนุนให้เด็กได้เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน เช่น จัดเวลาให้เด็กเล่น เครื่องเล่นสนามร่วมกับเพื่อน จัดกิจกรรมให้เด็กร้องเพลงและแสดงท่าทางประกอบ ร่วมกัน					
10) ท่านฝึกให้เด็กรู้จักการรอคอยในช่วงเวลาสั้นๆ เช่น ให้เด็กเข้าแถวรับของว่างตามลำดับ ก่อน-หลัง ให้เด็กผลัดกันใช้อุปกรณ์ขณะทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน					
1.2.3 การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน					
11) ท่านเปิดโอกาสให้เด็กทำกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง เช่น การใช้ช้อนส้อมตักอาหาร รับประทาน การถอด-ใส่เสื้อผ้า ถูเท้า และรองเท้า โดยมีผู้ใหญ่คอยให้ความช่วยเหลือ					
12) ท่านสนับสนุนให้เด็กดูแลความสะอาดของร่างกายของตนเอง เช่น ล้างมือก่อน รับประทานอาหาร แปรงฟันหลังรับประทานอาหาร โดยมีผู้ใหญ่คอยให้ความช่วยเหลือ					
1.3 ด้านภาษาและการสื่อสาร หมายถึง การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในการ เข้าใจความหมายของภาษา การพูดและสร้างสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายได้เหมาะสมกับวัย เพื่อให้เด็กมี ความพร้อม และสามารถปรับตัวสำหรับการเข้าเรียนในชั้นอนุบาลได้อย่างราบรื่น					
1.3.1 การเข้าใจความหมายของภาษา					
13) ท่านส่งเสริมให้เด็กรู้จักคำศัพท์ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เล่นนิทานหรือเรื่องราวให้เด็กฟัง ให้เด็กมีส่วนร่วมในการท่องคำคล้องจองหรือร้องเพลง					
14) ท่านส่งเสริมให้เด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับคำศัพท์ เช่น ใช้คำถามปลายเปิด (อะไร ทำไม) ในการพูดคุยกับเด็ก สนทนากับเด็กเกี่ยวกับเรื่องราวในนิทาน					

บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
1.3.2 การพูดเพื่อสื่อความหมาย					
15) ท่านส่งเสริมให้เด็กใช้ภาษาพูดเพื่อบอกความต้องการของตนเอง เช่น ให้เด็กบอกสิ่งที่ตนเองต้องการบอกชื่ออาหาร ขนม ที่ตัวเองอยากรับประทาน เช่น นม, กล้วย, ไข่					
16) ท่านเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดของตนเอง หรือบอกเล่าเรื่องราวด้วยการใช้ภาษาพูด เช่น ตั้งคำถามถามเด็กเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กอยากรู้ในนิทาน ให้เด็กพูดคุยในสิ่งที่ตนเองกำลังทำกิจกรรมอยู่					
1.3.3 การสร้างสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมาย					
17) ท่านจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์การเขียนที่หลากหลายให้แก่เด็ก เช่น จัดหากระดาษชนิดต่างๆ สีไม้หรือดินสอสีประเภทต่าง ๆ ไว้ในตะกร้าให้เด็กเลือกใช้ตามต้องการ					
18) ท่านจัดกิจกรรมให้เด็กวาดภาพ หรือขีดเขียนอย่างอิสระตามความคิดของตนเอง แล้วให้เด็กเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่ตนเองสร้าง เช่น ให้เด็กวาดภาพอิสระแล้วให้ออกมาเล่าเรื่อง ให้เด็กวาดภาพตามหัวข้อแล้วให้ออกมาเล่าเรื่อง เช่น ครอบครัวของฉัน สัตว์ที่ฉันชอบ ของเล่นที่ฉันชอบ					
1.4 ด้านสติปัญญา หมายถึง การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมความรู้และทักษะทางคณิตศาสตร์ วิธีการเรียนรู้ และการแสดงออกทางความคิด ที่เหมาะสมกับวัย เพื่อให้เด็กมีความพร้อม และสามารถปรับตัวสำหรับการเข้าเรียนในชั้นอนุบาลได้อย่างราบรื่น					
1.4.1 ความรู้ทางคณิตศาสตร์					
19) ท่านส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันให้แก่เด็ก เช่น ให้เด็กลบจำนวนนิ้วมือของตนเอง นับจำนวนอวัยวะของตนเอง เช่น ตา หู จมูก ปาก แขน ขา					
20) ท่านจัดหาสื่อ หรือของเล่นส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ ไว้ในห้องเรียน เช่น จัดเตรียมลูกปัดหลายสีให้เด็กเล่นจัดกลุ่ม หรือจำแนก จัดเตรียมของเล่นประเภทหยอดบล็อกตามขนาดและรูปร่างไว้ในมุมของเล่น					
1.4.2 วิธีการเรียนรู้					
21) ท่านจัดกิจกรรมให้เด็กได้สำรวจสิ่งต่างๆ รอบตัวโดยใช้ประสาทสัมผัสที่หลากหลาย เช่น นำผลไม้มาให้เด็กสังเกตและบอกลักษณะโดยใช้การสัมผัส การดมกลิ่น การชิมรส พาเด็กออกไปที่สนามเพื่อให้เด็กสำรวจธรรมชาติโดยใช้การมองเห็น การฟัง การสัมผัส และการดมกลิ่น					
22) ท่านจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ไว้ในมุมประสบการณ์เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้เล่นเลียนแบบ เช่น จัดหาเครื่องแบบของอาชีพต่างๆ อุปกรณ์ทำครัว อุปกรณ์แต่งตัวที่หลากหลายให้เด็กเล่นเลียนแบบในมุมบทบาทสมมติ					

บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
1.4.3 การแสดงออกทางความคิด					
23) ท่านเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนรู้แก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น ให้เด็กแก้ปัญหาในการใส่ถุงเท้า หรือรองเท้าด้วยตนเองโดยใช้การลองผิดลองถูก					
24) ท่านจัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการให้แก่เด็ก เช่น ให้เด็กแสดงท่าทางประกอบเพลงหรือเรื่องราวตามจินตนาการ หรือให้เด็กเล่นน้ำเล่นทรายโดยนำตุ๊กตา อุปกรณ์เล่นทราย หรือแม่พิมพ์รูปทรงต่าง ๆ เช่น สามเหลี่ยม หัวใจ ดาว มาให้เด็กได้เล่นสร้างสรรค์ตามจินตนาการ					
2. การสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในการสนับสนุนและช่วยเหลือเด็กให้มีความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลโดยการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง เพื่อนร่วมงาน และครูอนุบาล เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวเข้าสู่สภาพแวดล้อมใหม่ในโรงเรียนอนุบาลได้อย่างราบรื่น					
2.1 การสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง หมายถึง การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในการติดต่อสื่อสารให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล และการวางแผนร่วมกับผู้ปกครองเกี่ยวกับแนวทางการช่วยเหลือเด็กในการปรับตัว เพื่อสนับสนุนผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กให้มีความพร้อม และสามารถปรับตัวเข้าสู่โรงเรียนอนุบาลได้อย่างราบรื่น					
2.1.1 การให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล					
25) ท่านสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลให้แก่ผู้ปกครอง เช่น จัดประชุมหรือจัดทำเอกสารเพื่อให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะ และรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล					
26) ท่านให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการเลือกโรงเรียนอนุบาลให้แก่ผู้ปกครอง เช่น จัดทำแผ่นพับ หรือป้ายนิเทศให้ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของโรงเรียนอนุบาลที่ดีและมีคุณภาพ					
27) ท่านสื่อสารกับผู้ปกครองเกี่ยวกับความคาดหวังของครูอนุบาลที่มีต่อเด็ก เช่น พูดคุยกับผู้ปกครองเกี่ยวกับความคิดของครูอนุบาลที่มีต่อพัฒนาการและความสามารถที่เด็กควรมีก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาล					
28) ท่านให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมประจำวันของเด็กที่เกิดขึ้นในโรงเรียนอนุบาลแก่ผู้ปกครอง เช่น พูดคุยหรือแจกแผ่นพับ เกี่ยวกับกิจกรรมประจำวันในโรงเรียนอนุบาลให้แก่ผู้ปกครอง					
2.1.2 การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเด็กในการปรับตัว					
29) ท่านเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความกังวลใจที่มีต่อการปรับตัวของเด็กในการเรียนระดับชั้นอนุบาล เช่น จัดประชุมผู้ปกครองเกี่ยวกับปัญหาการปรับตัวของเด็กที่อาจพบได้เมื่อเด็กเข้าเรียนในชั้นอนุบาล พูดคุยกับผู้ปกครองเป็นรายบุคคล เกี่ยวกับ ความกังวลใจของผู้ปกครองที่มีต่อการปรับตัวของเด็ก					

บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
30) ท่านจัดหาข้อมูลสนับสนุนผู้ปกครองเกี่ยวกับการช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวเข้าสู่โรงเรียนอนุบาล เช่น แจกเอกสารหรือแนะนำแหล่งข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวิธีส่งเสริมการช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันให้แก่ผู้ปกครอง					
31) ท่านให้คำแนะนำผู้ปกครองเกี่ยวกับวิธีสร้างทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียนอนุบาลให้แก่เด็ก เช่น การนำนิทานมาใช้ในการสร้างความรู้สึกที่ดีให้กับเด็กต่อการไปโรงเรียนอนุบาล หรือให้คำปรึกษาเกี่ยวกับวิธีการพูดคุยที่สร้างความรู้สึกเชิงบวกต่อการไปโรงเรียนอนุบาลให้กับเด็ก					
32) ท่านเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือเด็กในระยยะเชื่อมต่อทางการศึกษา เช่น เชิญผู้ปกครองเด็กที่จบไปแล้วมาร่วมพูดคุยกับผู้ปกครองปัจจุบันเกี่ยวกับแนวทางการช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวกับการทำกิจกรรมในโรงเรียนอนุบาล					
2.2 การสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็ก หมายถึง การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในการจัดกิจกรรมหรือสภาพแวดล้อมให้เด็กมีความคุ้นเคยกับโรงเรียนอนุบาล และการสื่อสารส่งต่อข้อมูลของเด็กให้กับครูอนุบาล เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวและมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเมื่อเข้าสู่โรงเรียนอนุบาล					
2.2.1 การจัดกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยกับโรงเรียนอนุบาล					
33) ท่านให้ข้อมูลแก่เด็กเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนอนุบาล เช่น ให้เด็กชมวิดีโอหรือดูรูปภาพเกี่ยวกับการทำกิจกรรมประจำวันหรือกิจวัตรประจำวันในโรงเรียนอนุบาล					
34) ท่านพาเด็กเข้าเยี่ยมชมสถานที่ต่างๆ ในโรงเรียนอนุบาล เช่น พาเด็กเดินชมห้องเรียนและพูดคุยกับครูอนุบาล หรือให้เด็กเยี่ยมชมสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล					
35) ท่านเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนอนุบาล เช่น ให้เด็กฟังนิทานในห้องเรียนอนุบาลร่วมกับพี่ๆ ให้เด็กเข้าแถวและทำกิจกรรมยามเช้าร่วมกับพี่ๆ ในชั้นเรียนอนุบาล					
36) ท่านจำลองการจัดกิจกรรม หรือสภาพแวดล้อมในห้องเรียนอนุบาลให้แก่เด็ก เช่น ให้เด็กทำกิจกรรมประจำวันที่คล้ายคลึงกับกิจกรรมประจำวันในโรงเรียนอนุบาล จัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนให้เด็กได้เล่น					
2.2.2 การทำงานร่วมกันระหว่างผู้ดูแลเด็ก และครูอนุบาล					
37) ท่านส่งต่อข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กให้ครูอนุบาล เช่น จัดทำสมุดบันทึกพัฒนาการ และ/หรือแฟ้มสะสมงานของเด็กและส่งต่อให้ครูอนุบาลเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็ก					
38) ท่านแลกเปลี่ยนข้อมูลกับครูอนุบาลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในสถานรับเลี้ยงเด็กและโรงเรียนอนุบาล เช่น พูดคุยกับครูอนุบาลเกี่ยวกับแนวทางการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก เชิญครูอนุบาลมาให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของโรงเรียนอนุบาล					

บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
39) ท่านให้ข้อมูลกับครูอนุบาลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของเด็กและครอบครัว เช่น ข้อมูลส่วนตัว และพฤติกรรมของเด็ก หรือสภาพครอบครัวเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับครูอนุบาลในการสร้างความคุ้นเคยกับเด็ก					
40) ท่านสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ดูแลเด็กและครูอนุบาล เช่น เข้าเยี่ยมชมโรงเรียนอนุบาลเพื่อทำความรู้จักกับครูอนุบาล และเปิดโอกาสให้ครูอนุบาลเข้าเยี่ยมชมสถานรับเลี้ยงเด็ก					
2.3 การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง หมายถึงการปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในการสะท้อนคิด และประเมินการปฏิบัติของตนเองรวมทั้งการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีความพร้อมและสามารถปรับตัวเข้าสู่โรงเรียนอนุบาลได้อย่างราบรื่น					
2.3.1 การสะท้อนคิด และประเมินการปฏิบัติของตนเอง					
41) ท่านร่วมสะท้อนคิดกับเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับประสบการณ์ หรือความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา เช่น จัดประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกันในการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนให้แก่เด็ก และการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือเด็กให้ปรับตัวกับการเรียนรู้ในชั้นอนุบาล					
42) ท่านประเมินการปฏิบัติของตนเองเกี่ยวกับความสำเร็จในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา เช่น สอบถามครูอนุบาลเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของเด็กในชั้นอนุบาล สอบถามผู้ปกครองเกี่ยวกับการปรับตัวของเด็กเมื่อเข้าเรียนชั้นอนุบาล					
43) ท่านแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับครอบครัวของเด็กเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา เช่น พูดคุยกับผู้ปกครองเด็กที่จบไปแล้วเกี่ยวกับแนวทางที่ผู้ปกครองใช้ในการช่วยเหลือเด็กให้ปรับตัวกับการเรียนในชั้นอนุบาลได้อย่างราบรื่น					
44) ท่านพูดคุยกับเด็กที่จบจากสถานรับเลี้ยงเด็กของท่านเกี่ยวกับความรู้สึก และประสบการณ์ที่ได้รับเมื่อเข้าเรียนในชั้นอนุบาล เช่น ให้เด็กเล่าถึงความรู้สึกต่อกิจกรรมในโรงเรียนอนุบาล ให้เด็กเล่าถึงความรู้สึกที่มีต่อเพื่อนในโรงเรียนอนุบาล					
2.3.2 การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา					
45) ท่านแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาให้แก่เด็กด้วยตนเอง เช่น อ่านหนังสือหรือค้นหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนให้แก่เด็ก					
46) ท่านเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาให้แก่เด็ก เช่น เข้าร่วมสัมมนา หรือร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม สื่อ และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความสามารถของเด็กในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนอนุบาล					

บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
47) ท่านแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาให้แก่เด็กเช่น พุดคุยกับนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กเกี่ยวกับการสร้างความเข้าใจกับพ่อแม่ ในการช่วยเหลือเด็กให้ปรับตัวเข้ากับการเรียนรู้ในชั้นอนุบาล					
48) ท่านศึกษาดูงานเกี่ยวกับการดำเนินงานการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เช่น เข้ารับฟังแนวปฏิบัติและสังเกตกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาในสถานรับเลี้ยงเด็กหรือในโรงเรียนอนุบาล					

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล

คำชี้แจง โปรดพิจารณาคำถามแล้วเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. ท่านพบปัญหาหรืออุปสรรค ในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลในด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน อย่างไรบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1.1 ด้านสุขภาพและร่างกาย

- ☐ การส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก เช่น ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อมือ การประสานสัมพันธ์ระหว่าง มือ-ตา

ปัญหาที่พบ

.....

.....

.....

วิธีแก้ไข

.....

.....

.....

- ☐ การส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ เช่น การเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย การทรงตัว

ปัญหาที่พบ

.....

.....

.....

วิธีแก้ไข

.....

.....

.....

- ☐ การส่งเสริมการมีร่างกายเจริญเติบโตและสุขภาพดี เช่น การมีสุขภาพและร่างกายที่แข็งแรง การดูแลความปลอดภัยของตนเอง

ปัญหาที่พบ

.....

.....

.....

วิธีแก้ไข

.....

.....

.....

1.2) พัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม

- ☐ การส่งเสริมการรับรู้และแสดงออกทางอารมณ์ เช่น การเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง การจัดการอารมณ์ของตนเอง

ปัญหาที่พบ

.....

.....

.....

วิธีแก้ไข

.....

.....

.....

- ☐ การสนับสนุนการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้แก่ การเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน การรู้จักการรอคอย

ปัญหาที่พบ

.....

.....

.....

วิธีแก้ไข

.....

.....

.....

- ☐ การสนับสนุนการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน ได้แก่ การทำกิจวัตรประจำวัน
ด้วยตนเอง การดูแลความสะอาดของร่างกายของตนเอง

ปัญหาที่พบ

.....

.....

.....

วิธีแก้ไข

.....

.....

.....

1.3) ด้านภาษาและการสื่อสาร

- ☐ การส่งเสริมการเข้าใจความหมายของภาษา เช่น การรู้จักคำศัพท์ ความเข้าใจความหมาย
ของคำศัพท์

ปัญหาที่พบ

.....

.....

.....

วิธีแก้ไข

.....

.....

.....

- ☐ การส่งเสริมการพูดเพื่อสื่อความหมาย เช่น การบอกความต้องการของตนเองด้วย
ภาษาพูด การพูดเพื่อแสดงความคิด

ปัญหาที่พบ

.....

.....

.....

วิธีแก้ไข

.....

.....

.....

- ☐ การส่งเสริมการสร้างสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมาย เช่น การเข้าถึงสื่ออุปกรณ์การเขียนที่หลากหลาย การวาดภาพ หรือขีดเขียนอย่างอิสระตามความคิดของตนเองแล้วเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่ตนเองสร้าง

ปัญหาที่พบ

.....

.....

.....

วิธีแก้ไข

.....

.....

.....

1.4) ด้านสติปัญญา

- ☐ การส่งเสริมความรู้ทางคณิตศาสตร์ เช่น ความเข้าใจเกี่ยวกับนิทศน์ทางคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน การจัดกลุ่ม จำแนก และเรียงลำดับสิ่งของ

ปัญหาที่พบ

.....

.....

.....

วิธีแก้ไข

.....

.....

.....

- ☐ การส่งเสริมวิธีการเรียนรู้ เช่น การสำรวจสิ่งต่างๆ รอบตัวโดยใช้ประสาทสัมผัสที่หลากหลาย การได้เล่นเลียนแบบในมุมประสบการณ์

ปัญหาที่พบ

.....

.....

.....

วิธีแก้ไข

.....

.....

.....

- ☐ การส่งเสริมการแสดงออกทางความคิด เช่น การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน การแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ
- ปัญหาที่พบ

.....

.....

.....

วิธีแก้ไข

.....

.....

.....

2. โปรดระบุข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทของผู้ดูแลเด็ก ในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล ในด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน

.....

.....

.....

3. ท่านพบปัญหาหรืออุปสรรค ในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลในด้านการสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษา อย่างไรบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

3.1 การสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง

- ☐ การให้คำแนะนำเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล เช่น หลักสูตรและการเรียนการสอนในโรงเรียนอนุบาล การเลือกโรงเรียนอนุบาลที่มีคุณภาพ ความคาดหวังของครูอนุบาลที่มีต่อเด็ก กิจกรรมประจำวันในโรงเรียนอนุบาล

ปัญหาที่พบ

.....

.....

.....

วิธีแก้ไข

.....

.....

.....

- ☐ การวางแผนร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการช่วยเหลือเด็กในการปรับตัว เช่น พูดคุยเกี่ยวกับความกังวลใจที่มีต่อการปรับตัวของเด็ก การจัดหาข้อมูลสนับสนุนแก่ผู้ปกครอง การให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการช่วยเหลือเด็กในการปรับตัว
- ปัญหาที่พบ
-
-

วิธีแก้ไข

.....

.....

3.2 การสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็ก

- ☐ การสร้างความคุ้นเคยกับโรงเรียนอนุบาล เช่น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมในโรงเรียนอนุบาล การพาเด็กเยี่ยมชมโรงเรียนอนุบาล ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในโรงเรียนอนุบาล การจำลองการจัดกิจกรรมหรือสภาพแวดล้อมในห้องเรียนอนุบาลให้แก่เด็ก
- ปัญหาที่พบ
-
-

วิธีแก้ไข

.....

.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

- ☐ การทำงานร่วมกันระหว่างผู้ดูแลเด็กและครูอนุบาล เช่น การส่งต่อข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว การสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ดูแลเด็กและครูอนุบาล
- ปัญหาที่พบ
-
-
-

วิธีแก้ไข

.....

.....

3.3 การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

- ☐ การสะท้อนคิดและประเมินการปฏิบัติของตนเอง เช่น การร่วมสะท้อนคิดกับเพื่อนร่วมงาน การประเมินการปฏิบัติของตนเอง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับครอบครัว การพูดคุยกับเด็กที่จบไปแล้ว

ปัญหาที่พบ

.....

.....

.....

วิธีแก้ไข

.....

.....

.....

- ☐ การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา เช่น การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การเข้ารับการอบรม การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เกี่ยวข้อง การศึกษาดูงานในสถานพัฒนาเด็ก

ปัญหาที่พบ

.....

.....

.....

วิธีแก้ไข

.....

.....

.....

4. โปรดระบุข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทของผู้ดูแลเด็ก ในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล ในด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา
-
-
-

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้ดูแลเด็ก

เรื่อง บทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็ก สู่โรงเรียนอนุบาล

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์บทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็ก

สู่โรงเรียนอนุบาล แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน และด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

การปฏิบัติในการสัมภาษณ์

1. การเตรียมตัวก่อนสัมภาษณ์
 - 1.1 ศึกษาทำความเข้าใจในคำถามการสัมภาษณ์ให้ชัดเจน
 - 1.2 นัดหมายเวลาและสถานที่สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์
2. การดำเนินการสัมภาษณ์
 - 2.1 ผู้สัมภาษณ์แนะนำตนเองและบอกจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์
 - 2.2 สนทนาสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์
 - 2.3 ขออนุญาตจดบันทึกและบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์
 - 2.4 เริ่มต้นสัมภาษณ์ตามคำถามในแบบสัมภาษณ์
3. การบันทึกข้อมูล
 - 3.1 บันทึกข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์ให้ครบถ้วนก่อนการสัมภาษณ์
 - 3.2 สัมภาษณ์โดยการบันทึกเสียง และจดบันทึกประเด็นสำคัญลงในแบบสัมภาษณ์
 - 3.3 จดบันทึกเพิ่มเติมรายละเอียดหรือข้อสังเกตเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์

แนวคำถามในการสัมภาษณ์

วันที่สัมภาษณ์.....เวลา.....ถึง.....
สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....
2. วุฒิการศึกษาสูงสุดของท่าน..... คณะ/สาขาวิชา.....
3. ช่วงเวลาในการปฏิบัติงาน ตั้งแต่เวลา.....ถึงเวลา.....
4. จำนวนเด็กที่ท่านรับผิดชอบดูแล.....คน

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาล

ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน

1. เด็กของท่านมีความพร้อมในการเข้าโรงเรียนอนุบาล หรือไม่ อย่างไร ในด้านต่อไปนี้

1.1 ด้านสุขภาพและร่างกาย ได้แก่ การใช้กล้ามเนื้อเล็ก การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ และการมีร่างกายเจริญเติบโตและสุขภาพดี

1.2 ด้านอารมณ์และสังคม ได้แก่ การรับรู้และแสดงออกทางอารมณ์ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน

1.3 ด้านภาษาและการสื่อสาร ได้แก่ การเข้าใจความหมายของภาษา การพูดเพื่อสื่อความหมาย และการสร้างสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมาย

1.4 ด้านสติปัญญา ได้แก่ ความรู้ทางคณิตศาสตร์ วิธีการเรียนรู้ และการแสดงออกทางความคิด

2 เด็กของท่านมีความพร้อมทางการเรียนในด้านใดบ้าง เรียงลำดับจากมากไปน้อย เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น (ด้านสุขภาพและร่างกาย ด้านอารมณ์และสังคม ด้านภาษาและการสื่อสาร และด้านสติปัญญา)

3. บทบาทของท่านด้านใดที่ส่งผลให้เด็กมีความพร้อมในการเข้าโรงเรียนอนุบาลมากที่สุด และรองลงมา เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น เช่น บทบาทด้านการส่งเสริมสุขภาพและร่างกาย

4. โปรดยกตัวอย่างกิจกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพที่ท่านใช้ในการส่งเสริมเด็กให้มีความพร้อมในการเข้าโรงเรียนอนุบาล ในแต่ละด้านต่อไปนี้

4.1 ด้านสุขภาพและร่างกาย ได้แก่ การใช้กล้ามเนื้อเล็ก การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ และการมีร่างกายเจริญเติบโตและสุขภาพดี

4.2 ด้านอารมณ์และสังคม ได้แก่ การรับรู้และแสดงออกทางอารมณ์ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน

4.3 ด้านภาษาและการสื่อสาร ได้แก่ การเข้าใจความหมายของภาษา การพูดเพื่อสื่อความหมาย และการสร้างสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมาย

4.4 ด้านสติปัญญา ได้แก่ ความรู้ทางคณิตศาสตร์ วิธีการเรียนรู้ และการแสดงออกทางความคิด

5. สิ่งใดเป็นอุปสรรคสำคัญหรือข้อจำกัดของท่านในการส่งเสริมให้เด็กมีความพร้อมสำหรับการเข้าโรงเรียนอนุบาล เพราะเหตุใด และท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขอุปสรรคหรือข้อจำกัดนั้น อย่างไร

ด้านการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

6. ท่านสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากสถานรับเลี้ยงเด็กสู่โรงเรียนอนุบาลให้แก่เด็กของท่านหรือไม่ อย่างไร ในด้านต่อไปนี้

6.1 การสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง ได้แก่ การให้คำแนะนำเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล และการวางแผนร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการช่วยเหลือเด็กในการปรับตัว

6.2 การสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็ก ได้แก่ การสร้างความคุ้นเคยกับโรงเรียนอนุบาล และการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ดูแลเด็กและครูอนุบาล

6.3 การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การสะท้อนคิดและประเมินการปฏิบัติของตนเอง และการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

7. ท่านคิดว่าบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาในด้านใดที่มีความสำคัญมากที่สุด และรองลงมา เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น

8. บทบาทใดของท่านที่ช่วยสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาให้แก่เด็กมากที่สุด และรองลงมา เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น

9. โปรดยกตัวอย่างกิจกรรมหรือวิธีปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาให้แก่เด็ก ในด้านต่อไปนี้

9.1 การสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง ได้แก่ การให้คำแนะนำเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล และการวางแผนร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการช่วยเหลือเด็กในการปรับตัว

9.2 การสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้แก่เด็ก ได้แก่ การสร้างความคุ้นเคยกับโรงเรียนอนุบาล และการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ดูแลเด็กและครูอนุบาล

9.3 การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การสะท้อนคิดและประเมินการปฏิบัติของตนเอง และการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

10. สิ่งใดเป็นอุปสรรคสำคัญหรือข้อจำกัดของท่านในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาให้กับเด็ก เพราะเหตุใด และท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการในการแก้ไขอุปสรรคหรือข้อจำกัดนั้นอย่างไร

ภาคผนวก ง
รายชื่อสถานรับเลี้ยงเด็กที่ทดลองใช้เครื่องมือ
จำแนกตามสังกัด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 26 รายชื่อสถานรับเลี้ยงเด็กที่ทดลองใช้เครื่องมือ จำแนกตามสังกัด

ชื่อสถานรับเลี้ยงเด็ก	จำนวน (คน)
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	13
โรงเรียนสตรีวรนาถ	1
โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา	1
โรงเรียนสมานศึกษาวิทยา	1
โรงเรียนอนุบาลจุติมา	1
โรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์	1
โรงเรียนอัมพวันศึกษา	1
โรงเรียนอนุบาลชวนชื่น	1
โรงเรียนอนุบาลโชคชัยชัยพฤกษ์	1
โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยเพลิน	1
โรงเรียนอนุบาลสุกมงคล	1
โรงเรียนอนุบาลบ้านทิพย์	1
โรงเรียนถนนมบุตร	1
โรงเรียนอนุบาลนิเวศน์วารินทร์	1
สำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร	13
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนคลองเตยลือค 6	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนแฟลต 17	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนริมทางรถไฟสายท่าเรือ	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนแฟลต 2	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนกมลาอิสลาม	1
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดบุญศรีมณีกรณ	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนสวนผัก	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนมัสยิดสุวรรณภูมิ	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนกมลาอิสลาม	1
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดบุญศรีมณีกรณ	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนบ้านบางมด	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนวัดสี่สุก	1
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดยายร่ม	1

ตารางที่ 26 (ต่อ) รายชื่อสถานรับเลี้ยงเด็กที่ทดลองใช้เครื่องมือ จำแนกตามสังกัด

ชื่อสถานรับเลี้ยงเด็ก	จำนวน (คน)
กรมกิจการเด็กและเยาวชน	(14
สถานรับเลี้ยงเด็กกว้างเจ้าเนอสเซอร์	1
สถานรับเลี้ยงเด็กกันยา	1
สถานรับเลี้ยงเด็กครูเอ๋ เนอสเซอร์	1
สถานรับเลี้ยงเด็กจงสถิต	1
สถานรับเลี้ยงเด็กจิราภรณ์	1
จุสถานรับเลี้ยงเด็กฟาตรีคุณ	1
สถานรับเลี้ยงเด็กเฉลิมขวัญเนอสเซอร์	1
สถานรับเลี้ยงเด็กนิสมนต์ เนอสเซอร์	1
สถานรับเลี้ยงเด็กเตรียมอนุบาลพัฒนา	1
สถานรับเลี้ยงเด็กจิราพรเนอสเซอร์	1
สถานรับเลี้ยงเด็กดาววีเนอสเซอร์	1
สถานรับเลี้ยงเด็กจารุพัฒนานุกูล	3
รวม	40

ภาคผนวก จ

รายชื่อโรงเรียนที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 27 รายชื่อสถานรับเลี้ยงเด็กที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำแนกตามสังกัด

สถานรับเลี้ยงเด็ก	จำนวน (คน)
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	50
โรงเรียนจิตตเมตต์(ปฐมวัย)	2
โรงเรียนอนุบาลนกน้อย	1
โรงเรียนอนุบาลธีรานุรักษ์	1
โรงเรียนเผด็จศึกศึกษา	1
โรงเรียนอนุบาลยุวมิตร	1
โรงเรียนอนุบาลแสงอารีย์	1
โรงเรียนจินดาศึกษา	1
โรงเรียนอนุบาลเสริมปัญญาพุดตาน	1
โรงเรียนเพชรรัชต์ในพระอุปถัมภ์	1
โรงเรียนเซนต์แอนดรูว์	1
โรงเรียนเซนต์ปีเตอร์ ธนบุรี	2
โรงเรียนโยนออฟอาร์ค	1
โรงเรียนคาเบรียลอุปถัมภ์	1
โรงเรียนมาเรียลัย	6
โรงเรียนเซนต์หลุยส์ศึกษา	1
โรงเรียนแม่พระฟาติมา	2
โรงเรียนอนุบาลมณีรัตน์	4
โรงเรียนอนุบาลวัฒนานิเวศน์	6
โรงเรียนอนุบาลนานาชาติอิมมิ่งเบิร์ด	1
โรงเรียนอนุบาลกุ๊กไก่	2
โรงเรียนทับทอง	1
โรงเรียนอนุบาลปรางทิพย์	2
โรงเรียนอนุบาลเบญจมาศ	2
โรงเรียนสมบุญวิทย์	1
โรงเรียนอนุบาลเพชรรัตน์	1
โรงเรียนอนุบาลสุตารักษ์	1
โรงเรียนอนุบาลโชติมา	1
โรงเรียนศิริสุนทรวิทยา	1
โรงเรียนอนุบาลพรพิมพ์	1
โรงเรียนอนุบาลจิตาภา	1
โรงเรียนอนุบาลโชคชัย	1

ตารางที่ 27 (ต่อ) รายชื่อสถานรับเลี้ยงเด็กที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำแนกตามสังกัด

ชื่อสถานรับเลี้ยงเด็ก	จำนวน (คน)
สังกัดสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร	66
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดพรหมรังษี	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนซอยสุพรรณนิการ์ 2	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนจันทคุณาภรณ์	10
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนวัดจำปา	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนวัดช่างเหล็ก-วัดเรไร	1
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดโพธิ์	1
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดมะกอก	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนวัดปุณณาวาส	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนวัดโกมุทพุทธรังสี	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนข้างสถานีวิจัยเพื่อการศึกษา	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนเพชรทองคำ	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนพิพิธพัฒนโสภณ (วัดปัทมพิสัยผล)	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนสามัคคี	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนหลวงพ่อกว	1
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดศาลาแดง	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์วัดราชวิทยายาน (วัดพรหมสุวรรณสามัคคี)	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนนวมประดิษฐ์	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนแสงหิรัญ	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนรัตนจินะ	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนคลองแก้ว	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนประชาอุทิศ	1
สถานรับเลี้ยงเด็กไอเทคแอฟฟอเรล จำกัด	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนหมู่บ้านนิยมกล้าสามัคคี	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเฉลิมพระเกียรติฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนสะพาน	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนก้านนวิจิตร	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนสามัคคีชุมชน หมู่ 3 กทม.	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนหลวงพ่อดำศักดิ์	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเลียบคลองหมื่นแถมหมู่ 13	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนบัวแก้ว	1

ตารางที่ 27 (ต่อ) รายชื่อสถานรับเลี้ยงเด็กที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำแนกตามสังกัด

ชื่อสถานรับเลี้ยงเด็ก	จำนวน (คน)
สังกัดสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร (ต่อ)	
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนผลิตรายดี	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนไม่เลี้ยง	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนแป้นรักษา	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนสิริสมบัติ	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนกิตติเมทธรณ์	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนแผ่นดินทองดาร์ลอะมาน	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนแผ่นดินทองดาร์ลฮานัน	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนแผ่นดินทองนุรุดดีน	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนแผ่นดินทองนุรุลลาม	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนเนาะมาตุลัมกิบูนลิน	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนแผ่นดินทองดาร์ลฮอนี	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนแผ่นดินทองนุรุลยาเก็น	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนแผ่นดินทองวัดแสนเกษม	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนแผ่นดินทองล้ามดะนอยสร้างสรรค์	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนแผ่นดินทองภักดีธรรม	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนแผ่นดินทองยายซุมอุทิศ	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนแผ่นดินทองยายซุมอุทิศ	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนแผ่นดินทองวัดราษฎร์บำรุง	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนแผ่นดินทองวัดลำด้อยดิ่ง	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนแผ่นดินทองศิริวังพัฒนา	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนแผ่นดินทองหมู่ 2 สี่แสนดี	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนแผ่นดินทองอินดารัฐมินา	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมูลนิธิอิสลามเพื่อการพัฒนา	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนแผ่นดินทองฮาซานุดดีน	1
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมัสดิดดาร์ลุฎกออโรบิน (ลำหิน)	3
สังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน	59
สถานรับเลี้ยงเด็กกวินกาญจน์เนอสเซอรี่	1
สถานรับเลี้ยงเด็กกฤตภาเนอสเซอรี่	1
สถานรับเลี้ยงเด็กทานตะวัน	1
สถานรับเลี้ยงเด็กบ้านทานตะวันเนอสเซอรี่	1
สถานรับเลี้ยงเด็กพรประเสริฐ	2

ตารางที่ 27 (ต่อ) รายชื่อสถานรับเลี้ยงเด็กที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำแนกตามสังกัด

ชื่อสถานรับเลี้ยงเด็ก	จำนวน (คน)
สังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน (ต่อ)	
สถานรับเลี้ยงเด็กสมศิริ เนอสเซอรี่	1
สถานเลี้ยงเด็กอุ้มใจ	1
สถานรับเลี้ยงเด็กกมล เนอสเซอรี่	1
สถานรับเลี้ยงเด็กเน็กซ์เนอสเซอรี่	1
สถานรับเลี้ยงเด็กวสิวัตน์เนอสเซอรี่	1
สถานรับเลี้ยงเด็กสุขสวัสดิ์เนอสเซอรี่	2
สถานรับเลี้ยงเด็กบ้านละอองเพชร	1
สถานรับเลี้ยงเด็กบ้านพฤษภา	1
สถานรับเลี้ยงเด็กบ้านรักเด็กบางกระบือ	1
สถานรับเลี้ยงเด็กบุญญา	1
สถานรับเลี้ยงเด็กสุขสวัสดิ์เนอสเซอรี่	1
สถานรับเลี้ยงเด็กแสนสิริเนอสเซอรี่	1
สถานรับเลี้ยงเด็กราชพฤกษ์เนอสเซอรี่	1
สถานรับเลี้ยงเด็กธีระนิมิต	1
สถานพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนสมฤทัย	1
สถานรับเลี้ยงเด็กปฐมกาลเนิร์สเซอรี่	1
สถานรับเลี้ยงเด็กบ้านน้องหนู	1
สถานรับเลี้ยงเด็กปราชญ์น้อย เนอสเซอรี่	1
สถานรับเลี้ยงเด็กเลิศเหนือเนอสเซอรี่	1
สถานรับเลี้ยงเด็กเบญจมาศ	1
สถานรับเลี้ยงเด็กบ้านครุฑ	1
สถานรับเลี้ยงเด็กคุณหนูเนอสเซอรี่	1
สถานรับเลี้ยงเด็กบ้านครูสาว	1
สถานรับเลี้ยงเด็กถนอมกุลบุตร	1
สถานรับเลี้ยงเด็กประนันทนิจเนอสเซอรี่	2
สถานรับเลี้ยงเด็กเฟรนด์ เนิร์สเซอรี่	1
สถานรับเลี้ยงเด็กรามเนอสเซอรี่	1
สถานรับเลี้ยงเด็กวัฒนนิเวศน์	1
สถานรับเลี้ยงเด็กจันทศิริเนิร์สเซอรี่	1
สถานรับเลี้ยงเด็กฟิวเจอร์คิดส์เนอสเซอรี่	1

ตารางที่ 27 (ต่อ) รายชื่อสถานรับเลี้ยงเด็กที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำแนกตามสังกัด

ชื่อสถานรับเลี้ยงเด็ก	จำนวน (คน)
สังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน (ต่อ)	
สถานรับเลี้ยงเด็กคิตส์สเปซเนอสเซอรี่	1
สถานรับเลี้ยงเด็กบ้านอบอุ่น	1
สถานรับเลี้ยงเด็กภูตินันท์	1
สถานรับเลี้ยงเด็กจิราภรณ์	1
สถานรับเลี้ยงเด็กคิตส์แคร์	1
สถานรับเลี้ยงเด็กพิมาดา	1
สถานรับเลี้ยงเด็กหรรษา เนอสเซอรี่	1
สถานรับเลี้ยงเด็กบ้านน้องเพชรเนิร์สเซอรี่	1
สถานรับเลี้ยงเด็กมูลนิธิเพื่อการฟื้นฟูพัฒนาเด็กและครอบครัว (ฟอร์เด็ก)	1
สถานรับเลี้ยงเด็กเกิตรักเนอสเซอรี่	1
สถานรับเลี้ยงเด็กอิมมานูเอล	2
สถานรับเลี้ยงเด็กลิติเติ้ลซันชายน	1
สถานรับเลี้ยงเด็กเบอร์นี บริติช อินเตอร์เนชั่นแนล เพรพ	1
สถานรับเลี้ยงเด็ก และ พัฒนาทักษะเด็กเล็ก บอสบูน เบบี้โฮม แอนด์ เนิร์สเซอรี่	1
สถานรับเลี้ยงเด็กบ้านรักเนอร์สเซอรี่	1
สถานรับเลี้ยงเด็กทองหล่อกรีนฟิวส์	1
สถานรับเลี้ยงเด็กกรรณิการ์ ก.กา	1
สถานรับเลี้ยงเด็กสตาร์เนิร์สเซอรี่	1
สถานรับเลี้ยงเด็กบ้านครูจ๊อบ	1
รวม	175

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2561). สถิติข้อมูลประชากรแยกอายุ เพศ ทั่วประเทศ เดือนมิถุนายน 2561 จากกรมการปกครอง. http://www.dcy.go.th/webnew/main/knowledge_detail.php?id=5259e1d038a778e76536a1a47ba4ce6e
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2562). ฐานข้อมูลสถานรับเลี้ยงเด็กภาครัฐและเอกชน. http://203.155.29.200/nursery_new/Content/Guest/Search.aspx.
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (ม.ป.ท.). ประวัติความเป็นมา. <https://www.dcy.go.th/webnew/main/history.php>.
- กรมอนามัย. (2561). "เล่น" ให้ได้ "เรื่อง" พ่อแม่ 4.0 รู้ทันเรื่องเล่นเจนอัลฟา. บริษัท เอ็นซี คอนเซ็ปต์ จำกัด
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2559). กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก พ.ศ. 2549 ออกตามความแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. ม.ป.ท.
- กระทรวงมหาดไทย. (2559). มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559. http://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2017/4/2199_5930.pdf.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). บทบาทของพ่อแม่ ครูพี่เลี้ยง และผู้ดูแลเด็ก ในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัย. <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1232-file.pdf>
- กองสวัสดิการแรงงาน. (2560). รายชื่อศูนย์เลี้ยงเด็กในสถานประกอบกิจการ. <http://welfare.labour.go.th/2018/attachments/article/142/00142.1.pdf>
- กุลชา ลิ้ไฟโรจน์กุล. (2555). สภาพและปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนในการเชื่อมต่อการศึกษาระดับอนุบาลกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ ช่อเลื่อง, ศิริกุล อิศรานุรักษ์, ประณี สุทธิสุนนท์, ดุชนี คำมี, จิราพร ชมพิกุล, และ บังอร เทพเทียน. (2551). บทบาทของผู้ดูแลเด็กกับการจัดระบบบริการภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา, 6(2), 39-48. <http://backoffice.thaiedresearch.org/uploads/paper/085729e7b0e6bed1968476c7a376cfc4.pdf>

- จงจิตต์ ฤทธิรงค์ และ สุภรต์ จรัสสิทธิ. (2560). *สถานเลี้ยงเด็ก ในบริบทสังคมเมือง: พัฒนาการเพื่อความมั่นคงของชาติ*. โรงพิมพ์เดียนตุลา.
- ชนิตา อิศรเสนา. (2561). *ผลการจัดกิจกรรมทางกายโดยใช้สื่อจากวัสดุเหลือใช้ที่มีต่อพัฒนาการ 4 ด้าน ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ดาร์รัตน์ อุทัยพยัคฆ์. (2553, 27 ธันวาคม). *สกรศึกษาปฐมวัย. สื่อ วัสดุ ของเล่นจากธรรมชาติสำหรับเด็กปฐมวัย*. http://daratim54.blogspot.com/2010/12/blog-post_27.html
- นิสาชล รัตนมณี และ ประสพชัย พสุนนท์. (2562). อัตราการตอบกลับของแบบสอบถามในงานวิจัยเชิงปริมาณ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี*, 13 (3), 181-188.
- ปณัฐชนัน จารุชัยนิวัฒน์. (2560). การส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน: รอยเชื่อมต่อที่ราบรื่นจากชั้นอนุบาลสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. *วารสารครุศาสตร์*, 42(2), 152-169. <https://www.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/107226/84841>
- พนิตกานต์ อรรถสุขวัฒนา. (2560). *การวิเคราะห์แนวปฏิบัติของครูในการสร้างรอยเชื่อมต่อจากบ้านสู่โรงเรียนอนุบาล* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 13 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 1-23.
- พระราชบัญญัติ คุ่มครองเด็ก พ.ศ. 2546. (2546, 2 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 120 ตอนที่ 95 ก. หน้า 1-29.
- พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550. (2551, 11 มกราคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 125 ตอนที่ 7 ก. หน้า 29-69.
- ยศวีร์ สายฟ้า. (2557). รอยเชื่อมต่อการเรียนรู้ระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและประถมศึกษา: ก้าวอย่างที่สำคัญของเด็กประถมศึกษา. *วารสารครุศาสตร์*, 42(3), 143-159. <https://tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/26034>
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประถมสามัญศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา พ.ศ. 2549. (2549, 26 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 123 ตอนพิเศษ 63 ง. หน้า 12-17
- ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน พ.ศ. 2564. (2564, 27 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 138 ตอนพิเศษ 114 ง. หน้า 9-33.
- วรรณิ แกมเกตุ. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วัฒนา สุนทรชัย. (2551). เหตุผลที่อยู่เบื้องหลังการพัฒนาเกณฑ์การตัดสินใจชนิด 5 ระดับ. *วารสารนักบริหาร*, 28(3), 97 - 101. https://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/july_sep_08/pdf/Excutive%20Journal_99-103.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *มาตรฐานการเลี้ยงดูเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี*. สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2559). *รายชื่อโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ*. <https://sites.google.com/a/opec.go.th/opec/list-name-school>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). *รายงานการติดตามผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย*. บริษัท เพลิน สตูดิโอ จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ*. บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักพัฒนาสังคม. (2560). *ข้อมูลสถิติศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนของกรุงเทพมหานคร*. <http://www.bangkok.go.th/social/page/sub/8101>
- สำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร. (2558). *ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร*. <http://www.bangkok.go.th>
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิริธิดา ชินแสงทิพย์. (2560). *บทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาที่ราบรื่นจากบ้านสู่โรงเรียนอนุบาล [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทฉบับนี้ไม่ได้ตีพิมพ์]*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Amerijckx, G., & Humblet, C. P. (2015). The transition to preschool: a problem or an opportunity for children? A sociological perspective in the context of a 'split system'. *European Early Childhood Education Research Journal*, 23(1), 99–111. <http://dx.doi.org/10.1080/1350293X.2014.991098>
- Australian Early Development Census. (2019). *Brain development in children*. <https://www.aedc.gov.au/resources/detail/brain-development-in-children>
- Australian Government. (2017). *School readiness – how to know if your little one is ready for big school*. <https://www.learningpotential.gov.au/school-readiness-how-to-know-if-your-little-one-is-ready-for-big-school>

- Barblett, L., Barratt-Pugh, C., Kilgallon, P., & Maloney, C. (2011). Transition from long day care to kindergarten: Continuity or not? *Australasian Journal of Early Childhood*, 32(2), 42-50. <http://ezproxy.car.chula.ac.th/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=eft&AN=61835683&site=eds-live>
- Department of Education. (n.d.). *Northern Territory Early Childhood Transitioning Overview*. Northern Territory. https://education.nt.gov.au/__data/assets/pdf_file/0005/428693/02_NTEC-Transitioning_Overview_WEB.pdf
- Early Childhood Australia. (2013). *Transitions: Moving in, moving up and moving on*. http://www.earlychildhoodaustralia.org.au/nqsplp/wp-content/uploads/2013/12/NQS_PLP_E-Newsletter_No70.pdf
- Early Childhood Development Agency. (2019). *Choose a child care centre*. <https://www.ecda.gov.sg/Parents/Pages/ParentsChooseCCC.aspx>
- Fabian, H., & Dunlop, W. (2002). *Transitions in the early years*. RoutledgeFalmer.
- First Things First. (n.d.). *Brain development*. <https://www.firstthingsfirst.org/early-childhood-matters/brain-development/>
- Fonseca, M. (2017). *Smoothing out the bumps of transitioning to kindergarten*. <https://eric.ed.gov/contentdelivery/servlet/ERICServlet?accno=ED583131>
- Goodstart. (2018). *Self-regulation so important for school readiness*. <https://www.goodstart.org.au/news-and-advice/january-2018/self-regulation-so-important-for-school-readiness>
- Heckman, J. (2012). *Invest in early childhood development: Reduce deficits, strengthen the economy*. <https://heckmanequation.org>
- High, P. C. (2008). School Readiness. *Pediatrics*, 121 (4). doi:10.1542/peds.2008-0079
- Integrated Early Years Service. (2016). *School readiness in Tower Hamlets*. https://www.towerhamlets.gov.uk/Documents/Children-and-families-services/Early-Years/20160915_School_readiness_in_Tower_Hamlets.pdf
- Loewenberg, A. (2017). *Connecting the steps: State strategies to ease the transition from pre-k to kindergarten*. <https://www.newamerica.org/education-policy/edcentral/out-today-connecting-steps/>

- Minnesota Department of Education. (2017). *Practice brief 4 - Infants, toddlers, preschoolers and the transitions between*. <https://education.mn.gov/MDE/dse/early/ind/>
- Office of Planning Research and Evaluation. (2016). *Developmental foundations of school readiness for infants and toddlers, a research to practice report (Report # 2016-07)*. <https://www.acf.hhs.gov/opre>
- Organization of American States. (2009). *Early childhood transitions: An international outlook*. Washington, D.C. <http://iin.oea.org/pdf-iin/RH/Early-Childhood-Transitions-Book.pdf>
- Oxfordshire County Council. (2017). *Smooth transitions in the early years: A good practice guide*. http://www.oscb.org.uk/wp-content/uploads/Oxfordshire_Early_Years_Smooth_Transitions.pdf
- Rimm-Kaufman & Pianta. (2000). An ecological perspective on the transition to kindergarten. A theoretical framework to guide empirical research. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 21(5), 491-511. doi:10.1016/S0193-3973(00)00051-4
- Sha Xie & Hui Li. (2018). Perspectives on readiness for preschool: A mixed-methods study of Chinese parents, teachers, and principals. *Children and Youth Service Review*, 95(2018), 19-31. doi:10.1016/j.childyouth.2018.10.031
- Skillfuture. (2016). *Skill framework for early childhood care and education*. <https://www.skillsfuture.sg/skills-framework/ecce>
- Trying Together. (2018). *Kindergarten transition*. https://tryingtogether.org/wp-content/uploads/2018/01/TryingTogetherKindergartenTransition.Whitepaper.FINAL_.pdf
- U.S. Department of Health and Human Services. (2018a). *Early childhood transitions: supporting children and families*. <https://eclkc.ohs.acf.hhs.gov>
- U.S. Department of Health and Human Services. (2018b). *Head Start Approach to School Readiness – Overview*. <https://eclkc.ohs.acf.hhs.gov/school-readiness/article/head-start-approach-school-readiness-overview>

- U.S. Department of Health and Human Services. (2018c). Program level school readiness goals for early childhood programs. <https://eclkc.ohs.acf.hhs.gov/sites/default/files/pdf/school-readiness-goals-info>
- U.S. Department of Health and Human Services. (2020). *Transition to kindergarten - A Brief: Why It matters and how to promote success*. <https://eclkc.ohs.acf.hhs.gov/sites/default/files/pdf/transition-brief.pdf>
- U.S. Department of Health and Human Services. (n.d.). Supporting transitions: Early educators partnering with families. <https://eclkc.ohs.acf.hhs.gov/sites/default/files/pdf/supporting-transitions-brief-two.pdf>
- UNESCO and UNICEF. (2012). *Asia - Pacific end of education notes on education for all*. UNESCO Bangkok.
- Unicef. (2012). *School readiness and transition*. [https://sites.unicef.org/earlychildhood/files/Child2Child_ConceptualFramework_FINAL\(1\).pdf](https://sites.unicef.org/earlychildhood/files/Child2Child_ConceptualFramework_FINAL(1).pdf)
- Unicef. (2013). *Evidence for ECD Investment*. https://www.unicef.org/earlychildhood/index_69851.html
- Zero to three. (2010). *Preschool prep: How to prepare your toddler for preschool*. <https://www.zerotothree.org/resources/78-preschool-prep-how-to-prepare-your-toddler-for-preschool>

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	เมธิกานต์ กลิ่นหอม
วัน เดือน ปี เกิด	19 กันยายน 2536
สถานที่เกิด	สมุทรสงคราม
วุฒิการศึกษา	ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

